

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ปริญญานิพนธ์
ของ
เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2551

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ปริญญานิพนธ์
ของ
เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

บทคัดย่อ
ของ
เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2551

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ของ

เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

(ดร.ศรีสมร พุ่มสอาด)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ)

..... กรรมการ

(ผศ. เรือโท ดร.ไพฑูรย์ อ่อนมั่ง ร.น.)

ประกาศคุณูปการ

การที่ปริญญานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดีนั้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในรายวิชาต่างๆ จนทำให้มองเห็นแนวทางและนำความรู้มาใช้ในการวิจัย และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงและซาบซึ้งในความกรุณาที่ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ อาจารย์ ดร.มนัส บุญประกอบ ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้งกระตุ้นเตือนให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยจนสำเร็จได้ กราบขอบพระคุณ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ท.ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง ร.น. ที่กรุณาเป็นประธานและกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์

โอกาสนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ได้ให้กำลังใจ แจ้งเตือนเป็นระยะ โดยเฉพาะ คุณทักษิณา เครือหงส์ ที่ได้ร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ พร้อมทั้งให้กำลังใจและช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณความทรงจำที่ดีๆ ต่อพี่สาว คุณโสภา พัวพันธ์ ที่ทำให้มีกำลังใจในการเรียนทุกครั้งที่จะลึกถึงปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการขอบพระคุณอีกครั้งหนึ่ง ขอขอบพระคุณและขอใจพี่ๆ น้องๆ หลานๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะ คุณเพชร และ คุณวิไลรัตน์ พงศ์เดชาวัต ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนด้วยดีตลอดมา

เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	8
ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การเห็นคุณค่าในตนเอง	13
ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง	13
ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง	15
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง	17
แนวคิดในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง	22
เจตคติเชิงบวก	23
กระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง	25
วิธีการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง	26
การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง	29
งานวิจัยด้านการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง	36
แนวคิดและหลักการพัฒนาหลักสูตร	38
ความหมายของหลักสูตร	38
องค์ประกอบของหลักสูตร	40
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	41
ลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสม	43
แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร	46
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	49
รูปแบบ 3 ลักษณะในการสร้างเสริมการเรียนรู้	49
รูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการ	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
รูปแบบ 3 จุดหลักของวิธีมี	52
การปรับให้เหมาะสมกับรายบุคคล.....	53
การกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร	64
การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Cognitive Guided Instruction)	66
ความเป็นมาของการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา	66
แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา	66
บทบาทของครู	73
บทบาทของครูในการส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย	76
ความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา และการ	
สร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง	81
ความสอดคล้องของการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบการ	
แก้ปัญหาแบบ IDEAL กับการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา	84
สรุปแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ	
(ภาษาอังกฤษ) เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน	
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	88
3 วิธีดำเนินการวิจัย	96
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	98
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร	100
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร	107
ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร	111
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	113
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร	115
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร	116

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 4 ผลการติดตาม ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร	120
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
สรุปผลการวิจัย	122
อภิปรายผลการวิจัย	125
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	142
ภาคผนวก ก	143
ภาคผนวก ข	160
ภาคผนวก ค	172
ภาคผนวก ง	192
ภาคผนวก จ	201
ประวัติย่อผู้วิจัย	203

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของคูเปอร์สมิทและแนวคิดของโป๊ป	30
2 แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ..	55
3 เปรียบเทียบการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญากับการสอนโดยทั่วไป	80
4 ความสอดคล้องของกระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองกับการ จัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา	84
5 ความสอดคล้องของการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบการแก้ปัญหา แบบกับการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา	85
6 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริม การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	98
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน พระโขนงพิทยาลัย	114
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองก่อน เรียนและหลังเรียน	117
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการเรียน ของ 3 กลุ่ม	118
10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่า ในตนเอง 3 กลุ่ม	118
11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน	119
12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการทำงานกลุ่มก่อนเรียนและหลังเรียนจากการ เรียนรู้ในกลุ่มย่อย	119
13 ค่าคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการทดสอบ 35 ข้อ	193
14 ค่าคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	195
15 ค่าคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง	197
16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร.....	199
17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence = IOC) ของ องค์ประกอบหลักสูตร	202

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าในตนเองกับองค์ประกอบหลักสูตร	35
2 ความสัมพันธ์ของแนวคิด รูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่นำมา ประยุกต์ใช้ในการกำหนดองค์ประกอบหลักสูตร	63
3 ความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญากับองค์ประกอบหลักสูตร	87
4 สรุปแนวคิดในการวิจัย	95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากผลของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จนในปัจจุบันถือว่าสังคมโลกเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ข้อมูลข่าวสารสามารถสื่อสารไปได้อย่างรวดเร็ว มีการถ่ายโอนวัฒนธรรมระหว่างสังคมได้รวดเร็วมากขึ้น จนบางครั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งก็สามารถก่อให้เกิดปัญหาสังคมในอีกวัฒนธรรมหนึ่งอีกมากมายในปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้รับอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมขยายออกไปในวงกว้าง โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาครอบครัว รวมทั้งปัญหาสังคมอื่นๆ ซึ่งปัญหาเด็กและเยาวชนนั้น นับวันจะขยายตัวและมีความรุนแรงมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหา ด้านยาเสพติด การประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย การล่อลวง ลักขโมย ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม และการที่เยาวชนเข้าข่ายบริการทางเพศด้วยความสมัครใจในขณะที่มีระดับอายุน้อยลงมีจำนวนมากขึ้น (กุหลาบ รัตนสังฆธรรม. 2541; อ้างอิงจาก สำนักงาน ป.ป.ส. และ กองสารวัตรนักเรียนกรมพลศึกษา. 2539 : 18; สมพงษ์ จิตระดับ. 2547 : 6) ด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายและมีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างเกิดขึ้นเช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การเข้าสังคม การเรียน การงาน การค้นหาอุดมคติในชีวิต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะวัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงวัยที่เต็มไปด้วยความสับสนและแสวงหา ดังนั้นถ้าจะมีปัญหาใดๆ ส่วนบุคคล เกี่ยวกับการปรับตัวหรือด้านอื่นๆ จะเกิดขึ้นในช่วงนี้เป็นส่วนใหญ่ (วินัดดา ปิยะศิลป์. 2540 : 125; อริสรา ชูชาติและคณะ. 2544: 7) จากการสำรวจพบว่า เด็กวัยรุ่นอายุระหว่าง 14 – 15 ปี ทำความผิดมากที่สุด โดยวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 14 ปี ทำความผิดฐานลักทรัพย์มากที่สุด อายุ 14 – 16 ปี ทำความผิดเกี่ยวกับการบุกรุก อายุ 17 – 20 ปี ทำความผิดฐานทะเลาะวิวาทและใช้กำลังประทุษร้าย (สุชา จันทรโสม. 2542 : 124) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (วรรณวิมล ภิญโญสุภสิทธิ์. 2547 : 1 – 2 อ้างอิงจาก คณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2541 : 89) ได้สำรวจปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน ปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาการศึกษา ปัญหาการประกอบอาชีพ ปัญหาการปรับตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด และปัญหาเรื่องเพศ และจากการสัมภาษณ์ครูที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น และผู้ปกครองที่มีบุตรเป็นวัยรุ่น พบว่า นักเรียนที่มีการใช้ชีวิตไม่เหมาะสม จะมีปัญหาใน 2 ด้านใหญ่ๆ คือ ปัญหาด้านการเรียนและปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่านักเรียนวัยรุ่นของไทยเผชิญกับปัญหาหลายๆ ด้าน ไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตาม

ความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ อาทิเช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สามารถปรับตนเองได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลอื่น รวมทั้งมีปัญหาในชีวิตครอบครัวด้วย นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2544 สมพงษ์ จิตระดับ (2547 : 7) ได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาเด็กไทยพันธุ์ใหม่ในกระแสวัตถุนิยม เพศเสรีและยาเสพติดโดยใช้วิธีศึกษาวิจัยเชิงชาติพันธุ์ วรรณ (ethnographic study) จากเด็ก 3 กลุ่มที่ใช้ยาเสพติด เด็กขายบริการและเด็กเที่ยวสถานบันเทิงพบว่า เด็กเหล่านี้ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง อ่อนแอทางด้านจิตใจ สร้างการยอมรับจากเพื่อน ต้องพึ่งเพื่อนตลอดเวลา รอคอยความสุขไม่เป็น ต้องการความรวดเร็ว ขาดความยับยั้งชั่งใจ ตัดสินใจง่าย บนพื้นฐานของความสุข ด้วยการเสกวัตถุสิ่งของราคาแพง ใช้ยาเสพติดและเพศเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่อดทนต่อความทุกข์ยาก ทำงานหนักไม่เป็น อ่อนแอ ขี้เกียจ ชอบสบาย ไม่ชอบเรียนหนังสือช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่เหมาะสมในการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการรู้จักตนเอง ต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ และผู้ใหญ่ ตลอดจนการวางแผนในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพผู้ปกครอง ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันสร้างเสริม ปลุกฝังให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจ รู้จักรับฟัง ความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่คอยพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยตนเอง (ธัญญา คนอยู่. 2547 : 2)

จากสภาพปัญหาต่างๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะด้านการเรียน กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดมา รวมทั้งได้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพผ่านการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม แต่จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประเทศ พบว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจนัก โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่ยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ (กรมวิชาการ. 2544 : 1) และผลจากการสอบวัดคุณภาพการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 และประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมแล้วทุกวิชาอยู่ในเกณฑ์ที่ควรได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ (วีรบุษ ปิณฑวนิช. 2547 : 14 ; พรนิภา ลิ้มปวยอม. 2547 : 24) นอกจากนี้ยังมีผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(ศธ. ประเมินตนเองรอบ 6 ปี. 2548: 26) โดยประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 17,562 แห่ง พบว่า การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจมีคุณภาพอยู่ในระดับเพียงร้อยละ 13.5 ของสถานศึกษาทั้งหมด ด้านผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมากในทุกกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีจำนวนถึงร้อยละ 47.6 ของสถานศึกษาทั้งหมด ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นั่นคือ ตัวผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียน ไม่มีความเชื่อมั่นและไม่กล้าแสดงออกในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก รวมทั้งจะเป็นผู้รับความรู้และหลักเกณฑ์ทางภาษามากกว่า ได้รับการฝึกให้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งใกล้เคียงกับชีวิตจริง (รัตนภรณ์ โพธิ์ทอง. 2544 : 3) นอกจากนี้จากการศึกษาในกิจกรรมรายวิชา คำนวณเฉพาะเรื่อง (Independent Study) เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนของผู้วิจัยในสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ โดยการใช้แบบวัด การเห็นคุณค่าในตนเองและการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน รวมทั้ง การศึกษาเอกสาร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,008 คน มีระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2 ลงไป มีจำนวนถึง 1,779 คน คิดเป็นร้อยละ 59.14 นักเรียนที่ได้ระดับ ผลการเรียน 2 มีจำนวน 911 คน คิดเป็นร้อยละ 30.29 ระดับผลการเรียน 1 มีจำนวน 861 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.62 และระดับผลการเรียน 0 มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 0.23 ซึ่งเมื่อศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มนี้พบว่า มีอยู่ในระดับมากก็จริงแต่ค่อนข้างทางปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.60 ซึ่งครูมีความคิดเห็นว่า นักเรียนยังไม่ใส่ใจในการเห็นคุณค่าของตนเอง โดยเฉพาะนักเรียนที่มี ผลการเรียนระดับปานกลางหรือน้อย (เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. 2546 : 35 – 39)

จากปัญหาต่างๆ ที่ได้กล่าวมา อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน การขาดความสามารถในการเรียน การไม่บริหารเวลาเรียน การไม่รู้จักรวางแผนการเรียน การไม่รู้จักเป้าหมายชีวิต การขาดทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และอีกสาเหตุหนึ่งที่มีความสำคัญมากคือ การขาดการเห็นคุณค่าในตนเองหรือการมองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไม่เคารพตนเองและคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544:19) ในเรื่องนี้ แคนฟิลด์และซิคคอน (Canfield and Siccone. 1993 :109) ศึกษาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองน้อยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาสังคม และจากการศึกษาของ มาศสุวรรณค์ พัฒนานุพงษ์ (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2542 : 3; อ้างอิงจาก มาศสุวรรณค์ พัฒนานุพงษ์. 2531) ได้ศึกษา ประวัติอาชญากร ผู้ติดยาเสพติด ผู้ที่ทำร้ายตนเอง ผู้ที่มีความล้มเหลวในชีวิตหรือผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัว พบว่า บุคคลเหล่านี้มีเจตคติต่อตนเองว่าเป็นคนไร้ค่า ไม่มีบุคคลใดเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเอง ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะอันพึง ประสงค์อื่นๆ ของบุคคล ดังที่ รูบิน ดอร์ลและแซนด์ดิดจ์ (Rubin,Dorle and Sandidge. 1977 : 507) ได้ศึกษาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวทำนายลักษณะพฤติกรรมของบุคคลได้ดี นั่น

คือ บุคคล ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรม ที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถยอมรับต่อ ความล้มเหลวของตนเองได้ ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความยืดหยุ่น มีความวิตกกังวลต่ำ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข นอกจากนี้จากผลการศึกษาของ สมพิศ ไชยกิจ (2536 : 67 – 71) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการ เห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน นั่นคือ ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักมีการเห็นคุณค่าใน ตนเองสูงไปด้วย ผู้เรียนหลายคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ไม่ใช่เนื่องมาจากสติปัญญาต่ำหรือ มีร่างกายพิการ แต่เนื่องจากผู้เรียนรับรู้ตนเองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสามารถ (พรณี ข.เจนจิต. 2538 : 591) ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของบุคคล เป็นพลังที่ทำให้บุคคลสามารถฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการของชีวิตได้ โดยมีชีวิตอย่างมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง บุคคลจึงควรมีการสร้างเสริมให้เกิดคุณค่าในตนเอง มีการควบคุมจากภายในตนเองที่เกิดจากความรู้ ทักษะที่มีอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าแห่งตน (self – esteem) บางครั้งอาจใช้คำว่า การนับถือตนเอง การเห็นพ้องด้วยตนเอง ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (จกกลณี ดุษฎีเจริญ.2540 ; อ้างอิงจาก Taylor. 1982 : 120) โดยเฉพาะวัยรุ่น การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นสามารถเกิดได้อย่าง ต่อเนื่อง หากมีผู้ให้คุณค่าให้ความสำคัญ ให้การยอมรับ ได้รับการปฏิบัติตอบจากบุคคลที่มีความ สำคัญในชีวิต และการเห็นคุณค่าแห่งตนจะส่งผลให้สามารถเผชิญกับปัญหาที่ยุ่งยาก อุปสรรคในชีวิต สามารถยอมรับและปรับตัวให้กับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มีความรู้สึกพอใจในชีวิตของตนและดำรง ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ (จกกลณี ดุษฎีเจริญ. 2540 : 4) โดยเฉพาะปัญหาด้านการเรียน ดังได้กล่าว แล้วในตอนต้นซึ่งในเรื่องนี้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (ศึกษาธิการ. 2544 : 6) ได้ให้ความสำคัญของลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งที่เป็นลักษณะอันพึงประสงค์เฉพาะแต่ละกลุ่มสาระ และลักษณะอันพึงประสงค์โดยทั่วไป โดยกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติม จากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าเรียนและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้ง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้าง เยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมกรมวิชาการ (2545 : 4 – 6) ได้เสนอแนวทางการ

จัดกิจกรรมที่สถานศึกษาควรจัดเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ 12 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง 2) กิจกรรมพัฒนา วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม 3) กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4) กิจกรรมบริการแนะแนว และให้คำปรึกษา 5) กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพในการเรียน 6) กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยรักการทำงาน 7) กิจกรรมฉลาดกินฉลาดใช้ 8) กิจกรรมศิลปินนักอ่าน 9) กิจกรรมเพื่อนที่แสนดี 10) กิจกรรม สร้างเสริมนิสัยการทำประโยชน์เพื่อสังคม 11) กิจกรรมพิทักษ์ป่า 12) กิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน โดยมี กิจกรรมสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างเสริมความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าในตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสำรวจ วิเคราะห์ ประเมินตนเองตามความเป็นจริงจนกระทั่ง รู้จัก เข้าใจ ยอมรับ ควบคุมและพัฒนาตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้ว่าตนมีความ สามารถ มีคุณค่า สามารถสร้างสิ่งดีงาม ให้แก่ตนเองครอบครัว สังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากสภาพปัญหา และความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะนำกระบวนการดังกล่าว ไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งของนักเรียนในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข และจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย พบว่า ยังไม่มีหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปพร้อมกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว ขึ้นมา เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปพร้อมกัน เนื่องจากหลักสูตรที่ดีต้องไม่แยกการพัฒนาสมรรถภาพด้านเจตคติและสมรรถภาพด้านสติปัญญาออกจากกัน (Clark. 1997: 395 ; citing Clark and Kaplan. 1981) ดังนั้นจึงต้องสร้างเสริมการ เห็นคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนไปพร้อมกับการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยมีการ สร้างเจตคติเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากสามารถสร้างระดับพลัง และ ความคิดสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการประสพผลสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการสร้าง มนุษย์สัมพันธ์อันดีด้วย (Chapman. 1995 : 18 – 21) เจตคติเชิงบวก เป็นการแสดงออกอย่างชัดเจน ของจิตใจที่มีพื้นฐานมาจากปัจจัยต่างๆ ด้านบวก (positive matters) เป็นสภาพจิตใจที่เต็มไปด้วย กิจกรรมที่สร้างสรรค์มากกว่าสภาพที่น่าเบื่อหน่าย รื่นรมย์มากกว่าโศกเศร้า มีความหวังมากกว่าดู ไร้ค่า เจตคติเชิงบวก เป็นสภาพจิตใจ ที่จะสามารถรักษาไว้ได้โดยอาศัยความพยายามอย่างมีสติ (conscious effort) เมื่อตกอยู่ในสภาพที่สมองจะต้องเผชิญกับสภาพเชิงลบ บุคคลที่มีเจตคติเชิงบวก จะรู้สภาพนั้น สามารถขจัดสภาพนั้นออกไปได้ โดยหาวิธีการที่ใช้ในการจัดการ (adjustment) ขึ้นมา (Chapman. 1995 : 14 – 15) กระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคน

เพื่อให้เป็นบุคคลที่มี ความรู้สึกนึกคิดทางบวกต่อตนเองมาจากปัจจัยหรือผลของความรักการสัมผัสที่อบอุ่น อันเป็นพื้นฐาน การพัฒนาตนเองในด้านการรู้จักตนเอง (self awareness) การเห็นคุณค่าในตนเอง (self esteem) และการมีอัตมโนทัศน์ (self concept) การเรียนรู้ตนเองขึ้นอยู่กับกระบวนการในการกระตุ้น การมีสัมพันธภาพกับบุคคลที่มีต่อผู้เรียน และการเสริมแรงที่เหมาะสม พื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้เพื่อ ร่วมกันอีกประการหนึ่งคือ การเรียนรู้ที่จะควบคุมด้วยตนเอง (self control) ความเชื่อมั่นในตนเอง (self confidence) การสะท้อนตนเอง (self reflection) และการมีเอกลักษณ์เฉพาะตน (self identity) กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 กระบวนการนี้ ต้องได้รับการเสริมแรงจากบุคคล และสภาพแวดล้อมทาง สังคม การเสริมแรงด้วยคำพูด พฤติกรรม เช่น คำชมเชย การยิ้ม การสัมผัส จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ สร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นได้ โดยผู้เรียนเห็นคุณค่าตนเองและเห็นคุณค่าผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เข้าใจและมีความรู้สึก (sympathy) เป็นบุคคลที่ไม่เห็นแก่ตัว ใจกว้าง มีศีลธรรมรวมถึงความซื่อสัตย์ (วิชัยวงษ์ใหญ่. 2543 : 85)

นอกจากการสร้างเจตคติเชิงบวกให้เกิดขึ้น เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนนับว่ามีความสำคัญ ดังนั้นครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และลักษณะกิจกรรมควรมีความหลากหลาย ผู้เรียนมีโอกาสที่จะนำความรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เรียนแล้วมาใช้ในการกิจกรรมเหล่านี้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 46 – 50) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กรมวิชาการ.2542 : 19) และคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2543 : 4, 38) ได้กำหนดว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำ เป็น นอกจากนี้ ครูควรจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Cognitive Guided Instruction: CGI) มาเป็นแนวการจัดการเรียนการสอนหลักในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เนื่องจากการเรียนการสอนแบบนี้เป็นนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่อยู่บนพื้นฐานปรัชญาที่ว่า การเรียนการสอนต้องเกิดมาจากความรู้ของผู้เรียน การคิดและการแก้ปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการเรียนการสอนแบบนี้(Fadness. 2003 : online; Foster. 2000 : online) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูจะต้องเรียนรู้ความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
2. เรียนรู้ยุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายต่างๆ ที่ผู้เรียนนำมาใช้แก้ปัญหาและความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชนิดของปัญหาของผู้เรียน

3. ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาจะได้มาจากการศึกษาผู้เรียนโดยอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์

4. ค้นหาทฤษฎีการสอนต่างๆ ที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน

5. ครูจะเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อ สิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อการเรียนรู้

6. ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มและได้รับการส่งเสริมให้มีการสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับความคิดของตนเองและบุคคลอื่น ลักษณะการให้ทำงานเป็นกลุ่มดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์อภิปรายงาน วิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นปริญาพนธ์นิตยสารระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปี พ.ศ.2525 – 2545 จำนวน 9 เรื่อง พบว่า ตัวแปรปรับด้านลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มมีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงกว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล (เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. 2547 : 59) สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาก็คือ การสร้างครูให้เป็นครูมืออาชีพ อย่างแท้จริง เนื่องจากครูเข้าใจผู้เรียนและสามารถที่จะตัดสินใจในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนได้ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่พบในตัวครูที่ใช้การสอนแบบนี้ (Foster. 2000 : online) คือ

1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนมากขึ้น

2. ครูได้ทบทวนบทบาทของความเป็นครูของตนเองที่แตกต่างออกไป เพื่อแสวงหาความรู้ที่จะนำมาใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนที่ตนเองรับผิดชอบ

3. ครูมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของตนเอง

นอกจากนี้การใช้การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาของครูจาก Reading Recovery และ English Language Learners พบว่า ผู้เรียนได้มีการทำงานร่วมกัน มีการฝึกสนทนากันขึ้น ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (sharing) ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ภาษาที่มีคุณค่า เมื่อใช้การเรียนการสอนแบบนี้ผู้เรียนจะฟัง พูด อ่าน เขียน จากปัญหาของตนเอง ครูบางคนได้ประยุกต์การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา กับโปรแกรมการสอนอ่านและการออกเสียง (phonic) ผู้เรียนจะตื่นเต้นเมื่อพบคำที่น่าสังเกต (sight words) ในปัญหาเหล่านั้น และสามารถที่จะอ่านปัญหานั้น พร้อมทั้งแก้ไขปัญหานั้นได้ (Brendefur and Foster. 2000 : online) อีกทั้งการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญายังมีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน (Lawrence. 2000 : 95) คือ

1. พัฒนาคุณภาพเฉพาะบุคคลก่อน ซึ่งในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับขั้นตอนการศึกษา

ผู้เรียนเป็นรายบุคคลในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงพื้นฐานของตนเองและได้พัฒนาตนเอง

2. เน้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยทักษะต่างๆ ที่เรียนรู้มา เพื่อเผชิญกับ

สภาพปัญหาต่างๆ โดยสามารถป้องกันตนเองจากความเครียดได้ สอดคล้องกับการทำงานเป็นกลุ่มในการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม

3. สร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้ตนเอง สอดคล้องกับการให้ผู้เรียนสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ในการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา จากความสอดคล้องกับแนวทางในการสร้างเจตคติเชิงบวกเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญามาใช้เป็นรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับที่สูงขึ้น และส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น สามารถสร้างเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองไปพร้อมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของหลักสูตรด้านการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนี้

1. สร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถที่จะเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาต่างๆ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางที่ดีขึ้น

2. ได้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำเอาหลักสูตรดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขอบเขตการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 12 ห้องเรียนนักเรียน 537 คน ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคณะ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 44 คน ได้จากการสุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ระยะเวลาในการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 24 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยได้เลือกภาษาอังกฤษ โดยยึดหัวเรื่องเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำการทดลอง มีรายละเอียดเนื้อหาดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Personal Identification เวลา 7 คาบ ประกอบด้วย

1.1 Self – image เวลา 2 คาบ

1.2 Family เวลา 2 คาบ

1.3 Character เวลา 3 คาบ

2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Occupation เวลา 9 คาบ ประกอบด้วย

2.1 Famous People เวลา 3 คาบ

2.2 Ambition เวลา 2 คาบ

2.3 Qualification เวลา 2 คาบ

2.4 Application Form เวลา 2 คาบ

3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 Relation with Other People เวลา 8 คาบ ประกอบด้วย

3.1 Offer and Request เวลา 2 คาบ

3.2 Invitation เวลา 2 คาบ

3.3 Social View เวลา 2 คาบ

3.4 Correspondence เวลา 2 คาบ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแนวทางการสอนภาษาต่างประเทศและการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญานิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน หมายถึง กระบวนการจัดทำและพัฒนากิจกรรมจัดหมวดประสบการณ์หลักสูตรสถานศึกษา ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ เพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ การเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ไปพร้อมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหลักสูตรให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล กระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหา ยุทธวิธีอันหลากหลายที่ผู้เรียน นำมาใช้แก้ปัญหา เน้นให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ มีเจตคติเชิงบวกและเกิดการยอมรับทั้งต่อตนเองบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญาและการประเมินตามสภาพจริง

2. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีเจตคติเชิงบวกต่อตนเองและประเมินตนเองตามความรู้สึกที่มีต่อตนเองว่ามีความสามารถ พึงพอใจในตนเองและการยอมรับจากสังคมมองตนเองมีค่า ทำให้เกิดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นที่จะประพฤติปฏิบัติตนในทางที่เหมาะสมถูกต้อง ตามความมุ่งหมายของตน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านตนเอง หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ทั้งในด้านภาพลักษณ์และมุมมองเช่น ลักษณะทางกายของตน ความรู้สึกที่มีต่อตนเองในเรื่องความเชื่อมั่น การตัดสินใจ การปรับตัว

2.2 ด้านครอบครัว หมายถึง ความคิดเห็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพ่อแม่พี่น้อง ความเป็นอยู่ในครอบครัว การรับรู้ความรู้สึกที่พ่อแม่มีต่อตนเอง

2.3 ด้านสถาบันการศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นด้านปฏิสัมพันธ์กับครู และความพอใจในสถาบัน

2.4 ด้านสังคมหรือกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความคิดเห็นด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและความพอใจในกลุ่มเพื่อน

3. การเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา หมายถึง นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่อยู่บน

พื้นฐานในเชิงปรัชญาที่ว่า การเรียนการสอนต้องเกิดมาจากความรู้ของผู้เรียน การคิดและการแก้ปัญหา จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการเรียนการสอนแบบนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวการจัดการเรียน การสอนเพื่อชี้แนะปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 กำหนดโจทย์ปัญหา

3.2 นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

3.3 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง โดยอาจใช้คำถามเพิ่มเติมหรือการให้กำลังใจ

3.4 เมื่อทุกคนได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายยุทธวิธีในการหาคำตอบของแต่ละคน

3.5 ครูและนักเรียนร่วมสรุปยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหา

3.6 ประเมินผลตามสภาพจริง

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ หมายถึง รายวิชาภาษาอังกฤษ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

6. ประสิทธิภาพของหลักสูตร หมายถึง ผลการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองและการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังจากใช้หลักสูตร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำเสนอเป็น 4 ประเด็น คือ 1) การเห็นคุณค่าในตนเอง 2) แนวคิดและหลักการพัฒนาหลักสูตร 3) การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา 4) สรุปแนวคิดในการวิจัย ซึ่งได้เสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง

- 1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 1.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 1.4 แนวคิดในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.4.1 กระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.4.2 วิธีการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 1.4.3 การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง
- 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. แนวคิดและหลักการพัฒนาหลักสูตร

- 2.1 ความหมายของหลักสูตร
- 2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 2.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- 2.4 ลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสม
- 2.5 แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร
- 2.6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.6.1 รูปแบบ 3 ลักษณะในการสร้างเสริมการเรียนรู้
 - 2.6.2 รูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการ
 - 2.6.3 รูปแบบ 3 จุดหลักของริมม์
 - 2.6.4 การปรับให้เหมาะสมกับรายบุคคล
- 2.7 การกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

3. การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา

3.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา

3.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา

3.3 บทบาทของครู

3.4 บทบาทของครูในการส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย

3.5 ความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาและการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

4. สรุปแนวคิดในการวิจัย

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้เกิด จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล สิ่งแวดล้อมและสังคมรอบๆ ด้าน โดยมีจุดเริ่มต้นจากภายใน ครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่ใช่สภาพตายตัวที่ติดตัวบุคคล แต่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับและความรู้สึกที่เกิดขึ้น การที่บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย ส่วนมากเกิดจากปฏิกิริยาทางอารมณ์เชิงลบ ซึ่งในปัจจุบันเป็นเรื่องลำบากที่เด็กๆ จะเจริญเติบโต เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ด้วยความรู้สึกที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เนื่องจากองค์ประกอบในโลกมีความ หลากหลายซับซ้อน โดยเฉพาะเด็กๆ ที่ต้องเผชิญกับ ผู้ใหญ่ เพื่อนๆ สภาพแวดล้อม สื่อต่างๆ สภาพพื้นฐานทางวัฒนธรรมหรือสภาพสังคม โดยทั่วไป ที่ทำให้เด็กรู้สึกต่ำต้อย (inferiority) และเห็นคุณค่าในตนเองน้อย (Palladino. 1994 : 4) ดังนั้นจึงควรพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติเชิงบวกกับตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ต่างๆ สามารถที่จะเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ พร้อมทั้งปรับตัวได้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีสุข

1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับ ตนเอง มีความเชื่อมั่น และมีความรู้สึกที่ดีกับบุคคลรอบข้าง ตลอดจนสามารถปรับตัวทางอารมณ์ สังคม เผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ พร้อมทั้งสามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึก ผิดหวัง ท้อแท้ใจ ได้ดีกว่าบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เป็นคน มองโลกในแง่ร้าย อารมณ์ไม่ดี หงุดหงิดง่าย การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างยากลำบาก (STOU. 2004 : online) เจมส์ (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 8 ; อ้างอิงจาก James. 1950 : 310 – 311) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง การที่ไม่ทำให้ตนเองประสบความล้มเหลว หรือต่ำต้อย และมาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองให้ ชัดเจนมากขึ้นว่า หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพ

ในการกระทำสิ่งต่างๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ปาลิโต (Palito. 1977 : 72) เบรนเดน (Branden. 1981 : 110) และรายละเอียดในเว็บไซต์ (correct. 2004 : online) ที่กล่าวว่า เป็นการประเมินตนเองตามความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีคุณค่า มีความสามารถ มีความสำคัญ มีการประสบผลสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการยอมรับการเห็นคุณค่าจากบุคคลในสังคมที่มีต่อตน ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลที่เห็นคุณค่าใน ตนเอง จะมองตนเองในแง่ดี และจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกกับบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1967 : 4 – 5) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้น คือการประเมินตนเองของแต่ละบุคคล และเป็นการแสดงการยึดมั่นตามขนบธรรมเนียมด้วยการตัดสินใจของตนเอง อย่างนับถือตนเองแสดงให้เห็นถึงทหรณะในการยอมรับ (approval) หรือการไม่ยอมรับ (disapproval) รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อของแต่ละบุคคลว่า ตนมีความสามารถ มีความสำคัญ มีความสำเร็จ และมีคุณค่า การเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการตัดสินใจของ บุคคลต่อคุณค่าของตนเอง พร้อมทั้งแสดงถึงเจตคติที่บุคคลนั้นยึดถืออยู่ด้วย โพเดस्ता (Podesta. 2001 : 3) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าของตนเองเป็นความพึงพอใจ ในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง รวมทั้งมีบุคลิกภาพที่เป็นที่ยอมรับของตนเอง รับผิดชอบการกระทำของตนเองต่อบุคคลอื่น

ในประเทศไทยนั้นได้มีนักวิชาการหลายคน ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ดังนี้

นิพนธ์ แจ้งเยี่ยม (2519 : 6 – 7) กาญจนา พงศ์พฤกษ์ (2523 : 27) และ เดชา นุ่มพันธ์ (2525 : 17) กล่าวถึงความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองว่า เป็นการประเมินคุณค่าของตนเองในด้านความสามารถและความสำเร็จ โดยพิจารณาค่าของตนตามความรู้สึกและเจตคติที่มีต่อตนเอง มีความรู้สึกว่าคุณค่าทั้งต่อตนเองและสังคม มีความหมาย สามารถทำอะไรได้สำเร็จ ล่วงไปได้ ได้รับการยอมรับจากครอบครัว สังคม หรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจเหนือกว่า สอดคล้องกับเกียรติวรรณ อมาตยกุล (2527 : 14 – 15) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าคุณค่ามีค่า มีความสามารถ มีความเชื่อมั่น และพร้อมที่จะนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่นได้ เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการมองเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์ (2532 : 8) ได้ให้ความหมาย โดยเน้นพฤติกรรมการแสดงออกที่ ชัดเจนว่า เป็นการประเมินคุณค่าของตนเองตามความรู้สึกและเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง แล้วสื่อ ออกมาให้เห็นในรูปของคำพูดและการกระทำ

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ให้ความหมายที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการยอมรับจากบุคคลต่างๆ ในสังคมที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่ โดยกล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินคุณค่าของ

ตนตามความรู้สึก ความเชื่อและเจตคติต่อตนเองในเรื่องของการประสบความสำเร็จ ความล้มเหลว การพึ่งตนเอง การยอมรับว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา ครู อาจารย์ กลุ่มเพื่อน (มยุรี สาลีนวงศ์. 2535 : 55 ; สถิตย์ ภาสกร. 2535 : 17 ; สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 12 ; เชาวนา อมรสงเจริญ. 2537 : 7) รวมทั้ง มะลิ อุดมภาพ (2538 : 11) ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านกายภาพและ องค์ประกอบ ภายนอกเป็นหลัก โดยกล่าวว่าเป็นความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่เก่งและ มีคุณค่า มีความสามารถและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีความเชื่อมั่นและบุคลิกลักษณะที่ สง่าผ่าเผยเป็นที่น่าเชื่อถือ

จากการให้ความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเอง ด้วยความรู้สึกและเจตคติต่อตนเอง เกี่ยวกับบุคลิภาพและการประสบผลสำเร็จในการกระทำของ ตนเอง โดยมีความพึงพอใจและยอมรับตนเอง มองตนเองมีค่า รวมทั้งมองเห็นว่าตนเองมีคุณค่าใน สังคม เป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคคลอื่นๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ ครูอาจารย์ กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลอื่นๆ ที่ตนมีส่วนต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเองมี ความสำคัญอย่างยิ่งในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคม และ การเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะเป็นพื้นฐาน ของการมองชีวิต ความสามารถทางด้านสังคมและอารมณ์ เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่ เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ สามารถยอมรับ เหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองผิดหวัง ท้อแท้ใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีความหวังและความกล้าหาญ จะทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (correct. 2004 : online) นิวแมน (Newman. 1986 : 281) กล่าวว่า บุคคลที่รู้สึกว่ามีคุณค่า มีความรัก ได้รับการยก ย่องหรือประสบความสำเร็จมักจะประเมินตนในด้านดี เห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้อง กับการศึกษา ของ เยลส์มาและเยลส์มา (Yelsma & Yelsma. 1988 : 432) ที่ได้ทำการเปรียบเทียบ ลักษณะของ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกับบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย พบว่า บุคคลที่มีการ เห็นคุณค่าในตนเองสูง มักมีลักษณะ ดังนี้

1. ชอบทำกิจกรรมที่ทำหายมากกว่า
2. มีความเชื่อมั่นในความพยายามของตนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จสูงกว่า
3. มีความรู้สึกสะเทือนใจที่จะนำไปสู่ความไม่มั่นคงในอารมณ์น้อยกว่า
4. มีการซึมเศร้าเนื่องจากการได้รับการบาดเจ็บทางอารมณ์น้อยกว่า
5. สามารถรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนคู่คิดได้มากกว่า
6. รายงานผลสิ่งที่เกิดขึ้นในแง่ลบน้อยกว่า

7. ได้รับผลกระทบทางลบจากบุคคลที่มีตำแหน่งทางสังคมสูงกว่าน้อย

นอกจากนี้ ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงว่าเป็นบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความมุ่งมั่นมานะพยายามในการทำงานจนประสบความสำเร็จ มีความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี ไม่เหยียบย่ำความรู้สึกของผู้อื่นให้ตกต่ำลง มีบุคลิกลักษณะดี มีสุขภาพจิตที่ดี มีความต้องการในการพึ่งตนเอง ต้องการแสดงความสามารถของตนเอง ไม่คิดจะลอกเลียนแบบหรือทำตามคนอื่น ๆ มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น ไม่กลัวการสร้างสิ่งใหม่ๆ หรือสิ่งที่ต่างไปจากเดิม มักเป็นผู้นำในการอธิบายและแสดงความคิดเห็นที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มักจะเป็นผู้ที่เริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นก่อน มีความยืดหยุ่น มีความวิตกกังวลน้อย (จารูดี บุญยารมย์. 2541 : 10 ; ปรรณนา ช้อนแก้ว. 2542 : 18 ; รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543 : 33) และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะห่างไกลจากการใช้ยาเสพติด การประพฤติผิดกฎหมายหรือกฎระเบียบของโรงเรียน การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม ความเสียใจจากผลการเรียนและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีในกลุ่มเพื่อน (Podesta. 2001 : 4) ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย จะรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (Newman. 1986 : 286) มีความวิตกกังวล มีปมด้อย อ่อนแอ ท้อแท้ใจ สิ้นหวัง ช่วยตนเองไม่ได้ รับรู้ตนเองในทางไม่ดี คิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะโทษคนอื่นมากกว่าตนเอง มีสภาพจิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถที่จะยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลอื่น เนื่องจากเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่าลง ไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งจะส่งผลต่อการไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532 : 7 ; อ้างอิงจาก McLandless. 1970) สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ปัทมา เรณูมาร (2539 : 96) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในชีวิตทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งด้านอื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า มีการกระทำอย่างสับสน หลีกเลี่ยงการกระทำที่จะสนับสนุนอุดมโนทัศน์ของตนเอง เป็นคนชอบเก็บตัว มีความประหม่า หวั่นไหวเมื่อรู้ว่าตนเองอยู่ในสายตาของผู้อื่น มีความอายสูงไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนเองไม่ต้องการ กลัวการตัดสินใจของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง หวั่นไหวต่ออิทธิพลของสังคมมักนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ ดังนั้น จึงแสวงหาการยอมรับจากบุคคลอื่น นอกจากนี้ ยังเป็นบุคคลที่ขาดความพยายามในการทำงานที่ยากลำบาก เมื่อพบอุปสรรคมักจะท้อถอยหรือถอยถอยถอยไป มีความคาดหวังในความสำเร็จของชีวิตน้อย และไม่ยอมรับในความล้มเหลว จึงส่งผลให้ได้รับความทุกข์ทรมานจากอาการจิตแปรปรวน เช่น ทำให้เกิดความเครียด

ความวิตกกังวล นอนไม่หลับ ปวดศีรษะ หัวใจสั่น ภาวะซึมเศร้า และกลายเป็นบุคคลที่ไม่มีความสุขในชีวิตที่สุดในที่สุด (อัปสรศิริ เขียมประชา. 2542 : 20 – 21 ; ปรรณนา ช้อนแก้ว. 2542 : 9 ; อ้างอิงจาก Gurney. 1988 ; ปรรณนา ช้อนแก้ว. 2542 : 19)

จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมีความสำคัญต่อเจตคติ บุคลิกภาพ การประสพผลสำเร็จในชีวิตในทุกๆ ด้าน การสร้างเสริมให้บุคคลแต่ละคนมีการเห็นคุณค่าในตนเองยิ่งสูงมากขึ้นเท่าใด ยิ่งส่งผลให้บุคคลนั้นยอมรับและมองเห็นคุณค่าของตนเอง บุคคลอื่นๆ สิ่งแวดล้อมรอบตัว มีเจตคติในเชิงบวก ซึ่งจะส่งผลต่อพลังสร้างสรรค์ต่างๆ สามารถกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ประสพผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นๆ และสังคม สามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง มาสโลว์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 32 ; ชนิตา ราธิ. 2543 : 13 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1970) ได้กล่าวถึงขั้นความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐาน (Basic Physical Needs) ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เรื่องเพศ ซึ่งบุคคลทุกคนต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นนี้ก่อน จึงจะเกิดความต้องการขั้นที่สูงกว่า
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงความมั่นคงในการประกอบอาชีพและการมีรายได้ด้วย
3. ความต้องการสัมพันธภาพ (Relation / Social Needs) เป็นความต้องการเพื่อน คนรัก คนที่ไว้ใจ
4. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Esteem Needs) เป็นความรู้สึกยอมรับในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เคารพในตนเอง (self – respect) ซึ่งสิ่งเหล่านี้สำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ทุกคนยังต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการเป็นที่รักและได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ความต้องการเหล่านี้จะส่งผลต่อการประสพผลสำเร็จในชีวิต การทำงาน และการเลื่อนสถานภาพของแต่ละบุคคลด้วย
5. ความต้องการพัฒนาตนเอง (self – actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจ และรู้จักตนเอง อยากรู้ความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง อยากรู้ว่าตนเองมีความสามารถแค่ไหน มีคุณสมบัติต่างๆ แค่นั้น อย่างไร และมีวิธีการอย่างไรบ้างที่จะนำมาใช้พัฒนาตนเอง บุคคลที่สามารถพัฒนาจนถึงขั้นนี้จะเป็นบุคคลที่รับรู้เกี่ยวกับความจริง ความดีงาม ยอมรับตนเองและคนอื่น ๆ เป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลสามารถตระหนักในความเป็นมนุษย์และพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45 – 46) ได้จัดลำดับของการเห็นคุณค่าในตนเองรองลงมา

จากความต้องการพัฒนาตนเองซึ่งเป็นขั้นสูงสุด การเห็นคุณค่าในตนเองนั้น เกิดขึ้นจากการที่ผู้อื่นให้ การยอมรับ โดยดูจากการตอบสนองของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อนรุ่นเดียวกัน ซึ่งจะนำความเชี่ยวชาญหรือความสามารถบางอย่างของบุคคลนั้นมาพิจารณาด้วย การประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองจะอยู่ในลักษณะเจตคติหรือความเชื่อว่าตนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ในการกระทำสิ่งต่างๆ ต้องใช้ความพยายามมากแค่ไหน รวมทั้งจะเสียใจหรือไม่ถ้าเกิดความล้มเหลว หากประเมินแล้วอยู่ในด้านบวก ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งตน มีความเข้มแข็งและความสามารถเพียงพอที่จะกระทำสิ่งต่างๆ รู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อโลก ถ้าหากไม่ได้รับการตอบสนอง จะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกมีปมด้อย อ่อนแอ ช่วยตนเองไม่ได้ โดยปกติแล้วบุคคลทั่วไปต้องการที่จะมีความมั่นคง มีการประเมินคุณค่าในตนเองสูง นับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง รวมทั้งได้รับการเห็นคุณค่าจากผู้อื่นด้วย มาสโลว์ แบ่งความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง การยอมรับนับถือและการประเมินค่าตนเอง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ ความต้องการมีความเข้มแข็ง (strength) ความสำเร็จ (achievement) ความเพียงพอ (adequacy) ความเชี่ยวชาญและความสามารถ (mastery and competence) ความเชื่อมั่น (confidence) ความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง (independence and freedom)

2. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการเห็นคุณค่าจากบุคคลอื่น เป็นความต้องการการมีชื่อเสียง เกียรติยศ ตำแหน่ง ความก้าวหน้าในชีวิต มีอำนาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับ การให้ความสนใจและเห็นความสำคัญ มีศักดิ์ศรีหรือเป็นที่ชื่นชมของบุคคลอื่น

นอกจากนี้ ทัฟท์ (ปรารภนา ช้อนแก้ว. 2542 : 17 – 18 ; อ้างอิงจาก Taft.1985) ได้กล่าวถึงประเภทของการเห็นคุณค่าในตนเองว่ามี 2 ประเภท ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าตนเองภายใน (inner self – esteem) คือ การที่บุคคลมีความสามารถ มีสมรรถนะและกระทำในสิ่งที่ตนต้องต้องการ แล้วได้ผลตามที่ตนเองปรารถนา การเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ จะเกิดจากการกระทำกิจกรรมและกำลังความสามารถของบุคคลนั้น ถ้าบุคคลรู้จักตนเองและประเมินตนเองจากการกระทำกิจกรรม ว่าตนเองประสบความสำเร็จโดยอาศัยความพยายามพากเพียร สิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานของคุณสมบัติแห่งตน (self – efficacy) และการเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ต่างๆ ตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต

2. การเห็นคุณค่าในตนเองภายนอก (functional self – esteem) การเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ เกิดขึ้นจากการประเมินสภาพการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในชีวิต ดังนั้น

การเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ จึงเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทต่างๆ ในการดำรงชีวิตประจำวันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ ที่ตนเองเกี่ยวข้อง การเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ ขึ้นอยู่กับการคาดหวังต่อบทบาททางสังคมและความสามารถในการเผชิญปัญหา การเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้มีความสำคัญต่อการเห็นคุณค่าในตนเองประเภทที่ 1 เพราะถ้าการเห็นคุณค่าในตนเองประเภทนี้ลดลง บุคคลจะแสดงออกถึงความหมดหวัง หมดแรง อ่อนล้า มีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิม คูเปอร์สมิท (สุรินทร์ มีลาภลัน. 2539 ; อ้างอิงจาก Coopersmith.1967 : 32) ได้กล่าวถึงแหล่งที่มาของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า

1. การมีอำนาจ (power) หมายถึงการที่บุคคลมีอิทธิพลและควบคุมบุคคลอื่นได้
2. การมีความสำคัญ (significance) หมายถึง การได้รับการยอมรับว่าตนมีความสำคัญ ได้รับความรักใคร่จากผู้อื่น
3. การมีคุณความดี (virtue) หมายถึง การยึดมั่นมาตรฐานทางจริยธรรมและศีลธรรมของสังคม
4. การมีความสามารถ (competence) หมายถึง การได้รับความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์การกระทำของตน

นอกจากนี้ คูเปอร์สมิท (ปรารธนา ช้อนแก้ว. 2542 : 21 – 25 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981 : 118 – 119) ได้กล่าวถึงรายละเอียดขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 อย่าง คือ องค์ประกอบภายในซึ่งเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และองค์ประกอบภายนอก ซึ่งบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องและได้รับการเห็นคุณค่าจากสังคมและบุคคลอื่นๆ

1. องค์ประกอบภายใน ได้แก่

1.1 ลักษณะทางกายภาพ ซึ่งจะมีส่วนสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มสูงขึ้น หรือเอื้ออำนวยให้บุคคลประสบความสำเร็จกับการดำเนินกิจกรรม ดังเช่น รูปร่าง ความงาม ความแข็งแรงของร่างกาย ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดีจะมีความพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพด้อยกว่า

1.2 ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพและการกระทำ จะมีความสัมพันธ์และช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง สมรรถภาพและผลงานที่เกิดขึ้นจะมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในสิ่งที่แต่ละบุคคลกระทำอยู่ทั้งในโรงเรียนและในสังคม โดยเฉพาะในวัยเรียนความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนจะมีผลต่อการเห็นคุณค่า ในตนเอง ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถใน

การรับรู้ ของตนในด้านดี มีความพอใจในตนเอง มีการประเมินคุณค่าในตนเองสูง แต่ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความรู้สึกตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา (จันทร์ฉาย พัทธศิริกุล. 2532 : 21)

1.3 สภาพจิตใจและภาวะทางอารมณ์หรือความรู้สึก ภาวะทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความพอใจ ความรู้สึกเป็นสุข ความวิตกกังวลของบุคคล ที่เกิดจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมทั่วไป แล้วส่งผลต่อการประเมินตนเอง ถ้าบุคคลประเมินตนเองในด้านบวก ก็จะรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดความรู้สึกชื่นชมตนเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น แต่ถ้าหากบุคคลประเมินตนเองในด้านลบ ก็จะเห็นว่าตนเองไม่มีความสามารถ มีปมด้อย วิตกกังวล และไม่สามารถที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ ให้ประสบผลสำเร็จในอนาคตได้ สิ่งเหล่านี้ก็จะส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลง

1.4 ค่านิยมส่วนบุคคล บุคคลจะประเมินตนเองกับสิ่งที่ตนเองให้คุณค่า ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล จะผันแปรไปตามค่านิยมและการให้คุณค่า ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งบุคคลให้ความสำคัญแตกต่างกัน ถ้าค่านิยมส่วนตัวมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม จะส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่านิยมส่วนตัวไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมทำให้บุคคลนั้นเห็นคุณค่าในตนเองน้อยลง (สุวิริยา สุวรรณโคตร. 2537 : 41) ดังเช่น บุคคลที่ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากประสบความสำเร็จก็จะเกิดความละอาย การเห็นคุณค่าในตนเองก็จะลดลง หากประสบความสำเร็จก็จะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

1.5 ระดับความมุ่งหวัง ทะเยอทะยาน ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีระดับความมุ่งหวังที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความมุ่งหวังด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือการทำการกิจกรรมอื่น บุคคลมักจะตัดสินคุณค่าของตนเอง โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานและความสามารถของตนกับระดับมาตรฐานของเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถ้าบุคคลนั้นมีผลงานหรือความสามารถตรงตามเกณฑ์หรือดีกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคคลจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น แต่หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะทำให้รู้สึกว่าตนเองล้มเหลว ส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง อย่างไรก็ตาม หากบุคคลได้มีความมุ่งหวังเกินความสามารถหรือเกินความเป็นจริง โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหวังไว้ ก็ย่อมจะมีน้อย

2. องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

2.1 ความสัมพันธ์กับบิดามารดา คูเปอร์สมิท (นุชลดา โรจนประภาพรรณ. 2540 : 34 – 35 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981) ศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อเด็กในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาโดยอยู่ภายใต้สภาพ

แวดล้อมดังนี้ คือ

2.1.1 การที่บิดามารดายอมรับบุตรทั้งหมด หรือเก็บเกี่ยวทั้งหมดเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกและคุณค่าอย่างที่เป็นอยู่

2.1.2 การที่บิดามารดากำหนดขอบเขตการกระทำไว้อย่างชัดเจน และดูแลให้บุตรทำตาม ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย

2.1.3 การที่บิดามารดาให้ความนับถือ ให้ความสำคัญอิสระแก่บุตรในขอบเขตการกระทำที่กำหนดให้และเน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ สอดคล้องกับ รูบินและแมคเนล (Rubin and Mcneil. 1981 : 317) กล่าวว่า ครอบครัวที่มี บิดามารดา มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความยืดหยุ่น มีความมั่นใจ ในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรโดยการแสดงการยอมรับในตัวบุตร เน้นการใช้เหตุผล ให้ความรัก เอาใจใส่ กำหนดมาตรฐาน และขอบเขตการกระทำไว้กว้างๆ ไม่ใช้อำนาจขู่บังคับ ตลอดจนให้ความ สนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวบุตร เช่น เพื่อน กิจกรรมที่บุตรกระทำ สิ่งเหล่านี้ ทำให้มีลักษณะ เป็นคนยืดหยุ่น มีอารมณ์มั่นคง และมีการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.2 สถาบันการศึกษาและการศึกษา สถาบันการศึกษาสามารถจัดสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นต่อจากทางบ้าน ควรให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างอิสระไม่ขัดต่อระเบียบที่วางไว้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจตนเองสามารถเป็นที่พึ่งของตนได้ ครู อาจารย์เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังที่กูด (จกกลนี ดุ้ยเจริญ. 2540 : 42 ; อ้างอิงจาก Good. 1973) ศึกษาพบว่า ความสนใจและความเอาใจใส่ที่ครูอาจารย์มีต่อศิษย์ สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อตนเองไปในทางที่ดีซึ่งมีผล ต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.3 สถานภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน บุคคลที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มที่จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มาจากฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและต่ำ นอกจากนี้ โรเซนเบิร์ก (สุพรรณิ จันทวิเศษ. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. 1965 : 158) กล่าวว่า สังคมและกลุ่มเพื่อนมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากความภาคภูมิใจ ในตนเองเกิดจากการรับรู้ในการเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะความสามารถ ความถนัด เนื่องจากตนเองเป็นสมาชิกของกลุ่ม ดังนั้นการมี ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล บุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับ จากเพื่อน ไม่เป็นที่ประทับใจหรือไม่อยู่ในความสนใจของเพื่อน จะเกิดความรู้สึกว่าไม่มีใครชอบหรือ นับถือตนเองเลย และบุคคลที่เปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้วมีความสำเร็จต่ำมีแนวโน้มว่าจะมีการ เห็นคุณค่าในตนเองน้อยเช่นกัน

2.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม กิจกรรมของผู้เรียนที่โรงเรียนได้จัดขึ้น ควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่อบอุ่นและเป็นกันเอง การเสริมแรงแก่ผู้เรียนเมื่อทำถูกต้อง เหมาะสม ตลอดจนบุคลิกภาพของครู เช่น ลักษณะทางกายภาพ อารมณ์ ความสนใจผู้เรียน ความเชื่อและเจตคติของครูที่มีต่อผู้เรียน ล้วนมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน (Sarokon. 1986 : 1 – 5) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกล้วนส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน การที่จะพัฒนา ปรับปรุงองค์ประกอบเพียงประการใด ประการหนึ่ง เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นนั้นอาจไม่เพียงพอ จึงควรได้มีการร่วมมือกันในการจัดองค์ประกอบต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้มองเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการประสบผลสำเร็จทางการเรียนรู้ การอยู่ในสังคมและการดำเนินชีวิตอย่างมีสุขในอนาคตต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith.1981: 118 – 119) เป็นแนวทางในการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยสรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบภายใน แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ด้านภาพลักษณ์หรือลักษณะทางกายภาพของตนเอง เช่น รูปร่าง หน้าตาความแข็งแรง ความคล่องแคล่ว

1.2 ด้านมุมมองโดยทั่วไป เช่น ความสามารถโดยทั่วไป สมรรถภาพ การประสบความสำเร็จ การรู้สึกชื่นชมตนเอง

2. องค์ประกอบภายนอก แบ่งได้ดังนี้

2.1 ด้านครอบครัว คือ ความสัมพันธ์กับบิดามารดา หรือบุคคลในครอบครัว

2.2 ด้านการศึกษา คือ ความสัมพันธ์กับครู และความพึงพอใจในสถานศึกษาและผลการเรียน

2.3 ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน คือ ความสัมพันธ์ในฐานะของการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

1.4 แนวคิดการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง บุคคลที่มีการพัฒนาจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการดังกล่าวส่งผลให้ บุคคลก้าวออกสู่สังคมภายนอกมากขึ้น มีประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ การมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้มีภาพที่

บุคคลมีต่อตนเองเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งส่งผลต่อ การเห็นคุณค่าในตนเองของเขา ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดทุกช่วงของชีวิต นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองพอสรุปได้ดังนี้

นักจิตวิทยาแนวพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า การให้บุคคลได้จดบันทึกเกี่ยวกับความสำเร็จที่ได้กระทำ การใช้คำพูดชมเชยตนเอง การให้สิ่งที่มีความหมายและความสำคัญต่อตนเอง เมื่อได้กระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย วิธีการดังกล่าวเป็นการพัฒนาให้บุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Sasse. 1987 : 48) นอกจากนี้การฝึกการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมก็เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยการให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกพร้อมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ ของตนเองจะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเขา (Alberti and Emmons . 1978 : 27)

บุคคลทุกคนต่างมีคุณค่าในตนเองแต่ก็มีบุคคลจำนวนมากที่ไม่ได้ตระหนักถึง คุณค่าที่ตนเองมีอยู่ อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้สามารถตระหนักถึงคุณค่าของตนเองได้ ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการใช้กระบวนการกลุ่มหรือการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้มีบรรยากาศที่เอื้อให้สมาชิกกลุ่มยอมรับกันและกัน จะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นและมีความรู้สึกพึงพาศักดิ์ซึ่งกันและกัน ดังที่ โรเจอร์ส (ทศวรรษฉวีชา. 2539 :129 ; อ้างอิงจาก Roger. 1970 : 121 – 122) ที่ได้อ้างถึงผลการศึกษาของ กิบบ์ (Gibb) ที่พบว่า กิจกรรมกลุ่มให้ผลส่งเสริม สร้างสรรค์ทางจิตวิทยามาก นั่นคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก ความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่างๆ ของตนเอง แสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อสมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกกว่าตนเองได้รับการยอมรับด้วยความจริงใจจากสมาชิกในกลุ่ม ก็จะทำให้เขาเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และสิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง นั่นคือ การพัฒนาเจตคติเชิงบวกต่อตนเอง บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว

1.4.1 เจตคติเชิงบวก (Positive Attitude) เจตคติเชิงบวกคือ การแสดงออกอย่างชัดเจนของจิตใจ ที่อยู่บนพื้นฐานปัจจัยต่างๆ ด้านบวก (positive matters) เป็นสภาพจิตใจที่เต็มไปด้วยกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รื่นรมย์ มีความหวัง มากกว่าที่จะอยู่ในสภาพที่น่าเบื่อหน่าย โศกเศร้าและดูไร้ค่า การรักษาสภาพจิตใจที่มีเจตคติเชิงบวก เอาไว้ให้ได้นั้น ต้องอาศัยความพยายามอย่างมีสติ (conscious effort) เมื่อตกอยู่ในสภาพที่สับสน ต้องเผชิญสภาพเชิงลบ บุคคลที่มีเจตคติเชิงบวกจะรู้สภาพนั้น และสามารถที่จะขจัดสภาพเชิงลบนั้น ออกไปได้ โดยการหาวิธีการมา

ใช้ในการจัดการสภาพเชิงลบนั้นขึ้นมา นอกจากนี้การมีเจตคติเชิงบวกยังทำให้จิตใจคิดได้อย่างอิสระ ความคิดและวิธีการแก้ไขต่างๆ ก็เกิดขึ้นมา ส่วนเจตคติเชิงลบจะเป็นตัวขัดขวาง ทำลายความคิดสร้างสรรค์ (Chapman. 1995 : 14) แชนแมน (Chapman. 1995 : 14 – 23) ได้กล่าวถึงเจตคติเชิงบวกมีรายละเอียดดังนี้

1. เจตคติของแต่ละบุคคล คือลักษณะนิสัยที่บุคคลส่งผ่านไปสู่บุคคลอื่น และเป็นรูปแบบที่บุคคลมองสิ่งต่างๆ โดยจิตภายในของแต่ละบุคคล
2. เมื่อสามารถพุ่งความสนใจอยู่กับองค์ประกอบเชิงบวกต่างๆ ของสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้มากเท่าไร ก็จะสามารถรักษาเจตคติเชิงบวกไว้ได้ง่ายขึ้นเท่านั้น
3. เมื่อพบกับเหตุการณ์ที่ตึงเครียดไปในทางลบ เจตคติก็จะเปลี่ยนไปในเชิงลบด้วย จึงต้องพยายามใช้เทคนิคในการจัดการเจตคติ เพื่อขจัดเจตคติเชิงลบออกไปอย่างรวดเร็ว เป็นการรักษาเจตคติเชิงบวกเอาไว้
4. เจตคติเชิงบวกสามารถสร้างระดับพลังให้สูงขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ที่ยอดเยี่ยมมากขึ้น และพัฒนานบุคลิกภาพให้ดีขึ้นได้
5. คุณลักษณะส่วนบุคคลบางอย่างจะเพิ่มมากขึ้น ถ้ามีเจตคติเชิงบวก
6. เจตคติเชิงบวกจะช่วยขยายเครือข่าย (network) ของแต่ละบุคคลออกไป เพราะเจตคติเชิงบวกจะส่งผ่านมิตรภาพไปสู่บุคคลอื่นๆ ที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องอยู่นอกจากนี้เจตคติเชิงบวกรยังมียผลถึงการทำงานและการประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพอีกด้วยนั่นคือ
 1. การประสบผลสำเร็จในอาชีพขึ้นกับองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ทักษะในการทำงานและความสามารถในเชิงมนุษยสัมพันธ์ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต้องเริ่มจากเจตคติเชิงบวก
 2. บุคคลที่เข้าใจถึงความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะมีความได้เปรียบในการประกอบอาชีพ
 3. เมื่อบุคคลประสบผลสำเร็จในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานเชิงบวก ก็สามารถรักษาเจตคติเชิงบวกของตนเองเอาไว้ได้ด้วยในการติดต่อกับบุคคลอื่น มนุษย์เราให้ความสนใจกับบุคคลอื่นๆ ใน 3 ลักษณะ คือ
 1. ในเชิงบวก โดยวิธีการยกย่องชมเชย ให้กำลังใจ ยิ้ม กอด
 2. ในเชิงลบ โดยการแสดงความโกรธ วิพากษ์วิจารณ์ ถากถาง เหน็บแนม กล่าวร้าย หน้าตาถมึงตึง มองด้วยสายตารังเกียจ
 3. ละเลยไม่ใส่ใจบุคคลนั้นไปเลย

ดังนั้น เมื่อบุคคลไม่ได้รับการเอาใจใส่ในเชิงบวก (positive attention) บุคคลนั้นก็จะกลับไปหาการใส่ใจในเชิงลบ (negative attention) เพราะฉะนั้น จึงไม่ควรละเลยพฤติกรรมดีๆ ที่บุคคลอื่นได้ประพฤติปฏิบัติ การให้คำยกย่องชมเชย (compliment and praise) จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดี (Podesta. 2001 : 15 – 28) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ห้องเรียนซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ปฏิบัติการสำหรับผู้เรียนในการพัฒนาและค้นพบตนเอง รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม ห้องเรียนจึงควรมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เชิงบวก เพื่อพัฒนาตนเองให้มีทัศนคติอันกว้างต่อสังคมที่ผู้เรียนพบปะและอาศัยอยู่ โดยให้ผู้เรียนได้ตระหนักและรับรู้ ว่า ตนเองได้รับการยอมรับที่เต็มไปด้วยความรักใคร่ชอบพซึ่งกันและกัน ไปพร้อมกับการพัฒนาความรู้ความสามารถ การรู้จักแก้ปัญหา การเลือก การตัดสินใจ การรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองและช่วยเหลือตนเองได้ และการจัดการเรียนการสอนต้องตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการพัฒนาลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีค่าสามารถพัฒนาตนเองได้ ช่วยเหลือตนเองได้ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป (วิชัย วงษ์ใหญ่)

1.4.2 กระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง แบรดชอว์ (นภาพร พุ่มพฤษ. 2529 : 19 ; อ้างอิงจาก Bradshaw.1981) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาบุคคลให้เห็นคุณค่าในตนเองจะต้องหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลนั้นได้รับประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้าน จากแหล่งสำคัญต่อไปนี้

1. การได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการและการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังจะเป็นของตนเอง
2. ความรู้สึกได้รับการยอมรับการเห็นคุณค่าและความเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อตนเอง
3. การได้รับโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนบุคคลที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น
4. ประสบการณ์ที่จะทำให้บุคคลมีอำนาจเพิ่มขึ้น หรือการมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์และบุคคลที่มีความสำคัญต่อเรา เช่น เสียงของทารกที่ร้องเมื่อต้องการอาหาร หรือความอบอุ่น เป็นอำนาจส่วนบุคคลที่สามารถเรียกร้องความเอาใจใส่จากแม่ได้ ในวัยผู้ใหญ่สิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็นการได้รับตำแหน่งในกลุ่มองค์การหรือการมีตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

ประสบการณ์ในแต่ละวัยที่บุคคลได้รับเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองได้โดยการสร้างเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองดังที่ นีล (Neal. 1981 : 598) ได้เสนอองค์ประกอบ 6 ประการที่ส่งเสริมบรรยากาศในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ มี

บรรยากาศที่ทำหายความสามารถเด็ก มีความเป็นอิสระ มีความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีความอบอุ่น มีการควบคุม สามารถสร้างผลสำเร็จได้

1.4.3 วิธีการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

แซสส์ (Sasse. 1978 : 48) ได้เสนอวิธีการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองดังนี้

1. สร้างความมั่นใจ โดยคำนึงถึงความสำเร็จข้างหน้าของชีวิต
2. ระลึกถึงตนเองเมื่อสามารถทำงานลุล่วงไปด้วยดี โดยให้รางวัลตนเองโดยอาจจะชมเชยตนเอง หรือให้สิ่งที่มีความหมาย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานที่เราทำมากขึ้น ซึ่งแน่นอนที่สุดย่อมส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

3. สะสมบันทึกความสำเร็จ หาสมุดบันทึกเพื่อเขียนบันทึกความสำเร็จที่เราได้รับ สิ่งที่เราทำได้ดีเป็นเวลาติดต่อกันหลายๆ สัปดาห์ หรือหลายเดือนโดยอาจจะประสบความสำเร็จในโครงการต่างๆ ที่มีความสำคัญสำหรับตน

บรูโน (Bruno. 1983 : 363) กล่าวถึงวิธีการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองดังนี้

1. ใช้การเสนอแนะหรือให้ข้อคิดโดยตรง (direct suggestion) อาจจะเป็นการได้รับข้อคิดหรือข้อเสนอแนะจากผู้อื่น หรือให้ข้อคิดเสนอแนะแก่ตนเอง (autosuggestion) ก็ได้ วิธีการนี้เป็นการให้ข้อมูล (inputs) ที่ทำให้เกิดกำลังใจและสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองได้แต่จะต้องได้รับการเสริมแรงโดยเหตุการณ์ทางบวกที่ต่อเนื่องกันด้วยคือจะต้องดำเนินการในข้อต่อไปด้วย

2. สร้างผลสำเร็จให้กับตนเองมากขึ้น โดยการไปให้ถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ลดความคาดหวังลง เป็นการลดความอยากได้ หรือความคาดหวังต่างๆ ลง เป็นการตั้งระดับความคาดหวังให้เหมาะสมกับความสามารถที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการลดความทุกข์ที่ตรงกับหลักการและปรัชญาของชาวตะวันออก อันเป็นวิถีทางของชาวพุทธ

เจอร์ดาโนและเอเวอร์ลี (Girdano and Everly. 1979 :146 – 149) ได้เสนอกลวิธี 3 ประการที่สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างได้ผล คือ

1. การใช้ภาษาทางบวก (position verbalization) หมายถึงกระบวนการที่บุคคลให้แรงเสริมเกี่ยวกับตนเอง (self – image) โดยชี้ให้เห็นลักษณะทางบวกของตนด้วยการใช้ภาษาเป็นสื่อ เช่น การใช้กระดาษแข็งเขียนถึงลักษณะบุคลิกภาพในทางบวก หรือสิ่งที่ตนเองภูมิใจทำเช่นนี้ติดต่อกันเป็นสัปดาห์ โดยติดไว้ในที่มองเห็นได้ชัดเจน

2. การยอมรับการยกย่องชมเชย (accepting compliment) การเรียนรู้ที่จะยอมรับการยกย่องชมเชย เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง วิธีการนี้จะเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม อันจะทำให้บุคคลประทับใจและมองตนเองในทางบวกมากขึ้น

3. การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม(assertiveness training) การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก สามารถเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองได้ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมทางบวกที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ไพร์และแฟร์รี (2528? : 8 – 255) กล่าวถึงวิธีช่วยให้เด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยสามารถที่จะประยุกต์วิธีการต่างๆ ดังกล่าวมาใช้ในการกิจกรรมสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนได้ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนมีโอกาสทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จมากเท่าใดก็เป็นการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองให้ผู้เรียนได้มากเท่านั้น อย่าให้ผู้เรียนประสบกับความล้มเหลวหรือทางตันครั้งแล้วครั้งเล่า

2. กระตุ้นปัญญาของผู้เรียน เพราะการที่ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีเนื่องจากผู้เรียนสามารถแสดงปัญญาได้ดี หรือ ผู้เรียนแสดงปัญญาได้ดีเนื่องจากผู้เรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้นครูจึงควรมีวิธีการที่ถูกต้องในการกระตุ้นปัญญาของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีภาพที่ดีต่อตัวเองและช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้นโดย

2.1 ใช้บทเรียนที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน

2.2 เมื่อผู้เรียนมีคำถามต้องให้คำตอบหรือหาแนวทางให้ผู้เรียนกระจ่างเมื่อผู้เรียนต้องการรายละเอียดในเรื่องนั้นๆ

2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเห็นว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้น

2.4 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลอื่น เพื่อนๆ เพื่อสร้างความเข้าใจว่าความรู้และการเรียนรู้ในโลกมีอยู่มากมายและกว้างใหญ่

3. "ผู้เรียนเกร" ครูต้องรักษาความสุภาพและการพูดที่สุภาพเอาไว้ จะช่วยแก้ไขและสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับผู้เรียน

4. "กฎ ระเบียบ" ที่สร้างขึ้นต้องเป็นที่เข้าใจกัน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเขียนกฎระเบียบด้วยภาษาของเขาเอง

5. ให้เวลากับการพูดคุยถ่ายทอดความรู้สึกของผู้เรียน

6. ให้การยอมรับผู้เรียน โดยการให้อภัยในความผิดพลาดของผู้เรียน เรียนรู้ถึงพฤติกรรมด้านดีของผู้เรียน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสำคัญและเป็นคนที่มีความค่า

7. เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมร่วมกัน

8. ถ้าอยากให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองจะต้องสอนให้ผู้เรียนมีความอดกลั้น เนื่องจากการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นไม่สามารถแสวงหาความร่วมมือได้เสมอไป การระงับใจตนเองจะช่วยให้ชีวิตของผู้เรียนดีขึ้น เนื่องจากความอดกลั้นเป็นการควบคุมตนเองอย่างหนึ่ง

ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องนี้ จะให้ผลดี 2 ประการ คือ

8.1 ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

8.2 ได้รับการยอมรับในตนเอง ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีขึ้น

ต่อคุณลักษณะของตนเอง

9. ฝึกให้มีความรับผิดชอบ ซึ่งหมายรวมไปถึงระเบียบในชีวิตด้วยตั้งแต่เรื่องการทำกรบ้าน งานบ้าน หรือการไม่ทำเลอะเทอะเปรอะเปื้อนต่างๆ กฎเกณฑ์สำคัญสำหรับการสอนให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบก็คือ การให้คำชมเชย ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าอะไรคือสิ่งที่คาดหวังและพยายามให้สิ่งที่คาดหวังนั้นเป็นรูปธรรมมองเห็นจับต้องได้ชัดเจน

10. กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน

11. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ

12. ต้องมีความสม่ำเสมอในการรักษากฎระเบียบหรือต่อการแก้ไขพฤติกรรมนั้น

13. หลีกเลี่ยงระบบคนโปรด เนื่องจาก

13.1 ผู้เรียนที่ไม่ใช่คนโปรดจะสูญเสียการเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากไม่มีความสำคัญเท่าคนอื่น ๆ

13.2 ผู้เรียนที่เป็นคนโปรดจะมองเห็นความแตกต่างและให้คุณค่าของตนเองโดยเปรียบเทียบกับคนอื่น ไม่ได้เกิดจากการเห็นคุณค่าในตนเอง

14. สอนให้ผู้เรียนมีความร่วมมือ ร่วมทำงานกับผู้อื่น จะทำให้มีความมั่นใจ และสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้ การช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนมีมิตรภาพ สามารถทำได้โดย

14.1 ยอมรับบุคคลอื่นก่อน

14.2 รู้จักทำเพื่อบุคคลอื่นจะได้เรียนรู้ทัศนะของบุคคลอื่น ซึ่งจะช่วยให้การคบเพื่อนเป็นไปได้ง่ายขึ้น

14.3 ต้องใช้ความพยายามในการสร้างมิตรภาพ

15. สอนให้ผู้เรียนมีความยุติธรรม โดยการฝึกให้ผู้เรียนเอาใจเขามาใส่ใจเรา

16. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจการตัดสินใจ

17. สอนให้ผู้เรียนยอมรับในเรื่องความแตกต่างในการใช้ชีวิตของผู้เรียนสามารถพิจารณาถึงความแตกต่างในกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนกับครู แล้วหากิจกรรมที่ทุกคนสามารถทำร่วมกันได้ เพื่อสร้างให้ทุกคนยอมรับความแตกต่างเหล่านั้นด้วยความจริงใจ

18. ให้ผู้เรียนได้ร่วมหาทางออกในปัญหาขัดแย้ง เป็นการสร้างให้ผู้เรียนรู้สึกว่าทัศนะของตนเองมีค่า ซึ่งจะส่งผลให้รู้สึกว่าคุณค่าตัวเองมีค่าด้วย การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนก็จะงอกงามขึ้น

19. จัดขั้นตอนการปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม

จากหลักการและแนวคิดที่กล่าว นับว่าเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการหาวิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนต่อไป

1.4.4 การวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกพึงพอใจที่บุคคลมีต่อตนเองของบุคคล การวัดจึงกระทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากการประเมินความรู้สึกการมีคุณค่าในตนเองต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์บิดามารดา การเฝ้าดูพฤติกรรม และการให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตนเองด้วยตนเอง เป็นต้น ในประเทศไทยมีการแปลแบบสอบถามเพื่อทดสอบการเห็นคุณค่าในตนเองหลายฉบับ เช่น Coopersmith Self – Esteem Inventory, Robin's Self – Esteem Scale, Rosenberg Self – Esteem Scale แบบสอบถามเหล่านี้ใช้ประเมินภาพรวมของการเห็นคุณค่าในตนเองโดยไม่ได้แยกการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ (สุวรรณณี พุทธิศรี และชัชวาล ศิลปกิจ. 2541 : 359) ดังเช่น

คูเปอร์สมิท (Coopersmit. 1981 : 5 – 6) ได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (self – esteem Inventory, 1985) โดยใช้รูปแบบของการรายงานตนเอง ซึ่งเขาได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 3 ฉบับ และแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนเหมาะสมกับเด็กอายุ 8 – 15 ปี ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อความที่เป็นการรายงานตนเอง 50 ข้อ แบ่งออกเป็นหมวดต่างๆ คือ ตนโดยทั่วไป ตนทางสังคม พ่อแม่ ทางบ้าน โรงเรียน การศึกษา และหมวดการตอบที่ไม่ตรงกับความจริง แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนได้มีผู้ศึกษาค่าความเที่ยงโดยการ ตรวจสอบความคงที่ภายในกับนักเรียนเกรด 5, 9, 12 รวม 600 คน ได้ค่า .81,.86,.88 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในจากการศึกษากับนักเรียนเกรด 4 – 8 จำนวน 7,600 คน สูงถึง .87 – .92 ส่วนความตรงได้ทดสอบกับนักเรียนเกรด 4 – 8 จำนวน 7,600 คน ได้ผลยืนยันความตรงตามโครงสร้างทฤษฎี (Coopersmith. 1981 : 12 – 13) การประเมินรายละเอียดของการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็นด้านต่างๆ เป็นประโยชน์ในการเข้าใจปัญหาของผู้เรียนและสามารถช่วยเหลือได้อย่างเฉพาะเจาะจง รวมทั้งเหมาะสมกว่าการ ประเมินโดยรวม ซึ่งโป๊ป (สุวรรณณี พุทธิศรี และชัชวาล ศิลปกิจ. 2541 : 359 ; อ้างอิงจาก Pope. 1980.) ได้เสนอแนวทางในการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. สังคม (social) เป็นความรู้สึกถึงการยอมรับที่ได้จากผู้อื่น ความรู้สึกถึงความสามารถในการเป็นเพื่อนกับผู้อื่นของตนเอง
2. การศึกษา (academic) เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในฐานะผู้เรียน ความพอใจในผลการเรียน ซึ่งอาจถูกกำหนดมาตรฐานโดยพ่อแม่ ครู เพื่อน

3. ครอบครัว (family) เป็นความรู้สึกกับรู้ตนเองในฐานะของสมาชิกคนหนึ่ง
ในครอบครัว ความเป็นที่รักและเป็นคนที่มีความค่าของคนในครอบครัว
4. ภาพลักษณ์ (body image) การมองรูปลักษณ์ของตนเองว่าสูง เตี้ย อ้วน ผอม
กำลังดี
5. มุมมองรวม (global) เป็นมุมมองเกี่ยวกับตนเองโดยทั่วไป เช่น ความรู้สึกเป็น
คนดี

จากแนวคิดในการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของโป๊ป สุวรรณี พุทธรศรี และชัชวาล
ศิลป์กิจ ได้แปลแบบสอบถาม The Five – Scale Test of Self – Esteem for Children เป็นภาษา
ไทยและทดสอบคุณสมบัติของแบบสอบถาม โดยกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคือเป็นนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) อายุระหว่าง 11 – 17 ปี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 408 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบสอบถามดังกล่าว มีค่า
ความเชื่อถือได้โดยใช้ internal concistencies วิเคราะห์โดยใช้ Cronbach's alpha coefficient =
0.85 และเมื่อพิจารณาแนวคิดของโป๊ปเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของคูเปอร์สมีทซึ่ง
ปรากฏรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของคูเปอร์สมีทและแนวคิดของโป๊ป

องค์ประกอบ	คูเปอร์สมีท	โป๊ป
ภายใน	1. กายภาพ เช่น รูปร่าง ความงาม 2. มุมมองโดยทั่วไป เช่น ความสามารถ สมรรถภาพ การประสบความสำเร็จ ความรู้สึกชื่นชมตนเอง	1. ภาพลักษณ์ เช่น เตี้ย อ้วน ผอม 2. มุมมองรวม เป็นมุมมองเกี่ยวกับ ตนเอง โดยทั่วไป เช่น ความรู้สึกเป็นคนดี
ภายนอก	3. ครอบครัว คือ ความสัมพันธ์กับบิดา มารดา หรือบุคคลในครอบครัว 4. การศึกษา คือความสัมพันธ์กับครู และ ความพึงพอใจในสถานศึกษาและ ผลการเรียน 5. ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน คือ ความ สัมพันธ์ในฐานะการเป็นสมาชิกของ กลุ่ม	3. ครอบครัว เป็นความรู้สึกกับรู้ตนเอง ใน ฐานะสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว 4. การศึกษา ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ในฐานะผู้เรียน ความพอใจในผลการ เรียน 5. สังคม ความรู้สึกถึงการยอมรับที่ได้ จาก ผู้อื่น

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน เพื่อใช้ในการประเมินผลหลังจากการใช้หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้น จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรว่ามีมากน้อยแค่ไหน นอกจากนี้ แนวคิดในการประเมินที่น่าจะมีความสำคัญและเหมาะสมกับการประเมินผู้เรียน ตามหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนก็คือ การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) เนื่องจากการประเมินความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนั้น การประเมินตามสภาพจริงจึงสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินความสามารถ ความรู้สึกและทักษะที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
2. การประเมินตามสภาพจริงเป็นการคัดเลือกผลงานเพื่อการประเมิน ดังนั้นผลงานควรเป็นผลงานที่มีคุณค่า (worthy) และท้าทาย เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง
3. การประเมินผลตามสภาพจริงจะใช้กระบวนการสังเกต บันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินความสามารถ
4. การประเมินตามสภาพจริงจะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะความคิดซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการนำไปใช้

วิกกิน (สมศักดิ์ ภูวิภาดาบรรณ. 2544 ; อ้างอิงจาก Wiggins .1989.) จำแนกคุณลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การปฏิบัติในสภาพจริง (performance in the field) เป็นงานที่ต้องลงมือปฏิบัติจริงไม่ใช่เพียงใช้แบบทดสอบวัด ต้องเป็นงานที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นจริง ทำท้าทายการใช้สติปัญญาที่ซับซ้อน (contingent challenges) และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (learning styles) และความถนัด (aptitudes) และความสนใจของผู้เรียน เพื่อใช้ในการพัฒนาความสามารถและค้นหาจุดเด่นของผู้เรียน
2. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน (criteria) ต้องเป็นเกณฑ์ที่ประเมินแก่นแท้ (essentials) ของการปฏิบัติมากกว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้ใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผย และรับรู้กันในโลกความเป็นจริงของผู้เรียนและผู้อื่น ไม่ใช่เกณฑ์ที่เป็นความลับปกปิดแบบการประเมิน แบบเดิมที่ใช้กันอยู่ ในแต่ละภารกิจต้องมีเกณฑ์ที่ระบุถึงมาตรฐานของการปฏิบัติที่ชัดเจน สะท้อนมุมมองที่หลากหลาย เป็นข้อชี้แนะสำหรับการเรียนการสอน ครูจึงอยู่ใน

บทบาทของผู้ฝึก (coach) และผู้เรียนอยู่ในบทบาทของผู้ปฏิบัติ (performers) พร้อมกับเป็นผู้ประเมินตนเอง

3. การประเมินตนเอง (self – assessment) การให้ผู้เรียนประเมินตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นในการประเมินตามสภาพจริง โดยมีจุดประสงค์คือ

3.1 เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินงานของตน โดยเทียบกับมาตรฐานทั่วไป (public standard)

3.2 เพื่อปรับปรุง ขยับขยาย และเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงาน

3.3 เพื่อริเริ่มในการวัดความก้าวหน้าของตน ดังนั้นการประเมินตนเองของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองและสามารถปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น เหมาะสมขึ้น

4. การนำเสนอผลงาน (oral presentation) การนำเสนอผลงานจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะหยั่งรากลึก เนื่องจากผู้เรียนได้สะท้อนตนเองว่ารู้อะไร และต้องนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ ซึ่งสะท้อนว่าผู้เรียนรู้อะไรอย่างแท้จริง นอกจากนี้การนำเสนอผลงานยังมีจุดประสงค์เพื่อ

4.1 เป็นการให้ความสำคัญกับงานของผู้เรียน ให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชมได้

4.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่น เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง ได้ตรวจสอบและเรียนรู้จากผลงาน

4.3 เป็นสิ่งที่บ่งถึงการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างแท้จริง

ดังนั้นในการวัดผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ผู้วิจัยจึงจะใช้ทั้งแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และแบบวัดดังกล่าวจะแยกองค์ประกอบต่างๆ คือ ด้านเกี่ยวกับตนเองที่ประกอบด้วยด้านภาพลักษณ์และมุมมอง ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านสังคมหรือกลุ่มเพื่อน เพื่อให้มองเห็นถึงการมองเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนในแต่ละองค์ประกอบได้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งจะใช้เครื่องมือวัดอื่นๆ ตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้นต่อไป

จากหัวข้อเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง และหัวข้อย่อยต่างๆ ที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นที่มีความสำคัญและสอดคล้องไปเป็นแนวทางในการกำหนดส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยคัดเลือกประเด็นจากแนวคิดของนักการศึกษา ในหัวข้อย่อยต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เจตคติเชิงบวก ได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของ แชนแมน โปเดस्ता และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (Chapman. 1995 ; Podesta. 2001 ; วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เชิงบวก

1.1.2 สร้างปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานเชิงบวก

1.1.3 พุ่งความสนใจอยู่กับองค์ประกอบเชิงบวกต่างๆ ของสิ่งแวดล้อมรอบตัว และพยายามจัดเจตคติเชิงลบ

1.1.4 ให้ความสนใจในพฤติกรรมที่ดี ๆ ที่บุคคลอื่นได้ประพฤติปฏิบัติ และให้การยกย่องชมเชย

1.2 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งสรุปความหมายได้ดังนี้ การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเอง ด้วยความรู้สึกและเจตคติต่อตนเอง เกี่ยวกับบุคลิกภาพและการประสบความสำเร็จในการกระทำของตนเอง โดยมีความพึงพอใจและยอมรับตนเอง มองตนเองมีค่า รวมทั้งมองเห็นว่าตนเองมีคุณค่าในสังคม เป็นที่ยอมรับในสังคมและบุคคลอื่นๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครูอาจารย์ กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลอื่นๆ ที่ตนมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้อง (James. 1950 ; Maslow. 1970 ; Coopersmith. 1967 ; Podesta. 2001; Palito. 1977; Branden. 1981 ; นิพนธ์ แจ้งเอียด. 2519 ; กาญจนา พงศ์พฤกษ์. 2523 ; เดชา นุ่มพันธ์. 2525 ; มยุรี สาสิงห์. 2535 ; สกิต ภัศระ. 2535 ; สมพิศ ไชยกิจ. 2536 ; เขาวนา อมรสงเจริญ. 2537 ; มะลิ อุดมภาพ. 2538)

1.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ ดังนี้

1.3.1 สามารถเผชิญอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ (Correct. 2000)

1.3.2 ห่างไกลจากยาเสพติด การประพฤติผิดกฎหมายหรือกฎระเบียบของโรงเรียน การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม ความเสียใจในผลการเรียนและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีในกลุ่มเพื่อน (Podesta. 2001.)

1.3.3 ยอมรับและมองเห็นคุณค่าของตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

1.3.4 มีเจตคติเชิงบวก (Newman. 1986 ; จารุดี บุญยารมณ. 2541 ; ปราวรณา ช้อนแก้ว. 2542 ; รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543)

1.4 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบตามแนวคิด

ของคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

14.1 องค์ประกอบภายใน เช่น ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป
สภาพจิตใจและภาวะอารมณ์หรือความรู้สึก ค่านิยมส่วนบุคคล

14.2 องค์ประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์กับบิดามารดาและบุคคลใน
ครอบครัว สถาบันการศึกษาและการศึกษา สภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2. การจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้คัดเลือกประเด็นจากหัวข้อแนวคิดในการพัฒนา
และกระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง จากนักการศึกษาหลายท่านมาใช้เป็นแนวทาง
ในการคัดเลือกวิธีการสอนและการจัดกิจกรรม ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

2.1 ใช้กระบวนการกลุ่ม (Roger. 1970)

2.2 กำหนดเป้าหมายและมุ่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้น

2.3 สร้างเจตคติเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่น เช่น การบันทึกความสำเร็จ
ใช้ภาษาเชิงบวกในการเสนอแนะหรือให้ข้อคิดเห็น

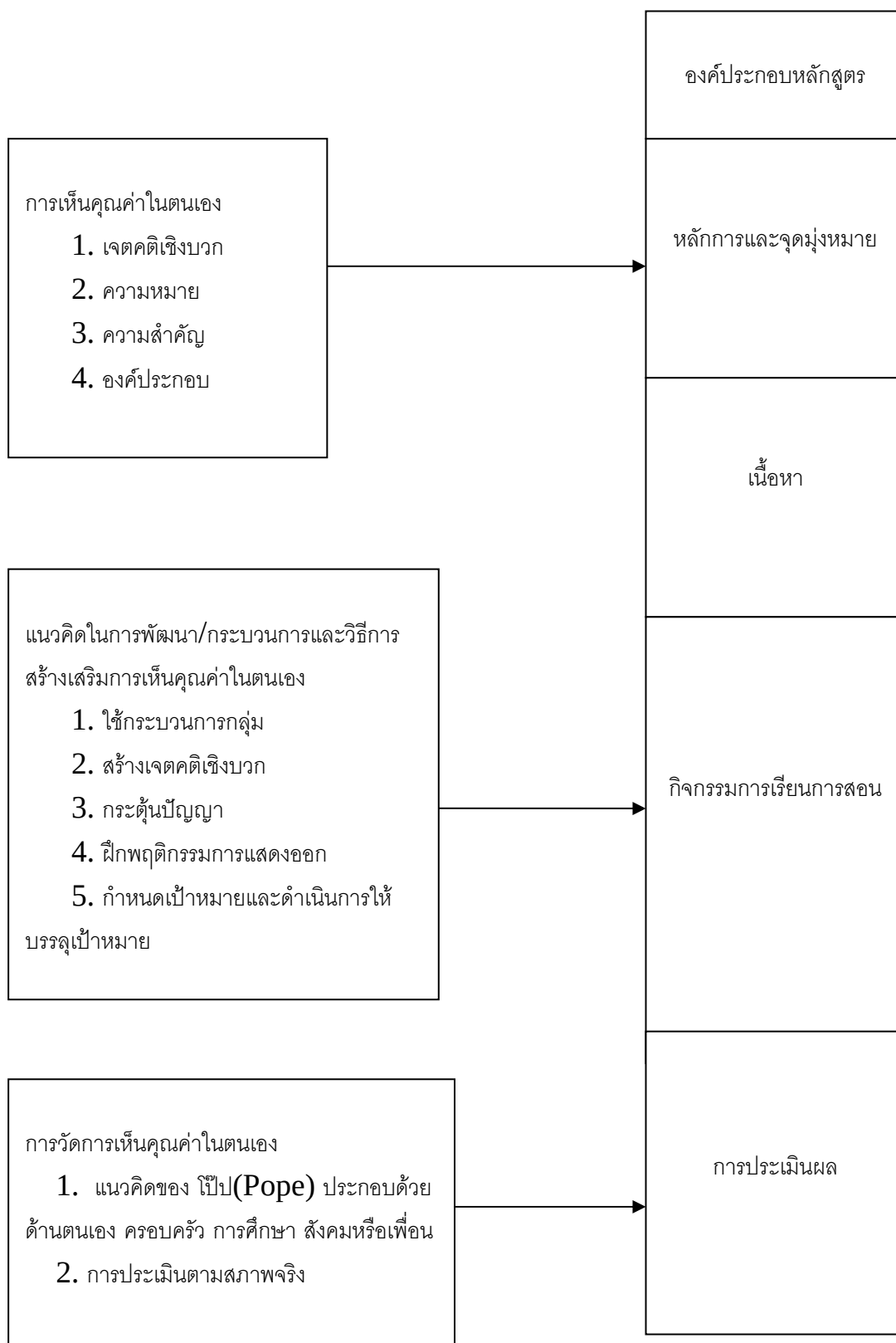
2.4 ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม (Sasse. 1978 ; Bruno. 1983 ;
Girdano and Everly. 1979)

2.5 กระตุ้นปัญญาของผู้เรียนโดยจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำสิ่งต่างๆ
ให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งใช้บทเรียน คำถาม กิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดี
ในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม (ไพร์และแพร์รี. 2528?)

3. การวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการวัดและแบบวัดของ เป๊ป (สุวรรณี
พุทธิศรี และ ชัชวาล ศิลปกิจ. 2541 : 359 ; อ้างอิงจาก Pope.1980) โดยแบ่งด้านการประเมินการ
เห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 5 ด้าน คือ สังคม การศึกษา ครอบครัว ภาพลักษณ์ และมุมมองรวม

นอกจากนี้ ยังได้ใช้แนวคิดในการประเมิน ตามสภาพจริง ของ วิกกิน (สมศักดิ์ ภูววิภา
ดาวรรณ.2544 ; อ้างอิงจาก Wiggin.1989) มาใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งจะทำให้สามารถ
ประเมินผู้เรียนจาก ข้อมูลหลายแหล่งด้วย

จากประเด็นต่างๆ ที่ได้สรุปข้างต้นดังกล่าว เป็นประเด็นสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองที่
ผู้วิจัยนำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบหลักสูตร รายละเอียดดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าในตนเองกับองค์ประกอบหลักสูตร

1.5 งานวิจัยด้านการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นได้มีนักวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าในตนเองกับการประสบผลสำเร็จทางการเรียน ดังเช่น

แจ๊ค (Jack. 1971 : 2910 – A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ในการรับรู้เกี่ยวกับทักษะในการฟัง การพูดกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนเกรด 5 จำนวน 150 คน พบว่าความสามารถในการฟัง การพูด สัมพันธ์กับความสำเร็จในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โกลด์เบิร์ก (Goldberg. 1973 : 323 – 331) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความล้มเหลวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยศึกษาผู้เรียนในวิทยาลัยอินเดียน่า จำนวน 49 คน จากแบบสอบถามวัดความล้มเหลว Test Anxiety Questionnaire (TAQ) และแบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง Self – Esteem Contingency Questionnaire ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความล้มเหลวจะมีความขัดแย้งต่อผลการเรียนของตนเอง กลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมีความต้องการผลสำเร็จสูงด้วยและมองเห็นว่าผลการเรียนเรียนมีความสำคัญมากกว่ากลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย กลุ่มที่ประสบความล้มเหลวจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยและมีทัศนคติทางลบต่อวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ คอตตอน (Cotton. 1980 :6197 – A) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 11 ปี พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบความแตกต่างของการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว การเห็นคุณค่าในตนเองยังมีความสัมพันธ์กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากการศึกษาของ เทสเซอร์ (Tesser. 1980 : 77 – 91) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว พบว่า ตัวแปรในด้านความใกล้ชิด การปฏิบัติต่อกัน และความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง และบุคคลสามารถสูญเสียการเห็นคุณค่าในตนเองได้ ถ้ามีการเปรียบเทียบกับบุคคลในครอบครัวที่มีความใกล้ชิดซึ่งมีผลการกระทำดีกว่า นอกจากนี้ รอนกิน (Ronkin.1982 : 1093 – A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษา จากการฝึกอบรมมนุษยสัมพันธ์ 1 ภาคการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีระดับความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองในประเทศจะเน้นในเรื่องของการใช้กิจกรรมต่างๆ ทั้งในลักษณะเดี่ยวและกลุ่ม เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง แบ่งกลุ่มได้ดังนี้ งานวิจัยที่ใช้กิจกรรมกลุ่ม ได้แก่

เชาวนา อมรสงเจริญ (2537 : 143) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง โดยทำการทดลองกับนักเรียนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ทำการทดลอง 6 สัปดาห์ พบว่านักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จินดาพร แสงแก้ว (2541 : 53) ได้เปรียบเทียบผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มสัมพันธ์แบบมาราธอน เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กบ้านอุปถัมภ์ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็กกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กบ้านอุปถัมภ์ทั้ง 2 กลุ่มมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กในกลุ่มสัมพันธ์แบบมาราธอน มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปฐมาพร อาสนวิเชียร (2541 : 85) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจในการเรียนและการเห็นคุณค่าในตนเองในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบเรียนเป็นคู่ (Learning Cell) ใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู โดยทำการทดลอง 3 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเรียนเป็นคู่ โดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีการเห็นคุณค่าในตนเองในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มที่ใช้กิจกรรมลักษณะเดี่ยว เช่น

ปรารธนา ช้อนแก้ว (2542 : 96) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้คือ การฝึกแอโรบิคแดนซ์ และการฝึกวิ่งโดยใช้เวลาในการทดลอง 1 เดือน พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีการเห็นคุณค่าในตนเองด้านการปรับตัวเกี่ยวกับอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ได้รับการฝึกแอโรบิคแดนซ์มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกวิ่ง

บุรณา ไตรรัตน์ (2545 : 45) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลของการชี้แนะโดยจินตภาพที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลวัดหนองม่วง อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ซึ่งใช้การชี้แนะโดยจินตภาพและการให้ข้อเสนอแนะ ทำการทดลอง 6 สัปดาห์ พบว่า

ทั้ง 2 กลุ่มมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองมีทั้งในลักษณะเป็น รายบุคคลและเป็นกลุ่มแต่จากผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์นิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปี พ.ศ.2525 – 2545 จำนวน 9 เรื่อง ของผู้วิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มจะให้ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล (เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. 2547 : 59) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเน้นกิจกรรมกลุ่มในการดำเนินการเรียนการสอน ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. แนวคิดและหลักการพัฒนาหลักสูตร

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในด้านต่างๆ การบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาชาตินั้น หลักสูตรถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นหลักและเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา และแนวโน้มความต้องการของสังคม หลักสูตรจะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้มองเห็นองค์ประกอบต่างๆ และแนวทางกำหนดเนื้อหาสาระ แนวทางในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น (Armstrong. 2003 : 4) รวมทั้งแนวทางในการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ดังนั้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการศึกษาและก่อประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

2.1 ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการทางสาขาสหศาสตร์ได้ให้คำนิยามโดยมีจุดเน้นที่ต่างกัน ดังเช่น การให้ความสำคัญในรายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่สอน มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับ สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทาง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน เป็นต้น ในการนิยามคำว่าหลักสูตร บางคนก็นิยามแบบกว้าง บางคนก็นิยามแบบแคบ ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน ความหมายที่แคบของหลักสูตร คือ วิชาที่สอนหรือข้อกำหนดการเรียน ส่วนความหมายที่กว้างของหลักสูตรก็คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและ

ภายนอกโรงเรียนซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนา (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 6 ; 2538 : 46) จากคำนิยามหลักสูตรดังกล่าวสามารถแบ่งคำนิยาม หลักสูตรของนักวิชาการด้านการศึกษา ออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

กลุ่มที่ให้ความหมายแบบกว้าง ดังเช่น

สมิธ แสตนลีย์ และชอร์ส (Smith, Stanley and Shores. 1957 : 3) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรคือ ลำดับของประสบการณ์ที่มีศักยภาพซึ่งจัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้คิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ทาบา (Taba. 1962 : 10) กล่าวว่า หลักสูตรคือ วิธีการเตรียมเยาวชนให้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สามารถสร้างผลผลิตให้แก่สังคมของเรา

โบแชมพ์ (Beauchamp. 1981 : 61 – 62) กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรจะมีขอบเขตอยู่ภายในลักษณะดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะของข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ

2. หลักสูตรในฐานะของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

โอลิวา (Oliva. 1992 : 9) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือแผนหรือโปรแกรมการจัดประสบการณ์ทั้งหมดที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับภายใต้นโยบายของโรงเรียน

พอสเนอร์ (Posner. 1995 : 7) กล่าวว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดวางแผนให้กับผู้เรียน โดยโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

สจด์ อุทรานนท์ (2528 : 16) กล่าวว่า คำนิยามของหลักสูตรคือข้อความในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

2. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน

3. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของทางโรงเรียน

ถาวร บัวศรี (2542 : 7) กล่าวว่าหลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดกิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

ชูศรี สุวรรณโชติ (2542 : 41 – 42) นิยามว่า หลักสูตรคือมวลงบการณทุกชนิดที่ครูสร้างสรรค้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงาม

กลุ่มที่ให้ความหมายแบบแคบ ได้แก่

พอสนอร์ (Posner. 1995 : 4 – 7) กล่าวถึงคำว่าหลักสูตรไว้ดังนี้

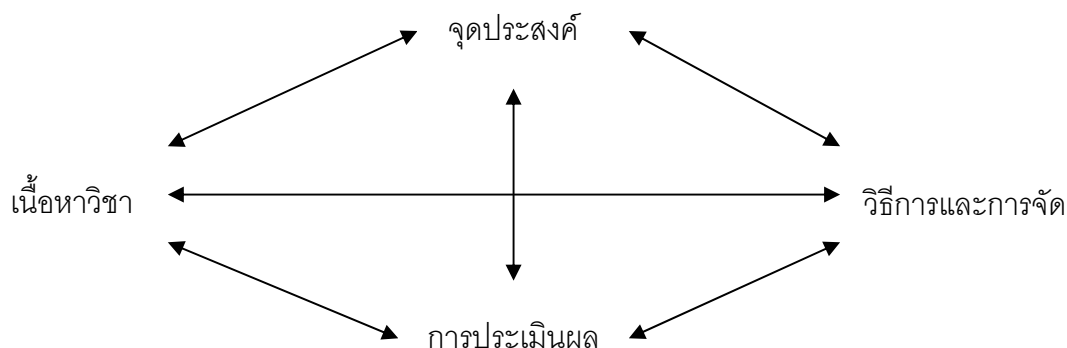
1. หลักสูตร คือ ขอบเขตและลำดับของผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่กำหนดเอาไว้
ในรูปของวัตถุประสงค์ว่าผู้เรียนควรทำอะไรได้บ้าง
2. หลักสูตร คือ แผนการเรียนที่จัดให้กับผู้เรียนว่ามีหลักการและเหตุผล
อย่างไร มีหัวข้ออะไรที่ต้องเรียน มีแหล่งการเรียนรู้อะไรบ้าง พร้อมทั้งแนวการวัดและประเมินผล
- 3.หลักสูตร คือ รายการหัวข้อต่างๆ ที่จัดให้กับผู้เรียน
- 4.หลักสูตร คือ วัสดุการสอนที่ใช้สำหรับประกอบการสอนในชั้นเรียน
5. หลักสูตร คือ ชุดวิชาที่จะต้องเรียน

สังัด อุทรานันท์ (2528 : 16) กล่าวว่า หลักสูตรคือสิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชาซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับตามความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว จากความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า หลักสูตร คือ สิ่งทีสร้างขึ้นอันประกอบด้วยมวลงบการณ ที่ได้วางแผน จัดเรียงลำดับและขั้นตอนเป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรถือว่ามีความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรด้วย ดังที่ อ่าง บัวศรี (2542 : 8 – 9) กล่าวว่า หลักสูตรจะต้องมีองค์ประกอบครบครันหาไม่แล้วผู้ใช้หลักสูตรจะไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างได้ผล นักการศึกษาจึงได้พยายามกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

เฮอริคและไทเลอร์(Herrick and Tyler. 1950 : 41) ได้เสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตรดังนี้

ทาบา (Taba) (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2525 : 7 ; อ้างอิงจาก Taba.1962.) กล่าวว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบใดก็ตาม ควรมีองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผลตามหลักสูตร

โบแชมพ์ (Beauchamp. 1975 : 107 – 109) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งจะต้องเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร 4 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระและวิธีการจัด
2. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน
4. การประเมินผล

สจัต อุทรานันท์ (2528 : 189) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จ คือ

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งควรมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาการในชุมชน
6. การประเมินผล

จะเห็นได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรนั้น มาจากแนวคิดเดิมของไทเลอร์ เพียงแต่นักการศึกษาคนอื่นๆ ได้ขยายความคิดจากกรอบความคิดของไทเลอร์ เพื่อให้แต่ละหัวข้อละเอียดและชัดเจนเท่านั้น ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ 4 องค์ประกอบหลักในการพัฒนาหลักสูตร คือ จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีการและการจัดประสบการณ์ การประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญครบถ้วน ซึ่งจะทำให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

สงัด อุทรานันท์ (2528 : 30) ได้กล่าวถึงคำว่า “พัฒนา” ที่มาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า มีความหมายเด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกหมายถึงการทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งหมายถึงทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะ คือ ประการแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย การพัฒนาหลักสูตรจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญต่างๆ หลายขั้นตอน ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาควรจะต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาชาติ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดี เพื่อจะได้พัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาชาติต่อไป

อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ แม้ว่ายังไม่มีหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนมาก่อน ซึ่งจะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยยังคงยึดกรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะส่งผลให้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของชาติด้วย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีรายละเอียดดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler. 1950 : 1) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร โดยตั้งเป็นคำถามไว้ 4 ข้อดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่ทางโรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

ทาบ (Taba. 1962 : 12) เป็นบุคคลหนึ่งซึ่งได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งไว้เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอน
4. จัดลำดับเนื้อหาสาระ
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
7. กำหนดวิธีการประเมินผลและแนวทางปฏิบัติ

สจัด อุทรานันท์ (2528 : 38) ได้ลำดับขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจะเห็นได้ว่า นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีการพิจารณาดัดสนใจที่สำคัญๆ หลายเรื่องที่จะต้องกระทำในการพัฒนาหลักสูตร เช่น การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิชาและเนื้อหาสาระ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ต้องการสร้างเสริมให้เกิดในตัวผู้เรียนและยุทธศาสตร์การเรียนการสอน การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขหลังจากการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิมและเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้ขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าว เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนต่อไป

2.4 ลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรนั้นนอกจากจะคำนึงถึงกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรแล้ว สิ่งที่น่าพัฒนาหลักสูตรควรระวังคือถึงอยู่เสมออีกประการก็คือ ลักษณะของหลักสูตรที่มีความเหมาะสม เพื่อที่จะได้กำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตรให้สนองต่อการจัดการศึกษาและผู้เรียนแต่ละคนให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพียร์โต (Piirto. 1994 : 375 – 399) ได้กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรควรเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยหลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้ช้าหรือเร็ว รวมทั้งการพิจารณาถึงความลึกของเนื้อหาที่จะนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรเพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยการจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (active learner) และพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในการเรียนรู้ (learning environment) คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ (student centered) ส่งเสริมความคิดเห็นอย่างอิสระ (encouraging independence of thought) (Piirto.1994 : 381 ; citing Maker.1982 : a)

2. หลักสูตรควรแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยการทำหนดมาตรฐานต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการศึกษานั้น ไม่ควรกำหนดสูงมากเกินไปสำหรับผู้เรียน แต่ควรกำหนดมาตรฐานที่สามารถท้าทายความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง

3. หลักสูตรควรมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ จากอบส์และโบร์แลนด์ (Piirto. 1994 : 384 ; citing Jacobs and Borland. 1986 :161) ได้เสนอแนวทางที่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาที่เป็นสหวิทยาการว่า

- 1) วิธีการเชิงประจักษ์ (empirical methods) ใช้ในการศึกษาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์
- 2) วิธีการเชิงปริมาณ (quantitative methods) ใช้ในการศึกษาความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์
- 3) วิธีการเชิงสุนทรียศาสตร์ (aesthetic methods) ใช้ในการสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ
- 4) วิธีการโต้แย้งทางด้านจริยธรรม (ethical argument) ใช้ในการสร้างความชัดเจนในประเด็นต่างๆ ด้านปรัชญา

เมื่อผู้เรียนเข้าใจในวิธีการต่างๆ ดังกล่าวที่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้ ขั้นตอนที่เหมาะสมนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร คือ

- 1) คัดเลือกหัวข้อสหวิทยาการที่เหมาะสม

2) ระดมความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องในหัวข้อดังกล่าว

3) กำหนดคำถามนำที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า

4) ออกแบบกิจกรรมและดำเนินการตามกิจกรรมนั้น ซึ่งกิจกรรมควรจะเริ่มตั้งแต่

การทบทวนความรู้เดิมไปจนถึงการประเมินทั้งในด้านกระบวนการและผลงานที่เกิดขึ้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมควรมีความหลากหลาย ดังเช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม ใ้วีดีโอ ศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาภาคสนาม เชิญนักพูด เป็นต้น ผู้เรียนควรได้มีการศึกษาอิสระ (Independent studies) และสร้างผลงานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโลกปัจจุบัน เหตุการณ์ต่างๆ ของโลก (world affairs) ความคิดเห็นเชิงสากล (global viewpoints) การศึกษาด้านอาชีพและการพัฒนา ความคิดรวบยอดเชิงนามธรรม ความสนใจของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้ควรนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร

4. หลักสูตรควรนำปัจจัย 6 ประการ มาพิจารณาในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร คือ

4.1 ความเกี่ยวข้องของแต่ละบุคคล นั่นคือ หลักสูตรจะต้องสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล

4.2 เทคโนโลยี ควรมองหลักสูตรเป็นเหมือนเทคโนโลยีที่สามารถพัฒนาปรับปรุงและนำสิ่งใหม่ๆ มาบรรจุไว้ในหลักสูตรได้ ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคิดต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษา เช่น ไทเลอร์ (Tyler) ทาบา (Taba) บลูม (Bloom) แวน ทาสเซล บาสกา (Van Tassel Baska) และ เรนซัลลี (Renzulli) ที่ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ ของตนเองบรรจุไว้ในการพัฒนาหลักสูตร

4.3 เหตุผลของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรไม่จำเป็นต้องยึดติดกับหลักสูตรแกนกลาง เนื่องจากบริบทของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้เรียน บุคลากร ชุมชน องค์กรในชุมชน คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาสามารถที่จะให้เหตุผลในการพัฒนาหลักสูตรตามบริบทของตนเอง ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งเป็นที่เชื่อถือขององค์กรต่างๆ ในชุมชน

4.4 การปรับตัวทางสังคม / การสร้างสังคมขึ้นมาใหม่ การพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถที่จะสร้างสังคมขึ้นมาใหม่ ในสภาพที่สังคมกำลังเสื่อมโทรม เช่น การบรรจุเรื่องยาเสพติดในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนไม่ใช้ยาเสพติดและทุกโรงเรียนปลอดยาเสพติด เป็นต้น

4.5 กระบวนการ การพัฒนาหลักสูตรควรมุ่งกระบวนการทางสติปัญญามากกว่าจะไปมุ่งที่ผลงานที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้เรียนควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative

thinking skills) เช่น การคิดอย่างคล่องแคล่ว (fluency) การคิดแบบยืดหยุ่น (flexibility) และการคิดที่ซับซ้อน (elaboration) รวมทั้งทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking skills) เช่น การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ (analysis and synthesis) (Piirto.1994 : 395 ; citing Eisner. 1985) ผู้เรียน ควรได้รับการฝึกฝนวิธีการคิด (how to think) ควรนำวิธีการวิจัย (research methods) มาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เนื่องจากความรู้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อ ค้นหาว่า อะไรคือสิ่งที่พวกเขาต้องการเรียนรู้ (Piirto. 1994 : 395 ; citing Ward. 1961,1980) ดังนั้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวิจัย จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียกข้อมูล จากคอมพิวเตอร์ (browsing) หรือข้อมูลจากการสำรวจได้รวดเร็ว การค้นคว้าจากฐานข้อมูล (data base searching) จึงควรเป็นเรื่องปกติที่ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนรู้

4.6 การเข้าใจอย่างถ่องแท้ การพัฒนาหลักสูตรถือเป็นแนวทางที่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ การจัดกิจกรรมในหลักสูตรจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าว ดังเช่น การเรียนรู้จากโครงงานจะช่วยให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจลึกซึ้งขึ้นและเรียนรู้จากการกระทำของตนเองหรือการศึกษาค้นคว้า เช่น การชม พิพิธภัณฑสถาน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในความคิด รวบรวมข้อมูลต่างๆ

5. หลักสูตรควรมีความสมดุลและบูรณาการ รวมทั้งมีความต่อเนื่องชัดเจน การ พัฒนาหลักสูตรนอกจากจะมีลักษณะ 4 ประการดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ปัจจัยทั้ง 6 ประการที่นำมา เป็นตัวกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรต้องมีความสมดุล นอกจากนี้ ยังจะต้องมีความต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

นอกจากนี้ แวน ทาสเซลบาสกา (Piirto.1994 : 399 ; citing Van Tassel – Baska. 1992) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ 10 ประการในการพัฒนาหลักสูตร คือ

1. หลักสูตรต้องเตรียมสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน
2. หลักสูตรต้องเกี่ยวข้องกับการคิดของผู้เรียน
3. หลักสูตรต้องเน้นความสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้
4. หลักสูตรต้องสอนด้วยวิธีเมตตาคุณนิรันดร์
5. หลักสูตรต้องปลูกฝังด้านจิตใจให้ผู้เรียน
6. หลักสูตรต้องลงลึก (rooted) ไปถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเป็นสากล
7. หลักสูตรต้องสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง (active learning) และรู้จักแก้ปัญหา (problem solving)

8. หลักสูตรต้องมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยี
9. หลักสูตรต้องแสดงให้เห็นถึงผลผลิตที่น่าเชื่อถือ
10. หลักสูตรต้องมีการประเมินตามสภาพจริง

2.5 แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 27 วรรค 2 ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2545 :16) โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ได้กำหนดให้สถานศึกษาสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามบริบทของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษามีดังนี้ (ศึกษาธิการ. 2544:27 – 28)

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ ประสบการณ์ให้ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกันผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนักเข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และเป็นอิสระ และเข้าใจในความรับผิดชอบจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร คลาร์กและแคพลัน (Clark. 1997: 395-396 ; citing Clark and Kaplan. 1981) ได้กำหนดลักษณะของหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและสิ่งที่ไม่ควรมีและไม่ควรมีในการพัฒนาหลักสูตร เอาไว้ดังนี้

1. หลักสูตรควรมีการวางแผนและการจัดการอย่างเป็นลำดับ ซึ่งจะต้องกำหนดสิ่งเหล่านี้ไว้ในหลักสูตรด้วย นั่นคือความคาดหวังเฉพาะของแต่ละเนื้อหาวิชา ความรอบรู้ในทักษะต่างๆ ความสร้างสรรค์ในผลงานที่เกิดขึ้น การพัฒนาเจตคติและความประทับใจในตนเองและบุคคลอื่น รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วย หลักสูตรไม่ควรเป็นการรวม (potpourri) กิจกรรมต่างๆ ที่ไม่มีการสอดประสานกัน (disjoint) และเลือกกิจกรรมเหล่านั้นมาบรรจุไว้ตามอำเภอใจ โดยไม่มีการอ้างอิงถึงเกณฑ์เฉพาะในการเลือกกิจกรรมเหล่านั้น

2. หลักสูตรควรเน้นเรื่องการที่จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันละกัน (interdependence) ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาต่างๆ ทักษะต่างๆ ผลงานต่างๆ และการเข้าใจตนเองภายใต้โครงสร้างหลักสูตรที่เหมือนกัน หลักสูตรไม่ควรเน้นในเรื่องของการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านสติปัญญา (cognitive competencies) โดยแยกออกจากการพัฒนาสมรรถภาพด้านเจตคติ (affective competencies) หรือมุ่งพัฒนาเจตคติโดยไม่ใส่ใจในเรื่องของความก้าวหน้าทางปัญญา

3. หลักสูตรควรกำหนดรายละเอียดต่างๆ เพื่อสนองความต้องการในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งหมด ในการจัดการเรียนการสอน ตามแนวทางดังนี้

3.1 การทำให้ช่วงระยะเวลาการเกิดประสบการณ์การเรียนรู้บรรลุผลได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ โดยอาศัยหลักสูตรที่มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 การมอบหมายให้ผู้เรียนได้ศึกษาในหลักสูตรต่างๆ และในระดับที่ต่างออกไปนอกเหนือไปจากที่คาดหวังไว้ตามระดับอายุและระดับชั้นเรียนของผู้เรียน

3.3 การตัดหลักสูตรที่ผู้เรียนเรียนรู้แล้วออกไป แล้วนำหลักสูตรอื่นๆ ที่มีความเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนมากกว่ามาทดแทน หลักสูตรไม่ควรลงโทษผู้เรียน โดยจำกัดโอกาสในการเรียนรู้ต่างๆ ของผู้เรียน ด้วยการไม่ใส่ใจลักษณะต่างๆ ของผู้เรียน

3.4 หลักสูตรควรเห็นความสำคัญของลักษณะที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งด้านความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ และความชอบในการเรียนรู้ (learning preferences) หลักสูตรควรพัฒนาขึ้นมาเพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและการเลือกของบุคคลนั้นๆ (self – selection) หลักสูตรไม่ควรขาดการอธิบายสิ่งที่คาดหวังและโอกาสต่างๆ ที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนทั้งในเรื่องการจัดการของครู (teacher – directed) พอๆ กับกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้เลือก

4. หลักสูตรควรสร้างโอกาสต่างๆ ในการเรียนรู้ เพื่อสร้างความคิดรวบยอดใหม่จากความรู้ที่มีอยู่ การรับรู้สิ่งต่างๆ จากแนวคิดต่างๆ ที่หลากหลาย รวมทั้งการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิธีการใหม่ๆ ขึ้นมา หลักสูตรไม่ควรเน้นเฉพาะในเรื่องการเพิ่มพูนความรู้หรือ

เสริมแรงในการเป็นผู้รอบรู้ (reinforce mastery) โดยไม่กระตุ้นผู้เรียนด้วยสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนเป็นนักคิดที่มุ่งผลิตผลงาน (productive thinkers)

5. หลักสูตรควรเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ สำหรับผู้เรียนในการที่จะพูดถึงประเด็นต่างๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขและปัญหาต่างๆ ของสังคม พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทางสังคม ในการวิเคราะห์ แยกแยะ และตอบสนอง (respond) ต่อประเด็นและปัญหาต่างๆ เหล่านั้น หลักสูตรไม่ควรเน้นเฉพาะความรู้ที่มีอยู่ในโลกนี้เท่านั้น แต่ควรกระตุ้นการพัฒนาการรับรู้ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสร้างสรรค์ (invent) เพื่อสร้างโครงสร้างของโลกใหม่ไปสู่โลกในอุดมคติตามที่ควรจะเป็น

6. หลักสูตรควรรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาระบวนการคิดที่ซับซ้อน ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้างผลงานที่สร้างสรรค์ และพัฒนายุทธวิธีต่างๆ ในการสร้างผลงาน หลักสูตรควรจะสอนทั้งทักษะการคิดต่างๆ ในระดับพื้นฐานและระดับสูง และเป็นส่วนประกอบเชิงบูรณาการของทุกๆ ประสบการณ์การเรียนรู้ หลักสูตรไม่ควรละเลยการพัฒนาทักษะพื้นฐานต่างๆ สำหรับการสร้างความเชี่ยวชาญในทักษะการคิดที่มีระดับสูงขึ้น

7. หลักสูตรควรสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตาม พร้อมทั้งฝึกยุทธวิธีและทักษะต่างๆ ในการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมและหลากหลาย หลักสูตรไม่ควรอาศัยสมมติฐานว่า ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงจะมีความเป็นผู้นำ โดยครูไม่ได้ฝึกฝนทักษะและความเข้าใจต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดลักษณะดังกล่าว

2.6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

การศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาที่ได้นำเสนอแนวคิดเอาไว้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้วิจัยได้มีความรู้พื้นฐานและเกิดแนวคิดที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนต่อไป ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายคนได้เสนอแนวคิดเอาไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 รูปแบบ 3 ลักษณะในการสร้างเสริมการเรียนรู้ (Enrichment Triad Model) เรนซ์ลีย์ (Clark. 1997 : 319 – 321 ; citing Renzulli. 1977) ได้เสนอรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วย 3 ประเภทที่ใช้ในการสร้างเสริมและเป็นการเตรียมการศึกษาที่ดีแก่นักเรียนทุกคน โดย 2 ประเภทแรก คือ กิจกรรมการค้นคว้าโดยทั่วไป และกิจกรรมฝึกฝนเป็นกลุ่ม เหมาะสมสำหรับนักเรียนโดยทั่วไปและเป็นการเตรียมพื้นฐานสำหรับการสร้างเสริมทั้งหมด เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายที่จะเตรียมยุทธวิธีสำหรับการขยายขอบเขตความสนใจของผู้เรียนและการ

พัฒนากระบวนการคิดและความรู้สึกของผู้เรียน รายละเอียดของ 2 ประเภทแรก (Davis and Rimm. 1994 : 148 – 149) มีดังนี้

แบบที่ 1 เป็นกิจกรรมต่างๆ ในการค้นคว้าโดยทั่วไป ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หัวข้อต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. พัฒนากิจกรรมในการสร้างเสริมให้มีความเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียนทุกคน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจสูงได้ค้นหา พัฒนาความก้าวหน้าต่อไป โดยครูและผู้เรียนต้องร่วมกันเลือกหัวข้อที่จะเรียนและเป็นหัวข้อที่สามารถเรียนได้ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งครูจะต้องมีแหล่งเรียนรู้ (resource centers) ที่ประกอบด้วย หนังสือ นิตยสาร และสื่ออื่นๆ ที่ครอบคลุมหัวข้อต่างๆ จำนวนมาก เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและเลือกใช้

แบบที่ 2 เป็นกิจกรรมฝึกฝนในลักษณะกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการสร้างเสริมการพัฒนาระบวนการทางด้านอารมณ์และการคิด โดยสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ 4 ประเภท ดังนี้

1. การคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative thinking) การแก้ปัญหา การคิดเชิง วิพากษ์ (critical thinking) การตัดสินใจ กระบวนการด้านเจตคติ เช่น ความรู้สึก ความซาบซึ้ง (appreciating) และการให้คุณค่า (valuing)
2. ทักษะการเรียนรู้เพื่อที่จะเรียนรู้ (learning how – to – learn skills) เช่น การฟัง การสังเกต การจดบันทึก การเขียนโครงเรื่อง การสัมภาษณ์ การสำรวจ การแยกแยะ การวิเคราะห์ การจัดการข้อมูล การเขียนข้อสรุป
3. การใช้วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้และการอ้างอิงในระดับที่สูงขึ้น เช่น ข้อเสนอแนะสำหรับนักอ่าน (reader's guides) รายชื่อข้อมูลที่บ้านทึกเอาไว้(directories) ระบบการเรียกข้อมูลและบทคัดย่อ(abstract)
4. ทักษะการสื่อสารด้วยการเขียน การพูดและทางสายตา ซึ่งเป็นการนำเสนอผลงานของผู้เรียนหรือบุคคลอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมในรูปแบบนี้ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของเจตคติซึ่งเกี่ยวข้องกับการช่วยให้ผู้เรียนสร้างอัตมโนทัศน์ (self – concepts) ที่ดี และความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าสูง (high self – worth)

นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณค่าทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการเพิ่มความตระหนัก (awareness) เกี่ยวกับการยอมรับ (perception) บุคคลอื่น ความคิดเห็น ปัญหาต่างๆ ข้อเสียเปรียบ ทั้งยังเพิ่มแรงจูงใจในด้านอาชีพและการศึกษา โดยช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพวกเขาสามารถที่จะไปถึงจุดหมายของตนได้

ส่วนการสร้างเสริมในแบบที่ 3 เป็นลักษณะการสืบค้นถึงปัญหาที่แท้จริงเป็นรายบุคคลและ เป็นกลุ่มขนาดเล็ก จึงเป็นการสร้างเสริมที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ(gifted) ใน แบบนี้จึงมุ่งการสืบค้นด้วยวิธีการปฏิบัติการทำงานจริง และการปฏิบัติทดลองในสาขาที่ตนสนใจ ซึ่ง 2 ประเภทแรก ครูที่สอนในห้องเรียนปกติสามารถนำไปใช้ได้ โดยอาศัยวิธีการและยุทธวิธีที่ได้ กล่าวไว้ในแต่ละประเภท โดยต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. ประเมินความสนใจและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ความกระฉับของหลักสูตร
3. ประสิทธิภาพการศึกษาค้นคว้าโดยทั่วไป
4. กิจกรรมฝึกฝนเป็นกลุ่ม

2.6.2 รูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการ (Integrative Educational Model – IEM)

คลาร์ก (Clark. 1997 : 337 – 341) ได้พัฒนารูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยด้านสมอง ด้านฟิสิกส์ จิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนและการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักวิจัยทางด้านสมอง ชี้ให้เห็นว่า สมองสามารถทำงานได้ดีที่สุดเมื่อทุกส่วนของสมองทำงานอย่างบูรณาการกัน การเรียนรู้ ที่ดีที่สุดจะเกิดขึ้น เมื่อการคิด ความรู้สึก ร่างกายและการรับรู้ รวมทั้งการเกิดการเรียนรู้ขึ้นในใจทั้งหมดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบ IEM เป็นรูปแบบการเรียนรู้และการสอนที่มีความ ซับซ้อนสูง มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นที่มีลักษณะกระจายอำนาจและเน้นรายบุคคล (individualized) รวมทั้งเห็นความสำคัญของระยะเวลาในการเรียนรู้ ระดับ และการรวมกลุ่ม ทั้งยังกระตุ้นให้ผู้เรียน สร้างทางเลือก มีส่วนร่วมและส่วนเกี่ยวข้อง รูปแบบนี้สามารถค้นพบความต้องการของผู้เรียนแต่ละ คนได้ดีกว่า จึงสามารถที่จะนำไปใช้ในห้องเรียนปกติได้ ในแต่ละเครือข่ายเนื้อหาวิชา IEM จะ เชื่อมโยงการคิดกับความรู้สึก การเกิดการเรียนรู้และการรับรู้ทางด้านร่างกาย เข้าด้วยกัน ดังนั้น หน้าที่แต่ละ ส่วนของสมองจะส่งเสริมซึ่งกันและกัน ผลที่เกิดขึ้นจึงมีความสอดคล้อง (coherent) กันสูง ประสบการณ์การเรียนรู้มีประโยชน์สูง (powerful learning experience)

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของ IEM ก็คือ การเป็นไปโดยธรรมชาติ เนื่องจาก IEM สร้างกรอบ (framework) โดยใช้ทุกเนื้อหา กระบวนการ ผลงานที่เกิดขึ้น บูรณาการหน้าที่หลักของสมองทั้ง 4 ส่วนเข้าด้วยกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรใดมาใช้ การศึกษาแบบบูรณาการควรจะเป็น ส่วนหนึ่งของหลักสูตรหรือโปรแกรมนั้น ซึ่งองค์ประกอบของ IEM ประกอบด้วย

1. สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ (Responsive Learning Environment) ซึ่งจะเน้นทั้งสิ่งแวดล้อมทางอารมณ์-สังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยมองเห็นว่า ครู ผู้ปกครองและนักเรียน เป็นทีมในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล

2. กิจกรรมทางปัญญาต้องท้าทายและซับซ้อน (complex and challenging cognitive activities) โดยอาศัยแนวทางในการสร้างการคิดให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ 2 แนวทาง คือ กระบวนการแบบเส้นตรงและแบบเป็นส่วนๆ (rational – linear and spatial – gestalt processing) การนำเหตุการณ์ใหม่ๆ ความซับซ้อน ความหลากหลาย และการสร้างความท้าทายในห้องเรียนในแต่ละบทเรียน ทำให้กระบวนการด้านการศึกษามีความเหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น

3. การเพิ่มอำนาจด้านภาษาและพฤติกรรม (empowering language and behavior) สมอจะใช้อารมณ์ในการหลั่งสาร เพื่อเสริมสร้างหน้าที่ในการคิด IEM จะใช้ภาษาและพฤติกรรมในการเพิ่มอำนาจให้กับผู้เรียน ทั้งระหว่างผู้เรียนกับครู และผู้เรียนกับผู้เรียนยุทธวิธีที่ใช้จะใช้ทั้งการสร้างสังคมและการสื่อสารกับตนเองและบุคคลอื่นๆ เชิงบวก

4. การควบคุมทางเลือกและการรับรู้ (choice and perceived control) ถือว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จและการดำเนินเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ยุทธวิธีต่างๆ ที่นำมาใช้ต้องก่อให้เกิดทักษะการตัดสินใจ ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนเป้าหมายส่วนบุคคลและสถานศึกษาให้เป็นแนวทางเดียวกันได้ดียิ่งขึ้น กระตุ้นให้เกิดการประเมินตนเองและการคิดแบบมีทางเลือก ดังนั้น ครูจึงควรหาทางเลือกแล้วนำมาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ

5. การผ่อนคลายและลดความตึงเครียด (relaxation and tension reduction) สมอของมนุษย์จะจดจำข้อมูลได้มากและยาวนานมากขึ้น ถ้าความเครียดลดลง ยุทธวิธีในการลดความเครียดจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูและผู้เรียน

6. การเคลื่อนไหวและรหัสกายภาพ (movement and physical encoding) การใช้หน้าที่ทางด้านกายภาพหรือการรับรู้ของสมอ จะส่งเสริมการเรียนรู้ โดยสามารถเพิ่มความเข้าใจและความคงทนของความคิดรวบยอดต่างๆ ดังนั้นยุทธวิธีด้านการเคลื่อนไหวและรหัสทางกายภาพจึงเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสอน

7. การเกิดการเรียนรู้และบูรณาการ (intuition and integration) เนื่องจากการเกิดการเรียนรู้ การวางแผนอนาคต และความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางสมอ ที่ถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์และเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุด ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ ที่นำมาใช้โดยอาศัยกระบวนการต่างๆ ที่กล่าวมา จึงมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุด สิ่งเหล่านี้ เน้นหน้าที่ต่างๆ ที่มีการสังเคราะห์อย่างดี และต้องการแนวการสอนต่างๆ ที่อาศัยการรับรู้ที่หลากหลาย (multisensory) สหวิทยาการ และการบูรณาการ

2.6.3 รูปแบบ 3 จุดหลักของริมม์(Rimm's TRIFOCAL Model)

เดวิสและริมม์ (Clark. 1997 : 499 – 500 ; citing Davis and Rimm. 1994) ได้เสนอ TRIFOCA Model ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนในการแก้ไขผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ (collaboration) ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมิน (assessment) ทักษะ ความสามารถ การได้รับการเสริมแรง และรูปแบบต่างๆ ของการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งการประเมินนั้น ควรจะทดสอบทางด้านสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ ความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล รวมทั้งมีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียน นอกจากนี้การสังเกตถือว่ามีความสำคัญในกระบวนการประเมินผู้เรียนซึ่งอาจทำการสังเกตความตั้งใจ ความอดทนหา วิธีการต่างๆ ที่ผู้เรียนนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 สื่อสาร (communication) มีการอภิปรายระหว่างครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการประเมินความสามารถและผลสำเร็จต่างๆ ของผู้เรียน โดยการประเมินอาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ (formal and informal) ซึ่งจะประเมินทั้งลักษณะต่างๆ ทางเจตคติและทางปัญญาของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การเปลี่ยน (change) ความคาดหวังของบุคคลที่มีความสำคัญอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง ครู เพื่อน พี่น้อง และตัวผู้เรียนเอง ซึ่งอาจใช้คะแนนทดสอบสติปัญญาหรือข้อมูลส่วนบุคคล ตัวอย่างผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน และการบรรยายเฉพาะเกี่ยวกับจุดแข็งที่ไม่ใช่ปกติวิสัยของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การชี้แจงเกี่ยวกับรูปแบบ (model identification) การค้นหารูปแบบที่ประสบผลสำเร็จสำหรับการชี้แจง ซึ่งอาจจะเป็นจุดเปลี่ยนสำหรับผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยรูปแบบนั้นต้องแสดงถึงลักษณะต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงการให้การศึกษาและความเปิดเผยเหมาะสมกับทุกเพศ ใกล้เคียงกับตัวผู้เรียน มุ่งที่จะให้เวลาแก่ผู้เรียนและแสดงถึงความรู้สึกในการประสบผลสำเร็จเชิงบวก

ขั้นตอนที่ 5 แก้ไขทักษะที่ยังไม่ดี (correcting skill deficiencies) โดยมีการสอน (tutoring) ในช่วงเวลาและมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง

ขั้นตอนที่ 6 การเพิ่มแรงเสริม (modification of reinforcements) ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ซึ่งแรงเสริมนั้นจะต้องมีความหมายต่อผู้เรียน ภายใต้ระบบการให้คุณค่า (value system) อาจจะเพียงเล็กน้อยแต่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นพฤติกรรม แรงเสริมเหล่านั้น อาจเกิดจากกิจกรรมที่มีความสมบูรณ์หรือมีคุณภาพ แรงเสริมอื่นๆ อาจมาจากวิชาหรือระดับผลการเรียน การมีส่วนร่วมในโครงการพิเศษหรือชมรมต่างๆ รวมทั้ง การกระตุ้นความสนใจหลักๆ (strong interests) ของผู้เรียน

ริมม์ กล่าวว่า ขั้นตอนทั้งหมดดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องไม่ละเลยสาเหตุของการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ถ้าสาเหตุที่ร้ายแรง เช่น ยาเสพติด ภาวะซึมเศร้า (depression) ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากนักจิตวิทยา

2.6.4 การปรับให้เหมาะกับรายบุคคล (Individualization)

คลาร์ก (Clark. 1997 : 433) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นการปรับให้เหมาะสมกับรายบุคคล โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

ระดับที่ 1 ครูประเมินความต้องการของผู้เรียน จะทำให้ทราบระดับของแต่ละบุคคลและระยะเวลาการเรียนการสอน

ระดับที่ 2 การจัดการเรียนการสอนจะสนองตอบรายบุคคลมากขึ้น เมื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการเลือกเป้าหมายต่างๆ

ระดับที่ 3 เมื่อระดับที่ 1 และ 2 ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนสามารถที่จะเริ่มรวบรวมการนำตนเอง (self – directed) หรือทักษะการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสื่ออุปกรณ์และการเรียนรู้ต่างๆ ที่ผู้เรียนเป็นคนเลือก

ระดับที่ 4 ในการปรับให้เหมาะสมเฉพาะรายโดยรวมทั้งหมดนั้น ครูและผู้เรียนต้องร่วมมือ (cooperatively) ในการประเมินและการเลือกเป้าหมาย อุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ กิจกรรมและเทคนิคการเรียนการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีระยะเวลาการเรียนรู้ของตนเอง (self – pace) ระดับของตนเอง (self – level) การประเมินตนเอง (self – evaluate) โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและเป็นแหล่งข้อมูล (consultant and resource)

2.7 การกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร

การตัดสินใจเลือกเนื้อหามาบรรจุไว้ในหลักสูตรนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับนักการศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในปัจจุบันการเลือกเนื้อหาใช้เป็นพื้นฐานในการให้การศึกษาทุกคนไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากข้อมูลด้านวิชาการเกิดขึ้นมากมายในแต่ละช่วง จนแม้แต่เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าก็ไม่สามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้ เมื่อทฤษฎีที่เคยมีเริ่มมีความเที่ยงตรง (validation) ข้อมูลใหม่ก็ต้องการทฤษฎีใหม่มาใช้ในการพัฒนา แล้วปัญหาชุดใหม่ก็เกิดขึ้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะพบแนวทางแก้ไข เพียงอาศัยหลักวิชาการใดวิชาการหนึ่งหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง ปัญหาต่างๆ ของโลกแห่งความเป็นจริงที่เพิ่มขึ้น ต้องการการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการ (multidisciplinary study) หลักวิชาการใดวิชาการหนึ่งไม่สามารถกำหนดปัญหาได้ การเข้าใจโลกต้องอาศัยมุมมองในการตัดสินใจที่มาจากความต้องการอาศัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของความรู้ทั้งหมด (Clark. 1997 : 404 – 405)

นอกจากนี้ แคลฟแลน (Clark. 1997 : 315 ; citing Kaplan. 1986 : 185) ได้เสนอในการเริ่มต้นวางแผนการพัฒนาหลักสูตรว่า ควรเริ่มจากการสร้างหัวเรื่อง (Theme) เนื่องจากการสร้างหัวเรื่องเป็นหน่วยที่มีขอบข่ายกว้างกว่าหัวข้อ (Topic) จึงสามารถที่จะตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลาย ความสามารถในการสรุปอ้างอิง และการมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาในขอบข่ายของผู้เรียนได้มากกว่า แคลฟแลนเชื่อว่าการพัฒนาทักษะต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์กับการรับเนื้อหา ซึ่งทั้ง 2 อย่างมีความสำคัญต่อการวางแผนบทเรียน โดยหลักในการเลือกเนื้อหาที่มีดังนี้

1. เนื้อหานั้นสามารถอ้างอิงไปสู่หัวข้อเรื่องได้
2. เนื้อหาต้องมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ
3. เนื้อหาจะต้องประมวลข้อมูล ที่ผู้เรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเรียนรู้
4. เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งมีความสำคัญหรือสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม
5. เนื้อหาสามารถที่บูรณาการกับขอบข่ายสาระอื่นๆ
6. เนื้อหาสามารถทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน

และอนาคต

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ให้เห็นประเด็นที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบหลักสูตร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการร่างหลักสูตร รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดและรูปแบบ	ประเด็นที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	องค์ประกอบหลักสูตร			
		หลักการและจุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินผล
1.ลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสมและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร Piirto. (1994)	1. หลักสูตรมีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ระยะเวลาในการเรียนรู้ของผู้เรียน	3			
	2. ความลึกของเนื้อหาที่นำมาบรรจุในหลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	3			
	3. มาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ควรสูงมากเกินไปสำหรับผู้เรียน แต่สามารถท้าทายความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง	3			
	4. การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง(active learner) และพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในการเรียนรู้ (learning environment) คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ (student centered) และส่งเสริมความคิดเห็นอย่างอิสระ (encouraging independence of thought)	3			

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิดและรูปแบบ	ประเด็นที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	องค์ประกอบหลักสูตร			
		หลักการและจุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินผล
	4. มีกิจกรรมฝึกฝนเป็นกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการสร้างเสริมการพัฒนาระบบการทางด้านอารมณ์และการคิด ให้มีความสำคัญในเรื่องของเจตคติซึ่งเกี่ยวข้องกับการช่วยให้ผู้เรียนสร้างอัตมโนทัศน์ (self – concepts) ที่ดี และความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าสูง (high self-worth) นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณค่าทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการเพิ่มความตระหนัก (awareness) เกี่ยวกับการยอมรับ (perception) บุคคลอื่น ความคิดเห็น ปัญหาต่างๆ ข้อเสียเปรียบ ทั้งยังเพิ่ม แรงจูงใจในด้านอาชีพและการศึกษา โดยช่วยให้ ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพวกเขาสามารถที่จะไปถึงจุดหมายของตนได้			3	
2.2 Integrative Educational Model (Clark ,1997)	1. สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ (responsive learning environment) ซึ่งจะ เป็นทั้งสิ่งแวดล้อมทางอารมณ์ – สังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพโดยมองเห็นว่า ครู				

2.2 Integrative Educational Model (Clark, 1997)	ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นทีมในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล 2. กิจกรรมทางปัญญาต้องท้าทายและซับซ้อน (complex and challenging cognitive activities) มีการสร้างการคิดให้กับผู้เรียนโดยการนำเหตุการณ์ใหม่ๆ ความซับซ้อน ความหลากหลาย และการสร้างความท้าทายในห้องเรียนในแต่ละบทเรียน สิ่งเหล่านี้ จะสามารถทำให้กระบวนการด้านการศึกษามีความเหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น 3. ยุทธวิธีต่างๆ ที่นำมาใช้ต้องก่อให้เกิดทักษะการตัดสินใจ ทำให้สามารถปรับเป้าหมายส่วนบุคคลและสถานศึกษาให้เป็นแนวทางเดียวกันมากยิ่งขึ้น กระตุ้นให้เกิดการประเมินตนเองและการคิดแบบมีทางเลือกดังนั้นครูจึงควรหาทางเลือกแล้วนำมาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ 4. การใช้ภาษาและพฤติกรรมในการเพิ่มอำนาจให้กับผู้เรียน ทั้งระหว่างผู้เรียนกับครู และผู้เรียนกับผู้เรียน ยุทธวิธีที่ใช้จะใช้ทั้งการสร้างสังคมและการสื่อสารกับตนเองและบุคคลอื่นๆ เชิงบวก			3 3 3 3	
2.3 Rimm's TRIFOVAL Model (Rimm, 1994)	1. ประเมินผู้เรียนทั้งทักษะ ความสามารถ สติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจมีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและนักเรียน รวมทั้งมีการสังเกตความตั้งใจ ความอดุสาหะ วิธีการต่างๆ ที่ผู้เรียนนำมาใช้แก้ปัญหา			3	

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิดและรูปแบบ	ประเด็นที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	องค์ประกอบหลักสูตร			
		หลักการและจุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินผล
	2. มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลการประเมินผู้เรียนระหว่างครูและผู้ปกครอง			3	
	3. ปรับเปลี่ยนความคาดหวังของบุคคลที่มีความสำคัญอื่นๆ ที่มีต่อผู้เรียน เช่น ผู้ปกครอง ครู เพื่อนพี่น้อง และตัวผู้เรียนเอง			3	
	4. ชี้แจงเกี่ยวกับรูปแบบที่นำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นถึงความเหมาะสมและใกล้เคียงกับตัวผู้เรียน รวมทั้งการให้เวลาแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้และโอกาสประสบผลสำเร็จ			3	
	5. แก้ไขทักษะที่ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี โดยมีการจัดสอนหรือแนะนำเพิ่มเติม			3	
	6. ให้แรงเสริมเพิ่มเติมที่บ้านและโรงเรียนโดยแรงเสริมนั้นต้องมีประสิทธิภาพในการกระตุ้นพฤติกรรม			3	

ตาราง 2 (ต่อ)

แนวคิดและรูปแบบ	ประเด็นที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	องค์ประกอบหลักสูตร			
		หลักการและจุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินผล
3) การกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร (Kaplan.1986)	อุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ กิจกรรมและเทคนิค การเรียนการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีระยะเวลาในการเรียนรู้ของตนเอง (self – pace) ตามระดับความสามารถของตนเอง (self – level) และมีการประเมินตนเอง (self – evaluate) โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและ เป็นแหล่งข้อมูล (consultant and resource) 1. ควรเริ่มจากการกำหนดหัวเรื่องก่อน (Theme) เนื่องจากหัวเรื่องเป็นหน่วยที่มี ขอบข่ายกว้างกว่า หัวข้อ (Topic) ซึ่งสามารถ ตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลายและ ความสามารถในการสรุปอ้างอิงของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้ มากกว่า ซึ่งหลักการในการคัดเลือกเนื้อหา มี ดังนี้ 1.1 เนื้อหานั้นสามารถอ้างอิงไปสู่หัวเรื่อง ได้ 1.2 เนื้อหาต้องเป็นลักษณะสหวิทยาการ 1.3 เนื้อหาจะต้องประมวลข้อมูลที่ผู้เรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเรียนรู้ 1.4 เนื้อหาจะต้อง สอดคล้องกับความต้องการความสนใจและ ความสามารถของผู้เรียน 1.5 เนื้อหาสามารถ ที่จะบูรณาการกับขอบข่ายสาระอื่นๆ 1.6 เนื้อหา สามารถทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ ของเหตุการณ์ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและอนาคต		3 3 3 3 3 3		

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสม แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร และการกำหนดเนื้อหาในหลักสูตรดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทางในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญหา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำประเด็นสำคัญที่ได้จากหัวข้อเหล่านั้นมาเป็นแนวทางที่จะกำหนดลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย

- 1.1 หลักสูตรควรเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 1.2 มาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ควรสูงมากเกินไปสำหรับผู้เรียน แต่สามารถท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 1.3 หลักสูตรไม่จำเป็นต้องยึดติดกับหลักสูตรแกนกลาง การพัฒนาหลักสูตรควรจะขึ้นอยู่กับเหตุผลตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา
- 1.4 หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านสติปัญญาไปพร้อมๆ กับการพัฒนาสมรรถภาพทางเจตคติ
- 1.5 หลักสูตรควรรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีความหมายต่อผู้เรียน และพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน
- 1.6 หลักสูตรต้องเน้นความสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เนื้อหา

ควรเริ่มจากการกำหนดหัวเรื่องก่อน (theme) เนื่องจากหัวเรื่องเป็นหน่วยที่มีขอบข่ายกว้างกว่าหัวข้อ (topic) สามารถตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลายและความสามารถในการสรุปอ้างอิงของผู้เรียน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้มากกว่า ซึ่งหลักการในการคัดเลือกเนื้อหามีดังนี้

- 2.1 เนื้อหานั้นสามารถอ้างอิงไปสู่หัวเรื่องได้
- 2.2 เนื้อหาต้องเป็นลักษณะสหวิทยาการ
- 2.3 เนื้อหาจะต้องประมวลข้อมูลที่ผู้เรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเรียนรู้
- 2.4 เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

2.5 เนื้อหาสามารถที่จะบูรณาการกับขอบข่ายสาระอื่นๆ

2.6 เนื้อหาสามารถทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

3.1 ประเมินผู้เรียนด้านทักษะ ความสามารถ สติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งยุทธวิธีต่างๆ ที่ผู้เรียนนำมาใช้แก้ปัญหา

3.2 มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลการประเมินผู้เรียน ระหว่างครูและผู้ปกครอง

3.3 ปรับเปลี่ยนความคาดหวังของผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3.4 ชี้แจงเกี่ยวกับรูปแบบที่นำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

3.5 แก้ไขทักษะที่ผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ดี

3.6 สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ

3.7 มีกิจกรรมในการค้นคว้าทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หัวข้อที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดในหลักสูตรและส่งเสริมความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้ค้นหาและพัฒนาการเรียนรู้ให้ก้าวหน้ามากขึ้น

3.8 กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องของเจตคติและจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างอัตมโนทัศน์ที่ดี และความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าสูง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณค่าทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3.9 สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบทั้งในด้านอารมณ์-สังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

3.10 กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสร้างการคิดให้กับผู้เรียน และสร้างความท้าทายในห้องเรียน โดยใช้เหตุการณ์ใหม่ๆ ความซับซ้อน และความหลากหลาย

3.11 ยุทธวิธีต่างๆ ที่นำมาใช้ ต้องก่อให้เกิดทักษะการตัดสินใจ

3.12 ใช้ภาษาและพฤติกรรมในการเพิ่มอำนาจให้กับผู้เรียน โดยใช้ยุทธวิธีในการสร้างสังคมและการสื่อสารกับตนเองและบุคคลอื่นๆ เชิงบวก

3.13 ผู้เรียนรวบรวมการนำตนเองหรือทักษะการเรียนรู้ของตนเอง

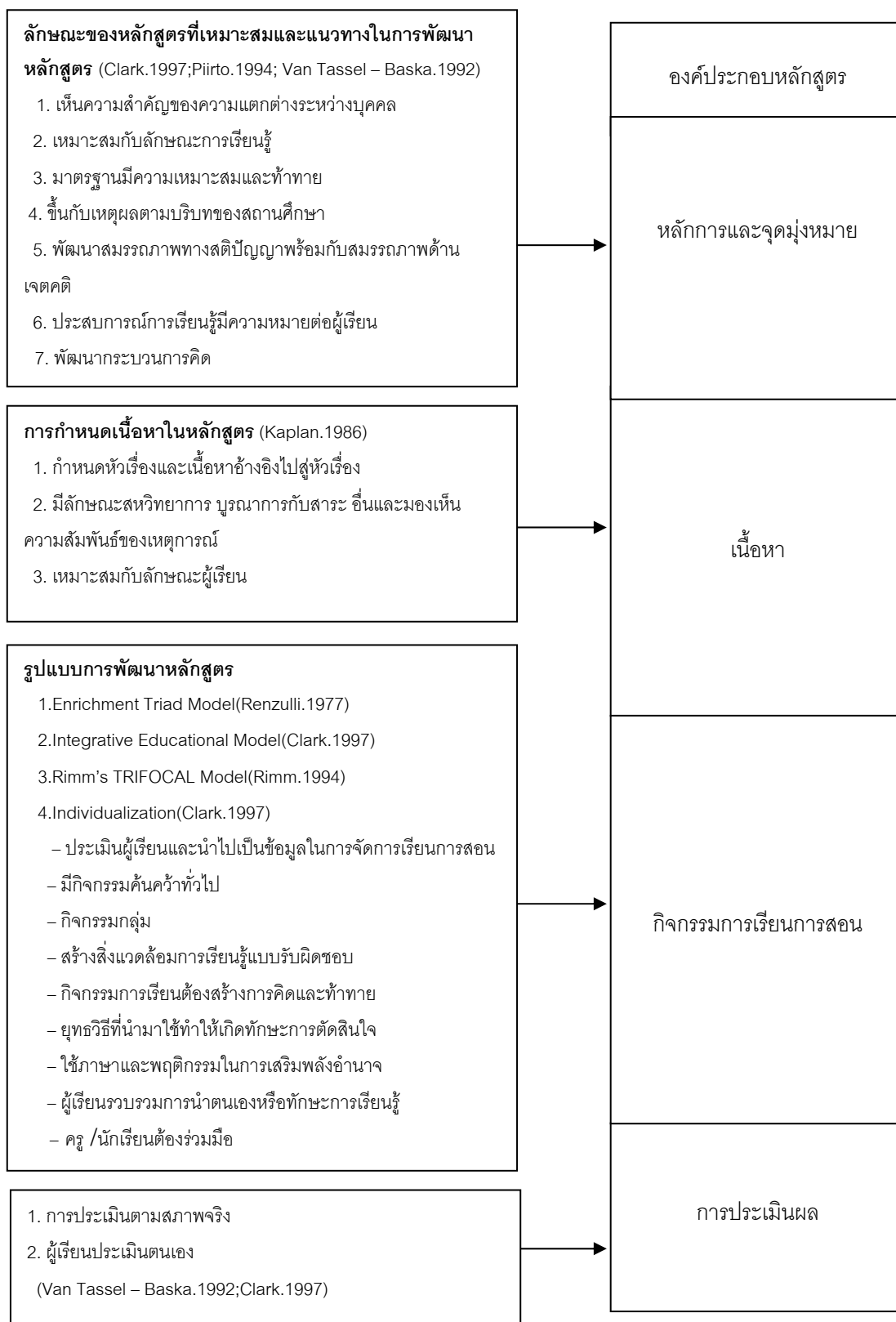
3.14 ครูและผู้เรียนต้องร่วมมือในการประเมิน การเลือกเป้าหมาย อุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ กิจกรรม เทคนิคการเรียนรู้การสอน

4. การประเมินผล

4.1 ผู้เรียนมีการประเมินตนเอง

4.2 มีการประเมินตามสภาพจริง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญของแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของหลักสูตรมาเป็นแนวทางในการร่างหลักสูตร รายละเอียดดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ของแนวคิด รูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่นำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดองค์ประกอบหลักสูตร

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร เป็นงานวิจัยที่ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎี โดยมีการนำไปทดสอบหรือทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร พร้อมทั้งปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งหลักสูตรเหล่านั้นมีทั้งเป็นหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว โดยมีขั้นตอนหลักๆ 3 – 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อที่จะนำมาเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

2. สร้างโครงร่างหลักสูตร โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วทำการประเมินโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

3. ทดลองใช้หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร เป็นการดำเนินการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยการทดลองใช้กับผู้เรียน

4. พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

5. การติดตามผล เป็นการศึกษามลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้หลักสูตรซึ่งถือว่าการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรอีกขั้นตอนหนึ่ง ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นหลักสูตรที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สภาพปัญหา และความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาสาระ กิจกรรมและวิธีการดำเนินการ วิธีการประเมินผล ซึ่งแต่ละหลักสูตรได้มีรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ครอบคลุมความรู้ที่แต่ละหลักสูตรมุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน ดังเช่น

สุชาติ ลีตระกูล (2532 : 180 – 181) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมกรก่อสร้างก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้นตอน คือ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การสร้างโครงร่างของหลักสูตร และทดลองใช้หลักสูตร โดยรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ครอบคลุมด้านการสร้างเสริมความปลอดภัยของตนและการสร้างเสริมสุขนิสัย ซึ่งรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบสามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพความแตกต่างของชุมชน

สาคร พุทธปวน (2533 : 63 – 65) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการป้องกันการฉ้อโกงและยาเสพติด สำหรับบุคลากรในงานสาธารณสุขมูลฐาน

ยุวดี ฤาชา (2536 : 375) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับอาจารย์พยาบาล

เอกชัย เอื้อเฟื้อ (2537 : 47 – 86) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
ความเป็นผู้นำและการทำงานกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

จุไร ชุมชุม (2538 : 110 – 117) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพของ
บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ เรื่องการสร้างและพัฒนาคณะทำงาน

สมศรี ทองนุช (2542 : 126 – 128) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
ความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจ สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ

พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2545 : 138 – 141) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะครูวิชาชีพให้แก่ศึกษาศาสตรบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งงานวิจัย
ทั้งหมดเหล่านี้ ได้ใช้ขั้นตอนหลักตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 – 4 ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นขั้นตอนในการ
พัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันไปเพียงแต่องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในแต่ละงานวิจัยครอบคลุม
สาระที่มุ่งหวังของแต่ละหลักสูตรเท่านั้น

ส่วนงานวิจัยของ วิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2534 : 81 – 83) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา ที่ดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง
5 ขั้นตอนตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่ายังไม่มีหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษที่มุ่งพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปพร้อมกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนา
หลักสูตรดังกล่าวขึ้นมา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษดีขึ้นและ
สร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนไปพร้อมกันด้วย

3. การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Cognitive Guided Instruction) การสอนเป็นกระบวนการที่แทรกอยู่กับการเรียนรู้ การสอนเป็นบทบาทของครูในลักษณะของวิธีการ การสอนจึงเป็นแต่เพียงแนะแนววิธีการให้แก่ผู้เรียน ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนพร้อมทั้งจัดประสบการณ์และเงื่อนไขที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีความเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลมีกระบวนการสร้างแรงจูงใจโดยให้เกิดแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 97 ; อ้างอิงจาก Gagne. 1968 ; Bruner. 1968) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายต่อไป

3.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา

เฟนเนมา (Fennema. 2000 : online) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ เพื่อชี้แนะปัญญา เริ่มมาจากโครงการวิจัยที่ศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับครู จากการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้จากการวิจัยในเรื่องการเรียนรู้และการคิดของผู้เรียนด้านคณิตศาสตร์ เป็นโครงการที่มุ่งช่วยให้ครูเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรโดยอาศัยข้อมูล จึงได้วางแผนในการพัฒนาหลักสูตรที่อยู่บนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการคิดของผู้เรียนนอกจากนั้น เบรนเดอเฟอร์ และฟอสเตอร์ (Brendefur & Foster. 2000 : online) กล่าวว่าครูจาก Reading Recovery และ English Language Learners ได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาไปใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ โดยพบว่าผู้เรียนได้มีการทำงานร่วมกัน มีการฝึกสนทนามากขึ้น และมีการแลกเปลี่ยน (sharing) ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ภาษาที่มีคุณค่า ซึ่งเมื่อใช้การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะฟัง พูด อ่านและเขียนจากปัญหาของตนเอง นอกจากนี้ครูบางคนยังได้ประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญยากับโปรแกรมการสอนอ่านและการออกเสียง (phonic) ผู้เรียนจะมีความตื่นเต้นเมื่อพบคำที่น่าสังเกต (sight words) ในปัญหาเหล่านั้น และสามารถที่จะอ่านปัญหาเหล่านั้นพร้อมทั้งแก้ไขได้

3.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา

เฟดเนส (Fadness. 2003 : online) และ ฟอสเตอร์ (Foster. 2000 : online) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ใช่วิธีการสอนที่มีรูปแบบตายตัว การจัดการเรียนการสอนแบบนี้อยู่บนพื้นฐานปรัชญาที่ว่า การเรียนการสอนต้องเกิดมาจากความรู้ของผู้เรียน การคิดและการแก้ปัญหาจึงเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะ

ปัญญา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่อยู่บนพื้นฐานการวิจัย และเหมาะกับผู้ที่มึผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ(disadvantage students) (Comprehensive Center Region VI. 2004 : online) การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา มีสมมติฐานที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการคิดของผู้เรียนในการแก้ไขปัญหา จะมีประโยชน์ต่อครูในการนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดการเรียนการสอน

2. การแปลความและเชื่อมโยงความรู้เก่าและความรู้ใหม่อย่างสมเหตุผล จะทำให้ความรู้ที่มีอยู่กับความเชื่อและความรู้ใหม่ เกิดความกระจ่างชัดยิ่งขึ้น ดังนั้น การนำเสนอความรู้ใหม่ ต้องไม่ขัดแย้งกับความรู้เดิม (Means;Chelemer & Knapp. 1991 : 74 – 75)

นอกจากนี้ มีน เชลเมอร์และแนปปี้(Means;Chelemer & Knapp. 1991 : 84 – 92) ยังได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของการสอนแบบชี้แนะปัญญา ซึ่งประกอบด้วย

1. มียุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เช่น การระลึกหรือทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นผู้เรียนและการสืบค้น

2. เน้นในเรื่องการแก้ปัญหา

3. ครูต้องขยายแนวคิดหรือความรู้ของนักเรียนให้กว้างขึ้น อีกทั้งยังได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาวาประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ

1. ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียน

2. กำหนดลักษณะผู้เรียน

3. สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ปัญหาของผู้เรียน สำหรับรายละเอียดในการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญานั้น เฟดเนส (Fadness. 2003 : online) และ ฟอสเตอร์ (Foster. 2000 : online) ได้กล่าวไว้ในแต่ละข้อ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีนักวิชาการที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับประเด็นต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. ครูต้องเรียนรู้ความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ซึ่งการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างสรรคความรู้ขึ้นมาใหม่ในสังคม ควรเกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนที่เรียกกันว่า Research – Based Education หรือ Research – Based Teaching หรือ Research – Based Learning จะก่อให้เกิดกระบวนการศึกษาใหม่ เป็นกระบวนการศึกษาที่ลงไปสู่ตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง และทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างสูงสุดและเต็มที่ ที่จะก่อให้เกิดผลงานที่มีค่าและมีความหมายต่อตนเองและสังคม (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2546 : 10 – 11) นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2545 : 12 – 19) ยังได้ให้แนวคิดในการนำวิจัยปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาว่า การวิจัยปฏิบัติการสามารถนำไปใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากการที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ดีมีประสิทธิภาพ ควรเกิดจากการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเข้ามา

เสริมในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการลองใช้แนวคิดและวิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้ การทดสอบความรู้ที่ได้รับและการสรุปความรู้ เพื่อช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ในตนเอง ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ อันเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ การนำกระบวนการวิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ยังมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในประเด็นที่ว่า จัดกระบวนการเรียนการสอนและใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24(5)) ทำวิจัยเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับการศึกษา และนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน(มาตรา 30)

2. เรียนรู้ยุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายต่างๆ ที่ผู้เรียนนำมาใช้แก้ปัญหา และ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชนิดของปัญหาของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งกระบวนการทางสติปัญญามากกว่าจะไปมุ่งที่ผลงานที่เกิดขึ้น ผู้เรียนควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative thinking skills) เช่น การคิดอย่างคล่องแคล่ว (fluency) การคิดแบบยืดหยุ่น (flexibility) และการคิดที่ซับซ้อน (elaboration) รวมทั้งทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking skills) เช่น การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ (analysis and synthesis) (Piirto. 1994 : 395 ; citing Eisner. 1985) ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนวิธีการคิด (how to think) ควรนำวิธีการวิจัย (research methods) มาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เนื่องจากความรู้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อค้นหาว่า อะไรคือสิ่งที่พวกเขาต้องการเรียนรู้ (Piirto. 1994 : 395 ; อ้างอิงจาก Ward. 1961,1980) ดังนั้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียกข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ (browsing) หรือข้อมูลจากการสำรวจได้รวดเร็ว การค้นคว้าจากฐานข้อมูล (data base searching) จึงควรเป็นเรื่องปกติที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถที่จะรวบรวมการนำตนเอง (self – directed) หรือทักษะการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสื่ออุปกรณ์และการเรียนรู้ต่างๆ ที่ผู้เรียนเป็นคนเลือก (Clark. 1997 : 433) เพื่อสร้างการเรียนรู้ของตนเอง

3. ศึกษาผู้เรียน รวมทั้งทักษะความสามารถต่างๆ ของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการ กำหนดปัญหา จากแนวคิดของนักการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่าในการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลและก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ขั้นตอนแรกที่ต้องดำเนินการคือการศึกษาผู้เรียน ทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ ความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ลักษณะการเรียนรู้ โดยทักษิณา เครือหงส์ (2550 : 75) ได้สังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามี 6 แบบ คือ แบบแข่งขัน (competitive) ผู้เรียนลักษณะนี้จะเรียนรู้เพื่อที่จะทำให้ได้ดีกว่าคนอื่นในชั้นเรียน รู้สึกว่าต้องแข่งขัน

กับคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับรางวัลจากชั้นเรียน เช่น คำชมของครู ความสนใจของครู ผู้เรียนประเภทนี้มีความรู้สึกว่าต้องเป็นผู้ชนะเสมอ แบบร่วมมือ (collaborative) ผู้เรียนลักษณะนี้มีความรู้สึกที่สามารถ เรียนรู้ได้มากที่สุดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สถิติปัญญาและความสามารถซึ่งกันและกัน ร่วมมือ กับผู้สอนและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เห็นชั้นเรียนเป็นสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แบบหลีกเลี่ยง (avoidance) ไม่สนใจการเรียนรู้เนื้อหาในชั้นเรียนตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับ ผู้สอนและผู้เรียนคนอื่น ๆ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนแบบมีส่วนร่วม(participant) ผู้เรียนแบบนี้ ต้องการที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชา ชอบเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้มากที่สุด ในชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นต่อกิจกรรมในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แบบพึ่งพา (dependent) ผู้เรียนแบบนี้มีความอยากเรียนรู้้น้อย จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกบังคับหรือกำหนดให้เรียน มองเห็นผู้สอน และเพื่อนเป็นแหล่งความรู้ และสนับสนุนทางวิชาการ แบบอิสระ(independent) ผู้เรียนแบบนี้ชอบคิด และทำงานต่างๆ ด้วยตนเอง รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน ตั้งใจศึกษาเนื้อหาที่คิดว่าสำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังต้องศึกษารูปแบบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ (Clark. 1997 : 433 ; Clark. 1997 : 499 – 500 ;citing Davis and Rimm.1994 ; Clark. 1997 : 319-321 ; citing Renzulli. 1977)

4. ค้นหาทฤษฎีการสอนต่างๆ ที่สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ ให้โอกาสผู้เรียนในการเข้าถึงสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (active learner) (Piirto. 1994 :375) ซึ่งครูจะต้องวางแผนเพื่อให้เกิดทางเลือกแก่ผู้เรียน โดยเสนอทฤษฎีที่มีความหลากหลายที่ทำให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด (Clark. 1997 : 355 – 356)

5. ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อ และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้าการดำเนินการเรียนรู้ไม่สะดวก ผู้เรียนจะเกิดความท้อถอย เบื่อหน่าย ทำให้การเรียนรู้ล้มเหลว ครูจึงเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน โดยครูจะต้องค้นหาเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อครูจะได้ช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตน ร่วมวางแผนการเรียนกับผู้เรียน สรรหา สนับสนุนสื่ออุปกรณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งคอยเสริมพลังและสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เรียน (พิเชฐ อนุกุล. 2546 : 29 – 30) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ คลาร์ก (Clark. 1997 : 433) ที่กล่าวว่า ครูและผู้เรียนต้องร่วมมือ (cooperatively) ในการประเมินและการเลือกเป้าหมาย อุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ กิจกรรมและเทคนิคการเรียนการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีระยะเวลาการเรียนรู้ของตนเอง (self – pace) ระดับของตนเอง

(self – level) การประเมินตนเอง (self – evaluate) โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและเป็นแหล่งข้อมูล (consultant and resource)

6. ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มและได้รับการส่งเสริมให้มีการสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นๆ การดำเนินกิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าสำหรับสมาชิกในกลุ่มมากมาย เพราะในขณะที่ดำเนินกิจกรรมกลุ่มนั้น ผู้เรียนมีความเจริญงอกงาม เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (self - concept) ดีขึ้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า การใช้ กิจกรรมกลุ่มสามารถให้คุณค่าในด้านต่างๆ ดังนี้

6.1 คุณค่าในด้านพัฒนาการ กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้ผู้เรียนได้ เป็นอย่างดี โดยสามารถสนองความพึงพอใจของแต่ละบุคคลได้ดังนี้

6.1.1 การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล นักจิตวิทยาได้พยายาม แยกแยะให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ อย่างมีความสุข ถ้าได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง 2 ส่วนอย่างสมดุล สำหรับความต้องการ บางประการอาจได้รับการตอบสนองด้วยกิจกรรมกลุ่ม ดังเช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการนี้จะได้รับการตอบสนองเมื่อผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ดังนั้นกลุ่มจะเป็นที่ที่ ปลอดภัย และอบอุ่นใจ ผู้เรียนจึงอยากเข้าร่วมในกิจกรรม แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะสนองความต้องการความปลอดภัยแก่ผู้เรียน

6.1.2 การสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม การเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติในสังคม รวมทั้งเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออก ทางด้านอารมณ์ด้วย โดยเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการแสดงออกของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนซึ่ง สามารถที่จะพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน ดังเช่น การพัฒนาด้านเจตคติ ความสนใจ ความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคม เนื่องจากมนุษย์ต้องมีเจตคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเคารพ ต่อบุคคลอื่น จึงจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ กิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถ ความ คิดเห็น พื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน ได้เรียนรู้เรื่องของสังคมและสามารถแสดงพฤติกรรมที่ เหมาะสมได้ รวมทั้งสร้างความเจริญงอกงามในด้านความรู้และทักษะต่างๆ เช่น การพูดในที่ สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ การประสานงาน หรือกลุ่มความ สนใจ ซึ่งอาจจะเป็นด้านการละคร การเขียน กีฬา ยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะเฉพาะอย่างดีขึ้น

6.2 คุณค่าในการวินิจฉัย การทำกิจกรรมกลุ่มทำให้มีโอกาสสังเกตสมาชิกในกลุ่ม แต่ละคน ทำให้เข้าใจผู้เรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนในการที่อยู่ร่วมกับ

บุคคลอื่น และเป็นประโยชน์สำหรับครูที่จะได้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ครูสามารถช่วยเหลือหรือพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ถ้าผู้เรียนเรียนตามลำพังครูอาจจะไม่สามารถวินิจฉัยผู้เรียนได้ว่าจริงๆ แล้วผู้เรียนมีลักษณะอย่างไร

6.3 คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้มีโอกาสนในการพัฒนาตนในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียนและชุมชนได้ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล. 2546 : 20 – 24)

นอกจากนี้ คลาร์ก (Clark. 1997 : 331 – 335) ยังได้กล่าวถึงการใช้กิจกรรมกลุ่มในการเสริมสร้างความก้าวหน้าทางด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตและมีคุณลักษณะเป็นผู้นำ โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มนั้นต้องสร้างความไว้วางใจ (building trust) ให้เกิดขึ้น ซึ่งความไว้วางใจในห้องเรียนไม่ได้เกิดขึ้นเอง ดังนั้นครูจึงควรวางแผนให้บรรยากาศของความไว้วางใจเกิดขึ้นในห้องเรียน โดยสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ ภาษาและพฤติกรรมที่แสดงออกในห้องเรียนต้องทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ (competent) กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มีลักษณะแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน รวมทั้งใช้เวลาในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่าง บุคคลในชั้นเรียน เมื่อบรรยากาศความไว้วางใจเกิดขึ้นในห้องเรียน จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยและ กล้าเสี่ยงที่จะเรียนรู้ ทดลองทำในสิ่งที่ยังไม่รู้และอาจไม่ประสบผลสำเร็จหรือผิดพลาดได้ ซึ่งการสร้าง บรรยากาศที่ปลอดภัยและไว้วางใจให้เกิดขึ้นนั้นต้องใช้เวลา และเพื่อให้บรรยากาศดังกล่าว สร้างเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมที่สามารถสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น อาจทำได้ดังนี้

1. การเริ่มต้นและการจบ (openings and closings) การสร้างสังคมในชั้นเรียนให้มีบรรยากาศแบบปลอดภัยและพัฒนาความไว้วางใจนั้นจะขึ้นอยู่กับจุดเริ่มต้นและการจบลงของแต่ละวันหรือคาบเรียนในแต่ละสัปดาห์ การใช้การอภิปรายที่เน้นในเรื่องของอารมณ์และสังคมหรือการสร้างสังคม ทำให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาร่วมกันหรือกำหนดความสนใจของกลุ่มร่วมกัน มีประสบการณ์ในการชี้แนะจินตนาการหรือการผ่อนคลายร่วมกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารกันมากขึ้น การใช้การอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับผลงานที่ทำในวันนั้น การร่วมทบทวนถึงเป้าหมายต่างๆ ที่บรรลุผลแล้ว หรือร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับของแต่ละบุคคลเชิงบวก จะช่วยสร้างความก้าวหน้าทางอารมณ์และสังคมเชิงบวกให้กับผู้เรียนมากขึ้น และติดตัวผู้เรียนไปอีกนาน (long lasting) รวมทั้งสร้างบรรยากาศการผลิตผลงาน (productive climate) ในห้องเรียนมากขึ้น

2. กลุ่มที่มีความไว้วางใจ (the trust group) การสร้างกลุ่มที่มีความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในห้องเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ทั้งปัญหาส่วนบุคคลและระหว่างบุคคล ที่ประสบในห้องเรียน โรงเรียน หรือการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป โดยครูจะเป็นเพียงผู้

อำนวยความสะดวก (facilitator) และสร้างความรู้สึกลดภัยให้กับทุกคนในกลุ่ม โดยบุคคลทุกคนในกลุ่มตกลงที่จะ ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมทุกครั้งที่มีการพบกันในกลุ่ม ครูจะต้องวางแผนช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกลุ่ม ข้อตกลงต่างๆ ของกลุ่มที่จำเป็นต้องกำหนดขึ้น ดังเช่น

- 1.) สิ่งที่ถูกในกลุ่มไม่นำไปพูดให้คนอื่นฟัง ถ้าพูดถือเป็นการทำลายความไว้วางใจ
- 2.) ทุกคนสามารถที่จะขอพบกลุ่มได้ ซึ่งครูจะช่วยกำหนดตารางนัดหมายให้
- 3.) ทุกคนสามารถที่จะไม่แสดงความคิดเห็นได้ ถ้าไม่พร้อมที่จะร่วมแสดงความคิดเห็น (share) แต่กลุ่มก็คาดหวังให้ทุกคนรับฟังปัญหาและร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแนวทางการแก้ไขเท่าที่จะทำได้

- 4.) ข้อคิดเห็น (comments) ที่ร่วมแสดงออกมานั้น ต้องมีลักษณะสร้างสรรค์และไวต่อความรู้สึกของบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม

- 5.) ปัญหาต่างๆ ต้องใช้ความรับผิดชอบของบุคคลในการจัดการหรือให้บุคคลที่สามารถดำเนินการบางอย่างได้เกี่ยวกับปัญหานั้นเป็นคนจัดการข้อตกลงที่กำหนดขึ้นและการที่ครูได้กระตุ้นเตือนผู้เรียนได้นี้ถึงข้อตกลงดังกล่าว ในช่วงเริ่มต้นการดำเนินกิจกรรมหรือการสร้างข้อตกลงต่างๆ จะช่วยให้เกิดโครงสร้างของกลุ่ม รวมทั้งทำให้กลุ่มค้นพบปัญหาต่างๆ ที่มีผล (sensitive) และมีความสำคัญต่อผู้เรียนและครู นอกจากนี้ กลุ่มที่มีความไว้วางใจ ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างอัตมโนทัศน์ (self – concept) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal skills) ด้วย

3. การสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน (the mutual interview) มีประโยชน์อย่างมากในการเริ่มต้นการจัดการเรียนการสอน เป็นการเริ่มต้นกระบวนการสร้างความรู้สึกลดภัย ความไว้วางใจ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ ยุทธวิธีการสร้างสังคมแบบนี้ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนทุกระดับอายุ ทุกรูปแบบการจัดชั้นเรียนและทุกขนาดชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนมองไปรอบๆ ห้องและมองหาผู้ที่ยังไม่รู้จักและอยากรู้จัก ให้เวลา 10 นาทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน จากนั้นให้นักเรียนแนะนำบุคคลนั้นต่อชั้นเรียน ในชั้นเรียนขนาดใหญ่อาจให้ผู้เรียนแนะนำเพื่อนสนิท (partner) ให้กับกลุ่มที่กำหนดขึ้น โดยอาจกำหนดให้มี 3 คู่ ซึ่งกลุ่มนี้จะกลายเป็นกลุ่มการเรียนรู้ (study group) ต่อไปตลอดปีการศึกษา กิจกรรมนี้นอกจากจะให้ผู้เรียนสนุกสนาน ยังสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยน (sharing) และความเอื้ออาทร (caring) ให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องไปตลอดปีการศึกษา

4. ขยายการเรียนรู้ออกนอกห้องเรียน (extending learning beyond the classroom) การเรียนรู้ที่ขยายออกไปนอกห้องเรียน เช่น ไปสู่ชุมชน พื้นที่ธรรมชาติใกล้ๆ โรงเรียนจะก่อให้เกิดการศึกษาแบบบูรณาการที่เป็นธรรมชาติและมีประสิทธิภาพ การเดินทางค้นคว้าเพื่อเรียนรู้

ก่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างมาก การวางแผนและการมีส่วนร่วมในการเดินทางคันคว่ำ ทำให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือและได้รับประสบการณ์ต่างๆ ที่นอกเหนือจากสภาพห้องเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเดินทางคันคว่ำเพื่อเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นลำดับขั้นตอนตามธรรมชาติ จากการวางแผนและการจัดการของตนเองถือเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด เป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำ (leadership) และเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง (self – esteem) จากการได้รับนิชอบและการเสี่ยงของแต่ละบุคคล (personal risk) การประสบผลสำเร็จในความพยายามเหล่านี้ ผู้เรียนต้องได้รับโอกาสในการดำเนินการโดยอาศัยความไว้วางใจ การปฏิสัมพันธ์ที่เปิดเผย และความซื่อสัตย์ในระดับสูง วัตถุประสงค์ 4 ประการ สำหรับการเดินทางคันคว่ำเพื่อการเรียนรู้ มีดังนี้

4.1 ส่งเสริมความก้าวหน้าทางสติปัญญา ในขอบข่ายเนื้อหาต่างๆ

4.2 พัฒนาและสร้างแรงจูงใจผู้เรียนให้มากขึ้น โดยอาศัยทักษะการคิดต่างๆ ที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียน เช่น การอ้างอิง การวิเคราะห์ การตั้งสมมติฐาน การพยากรณ์ การพิสูจน์และการบูรณาการ

4.3 พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้การอภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าและเจตคติต่างๆ เป็นไปแบบธรรมชาติและสร้างสรรค์ (productive)

4.4 สร้างกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ ที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล ความไว้วางใจ ความเปิดเผย ความเป็นอิสระ การพึ่งพาอาศัยกัน (interdependence) ความซื่อสัตย์ ความมีคุณธรรม (integrity) ความเชื่อมั่นในตนเอง และการอุทิศตนไปสู่ความเป็นเลิศ (personal commitment to excellence)

3.3 บทบาทของครู

การจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ครู ผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นผู้กำหนดบรรยากาศเกี่ยวกับการเรียนการสอน (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 117) ในการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญานั้น ฟอสเตอร์ (Foster. 2000 : online) กล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ต้องมาจากการสร้างความรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเกี่ยวกับการคิดและการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน นอกจากนี้เบน เดอเฟอร์ และฟอสเตอร์ (Brendefur & Foster. 2000 : online) และเกห์น (Gehn. 2004 : online) ยังได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของครูไว้ดังนี้

1. ครูต้องรู้ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา จะเกี่ยวข้องกับรูปแบบของปัญหา

(problem types) ยุทธวิธีการแก้ปัญหา (strategies) การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (how children develop cognitively) และครูจะต้องประยุกต์รูปแบบการสอนของตนเองให้เหมาะสมกับทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าว

2. ครูต้องดำเนินการเรียนการสอนบนพื้นฐานความรู้ที่ครูได้ศึกษาวิธีการคิดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3. การเอาใจใส่ในเรื่องการคิดของผู้เรียน ทำให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ (knowledge givers) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดังนั้นครูต้องวิเคราะห์ยุทธวิธีของผู้เรียน และตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไรในการพัฒนาผู้เรียน การวิเคราะห์ผู้เรียนจะต้องกระทำด้วยความใส่ใจรอบคอบว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะโดยรวมในขณะนั้นเป็นอย่างไร เพื่อที่ครูจะได้กำหนดโจทย์หรือปัญหาที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน ฟาลิทซ์ (Falitz. 2002 : online) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนแบบยุทธวิธีด้านปัญญา (cognitive strategy instruction) ว่ามีรายละเอียดดังนี้

3.1 ต้องมีการทดสอบและหาข้อสรุป (pretest and commitment) เพื่อตัดสินใจว่ายุทธวิธีในการเรียนรู้นั้นมีความเหมาะสมกับภารกิจการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนต้องได้รับการอธิบายถึงผลการทดสอบ รวมทั้งเกี่ยวกับยุทธวิธีการเรียนรู้ใหม่นั้นจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างไร ผู้เรียนต้องสามารถที่จะตัดสินใจว่าตนเองจะใช้ยุทธวิธีใหม่นั้นหรือไม่

3.2 อธิบายยุทธวิธีใหม่ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจองค์ประกอบของยุทธวิธีนั้น รวมทั้งผู้เรียนสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรและในสถานการณ์ใดได้บ้าง

3.3 ครูนำเสนอยุทธวิธีอย่างเป็นขั้นตอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนถามคำถามระหว่างมีการอธิบายเกี่ยวกับยุทธวิธีนั้น

3.4 ผู้เรียนทบทวนขั้นตอนของยุทธวิธี สามารถที่จะบอกความสำคัญและกิจกรรมเฉพาะของแต่ละขั้นตอนได้ ก่อนที่ผู้เรียนจะนำยุทธวิธีนั้นไปประยุกต์ใช้ ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมความเป็นอิสระของแต่ละคนในการประยุกต์ใช้ยุทธวิธี

3.5 ให้ผู้เรียนฝึกการใช้ยุทธวิธีกับวัสดุอุปกรณ์ที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ ซึ่งอุปกรณ์เหล่านั้นจะต้องไม่ยากเกินไปจนมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.6 ให้ผู้เรียนฝึกประยุกต์ใช้ยุทธวิธีกับสถานการณ์อื่นๆ ที่คล้ายคลึงกับที่ครูกำหนดโดยเริ่มจากง่ายแล้วค่อยๆ เพิ่มระดับความยากมากขึ้น

3.7 หาข้อสรุปในการสรุปอ้างอิง (generalize) ยุทธวิธี โดยผู้เรียนต้องมองเห็นแนวทางการประยุกต์ใช้ยุทธวิธีใหม่นี้กับกิจกรรมด้านการศึกษาอื่นๆ

3.8 การสรุปอ้างอิงและการรักษาไว้ให้คงอยู่กับผู้เรียน (consists of generalization and maintainance) 1) ผู้เรียนต้องใส่ใจว่าทักษะใหม่ที่เกิดขึ้นจะสามารถประยุกต์

ใช้ได้เมื่อไร 2) ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติในงานที่ได้รับมอบหมาย (assignments) โดยการประยุกต์ใช้ยุทธวิธีใหม่ 3) ผู้เรียนต้องได้รับการกระตุ้นเตือนให้ใช้ยุทธวิธีที่เรียนรู้อย่างถูกต้อง โดยครูควรตรวจสอบผลงานผู้เรียน

นอกจากนี้ ฟาลิทซ์ ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่ควรดำเนินการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับยุทธวิธีใหม่นั้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.) ครูต้องสอนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นก่อนที่จะใช้ยุทธวิธีการเรียนการสอน โดยครูจำเป็นต้องมีการทดสอบผู้เรียน เพื่อทำการตัดสินใจว่าผู้เรียนมีทักษะต่างๆ ที่จำเป็น ในการประยุกต์ใช้กับยุทธวิธีการเรียนรู้ใหม่นั้น

2.) ครูต้องสอนยุทธวิธีต่างๆ ให้กับผู้เรียนทั้งแบบพื้นฐานและละเอียดลึกซึ้ง เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกประยุกต์ใช้ยุทธวิธี เพื่อความแน่ใจ ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับการได้มาและสรุปอ้างอิงยุทธวิธี (strategy acquisition and generalization) ในระหว่างนี้ผู้เรียนมาสารทที่จะพูดถึงปริมาณงานที่ตนสามารถทำได้สำเร็จ ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งกำหนดพฤติกรรมและเจตคติต่างๆ ที่จะใช้และผนวกรวมเข้าไปในระหว่างการทำงานให้สำเร็จ

3.) ครูมีความประสงค์ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในยุทธวิธีที่ได้รับ โดยผู้เรียนจะต้องใช้ยุทธวิธีได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว (correctly performing and being fluent) จนสามารถใช้ได้อย่างอัตโนมัติ ดังนั้นผู้เรียนบางคนจึงจำเป็นต้องขยายเวลาเพื่อฝึกให้เกิดความเชี่ยวชาญในยุทธวิธีเฉพาะนั้นๆ ซึ่งครูสามารถให้แนวทาง (cue card) ระหว่างการฝึก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชี่ยวชาญเร็วขึ้น

นอกจากนี้ ทอเรนซ์ (อาร์ พันธ์มณี. 2546 : 7 – 8 ; อ้างอิงจาก Torrance.1965) ได้กล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (the creative solving process) ว่ามีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพบความจริง (fact – finding) ในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดความรู้สึกกังวลใจ มีความสับสนวุ่นวาย เกิดขึ้นในจิตใจแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอะไร จากจุดนี้ก็พยายามตั้งสติและพิจารณาดูว่าความยุ่งยาก วุ่นวายสับสน หรือสิ่งที่ทำให้กังวลคืออะไร

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา (problem – finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 1 เมื่อพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว จึงสรุปว่าความกังวลใจ ความสับสนวุ่นวายในใจก็คือการมีปัญหเกิดขึ้นนั่นเอง

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐาน (idea – finding) เมื่อรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นก็จะพยายามคิดและตั้งสมมติฐานขึ้นและรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบสมมติฐานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (solution – finding) ในขั้นนี้ก็จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐานในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ยอมรับผลจากการค้นพบ (acceptance – finding) ขั้นนี้จะเป็นการยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วว่าจะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไร ซึ่งการค้นพบนั้นจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า ความท้าทายใหม่ (new challenges)

4. ครูต้องปล่อยให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรมด้วยวิธีการของตนเอง

5. ครูควรใช้แบบเรียนเพื่อทำกิจกรรมเสริมเท่านั้น แต่ไม่ควรนำมาใช้เป็นหลักในห้องเรียน เนื่องจากแบบเรียนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และแบบเรียนจะเป็นตัวจำกัดการเรียนรู้การสอนของครูมากกว่า

6. ครูที่ใช้การเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา ไม่ควรประเมินผู้เรียนจากแบบทดสอบวัดความรู้จากแบบเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คลาร์ก (Clark. 1997 : 335 – 336) ที่กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ ยืดหยุ่น และสนใจผู้เรียน
2. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความอบอุ่น มีการยอมรับ และปลอดภัย ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเสี่ยงในการเปลี่ยนพฤติกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่
3. พัฒนาขอบเขตและลำดับของเนื้อหาที่จะสอน
4. ให้ผู้เรียนได้ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย กว้างขวาง เหมาะสมกับระดับและเนื้อหา
5. วางแผนเพื่อให้เกิดทางเลือกแก่ผู้เรียน
6. แลกเปลี่ยนความรับผิดชอบเพื่อการเรียนรู้กับผู้เรียน
7. วางแผนร่วมกับผู้เรียน
8. ประเมินระดับความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน
9. เสนอยุทธวิธีต่างๆ ที่หลากหลาย ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด
10. ประเมินผลระดับและกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย โดยใช้ช่วง (range) ของผลงาน

3.4 บทบาทของครูในการส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือปราย

บทบาทอีกประการหนึ่งของครูที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนคือครูต้องพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 118)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา ที่เน้นปัญหา ยุทธวิธีการคิดแก้ปัญหา และการสะท้อนอภิปรายความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่น ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปราย (Comprehensive Center Region VI. 2000 : online) โดยครูสามารถที่จะดำเนินการได้ดังนี้

1. ครูชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ยังไม่เห็นตรงกัน แล้วให้ผู้เรียนพยายามแก้ไขด้วยกลุ่มของผู้เรียนเอง
 2. ครูสรุปผลและนำเสนอคำ ข้อความ ที่จะก่อให้เกิดการอภิปรายต่อไป
 3. ครูถามด้วยคำถาม “มีคนที่ทำแตกต่างไปจากนี้ใช่หรือไม่” ครูที่ใช้การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาจะกระตุ้นให้ผู้เรียนพบวิธีต่างๆ ที่พวกเขาสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่ได้รับ
 4. ปลอ่ยให้ผู้เรียนที่ทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาหรือแก้ไขประเด็นที่ยังไม่เห็นตรงกัน โดยครูไม่เข้าไปสอดแทรก แล้วให้ผู้เรียนนำเสนอผลสรุปเมื่อทำงานเสร็จสิ้น
- สิ่งสำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาที่มีผลต่อครู คือ ทำให้ครูแสดงบทบาทเป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง เนื่องจากความรู้ที่ครูได้มา ทำให้ครูเข้าใจการคิดของผู้เรียน และสามารถที่จะตัดสินใจในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่พบในตัวครูที่ใช้การเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญา คือ

1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนมากขึ้น
2. ครูได้ทบทวนบทบาทของความเป็นครูของตนเองที่แตกต่างออกไป เพื่อแสวงหาความรู้ที่จะนำมาใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ตนเองรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย
3. ครูมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของตนเอง
4. เมื่อครูเป็นครูมืออาชีพ ครูจะรู้เกี่ยวกับระบบโรงเรียนและการนำเสนอสิ่งใหม่ๆ มาใช้ในบริบท (setting) ของตนเอง การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญานั้น เกห์น (Gehn. 2004 : online) กล่าวว่า ผู้เรียนในห้องเรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการแก้ปัญหา โดยการใช้วิธีการและรูปแบบที่หลากหลายตาม การตัดสินใจเลือกของตนเอง พร้อมทั้งมีการอธิบายเกี่ยวกับยุทธวิธีแก้ปัญหาที่ตนเองสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คลาร์ก (Clark. 1997 : 328,336,433) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทผู้เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้แบบรับผิดชอบดังนี้

1. วางแผนเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้กับครูหรือเพื่อน
2. ทำงานในสิ่งแวดล้อมที่มีการกระจายอำนาจ (decentralized environment)
3. เรียนรู้จากกลุ่มย่อย
4. เรียนรู้เป็นรายบุคคล

5. ใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และอุปกรณ์ที่เหมาะสม
6. สร้างทางเลือก และเรียนรู้ด้วยยุทธวิธีต่างๆ ที่มีลักษณะหลากหลาย
7. วัดและประเมินตนเอง
8. ประชุมร่วมกับครู
9. แลกเปลี่ยนความรับผิดชอบเพื่อการเรียนรู้
10. พัฒนาทักษะต่างๆ สำหรับการเรียนรู้อิสระ
11. เรียนรู้ตามระยะเวลาในการเรียนรู้ของตนเอง

สำหรับบรรยากาศในห้องเรียนนั้น ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลถือว่ามีความสำคัญและจะต้องได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ และครู การดำเนินการแก้ปัญหาของผู้เรียนจะต้องกระทำด้วยความตั้งใจและรับผิดชอบ พร้อมทั้งระลึกเสมอว่าความคิดเห็นของแต่ละบุคคลต้องเป็นเชิงวิพากษ์จากรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา ทำให้มองเห็นว่า บรรยากาศ ในชั้นเรียนนั้น เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันแก้ปัญหา จะช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เกิดการเรียนรู้และได้ประโยชน์จากการร่วมมือกับผู้เรียนคนอื่นๆ อีกทั้งยังมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่นในด้านการชี้แนะทางปัญญา โดยบรรยากาศในชั้นเรียนตามการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาสามารถที่จะสร้างรูปแบบบรรยากาศได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 120 – 121) ดังนี้

1. บรรยากาศที่ทำทลาย เป็นการกระตุ้นให้เกิดกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน เช่น การเรียนในบางหัวข้อจะมีความยากซับซ้อน แต่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกว่า ผู้สอนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียนที่จะทำงานนั้น ทำให้ผู้เรียนมีอิสระและภูมิใจที่จะทำ
2. บรรยากาศที่อิสระ คือการช่วยให้ผู้เรียนมีการยอมรับนับถือตนเอง (self – esteem) ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเลือก ตัดสินใจต่อสิ่งที่มีคุณค่า มีความหมาย รวมทั้งโอกาสที่จะทำความผิดพลาดด้วย เพราะความล้มเหลวก็เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนคือการเลือกตามที่ต้องการการเรียนรู้ไม่ใช่บังคับ
3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การที่ผู้สอนเห็นคุณค่าในตัวผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญมากกว่าการเรียนการสอน และเห็นว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้ เพราะการใช้เวลาเรียนของแต่ละคนไม่เท่ากัน การสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนยอมรับนับถือตนเองด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยตรง
4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น ผู้สอนต้องไม่ลืมว่าความอบอุ่นทางจิตใจจะมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ผู้สอนเข้าใจ ความเป็นมิตร ช่วยชี้แนะในการเรียนเป็นลำดับขั้นตอน จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียน รักการเรียน รักวิชาที่เรียน

5. บรรยากาศแห่งความมีวินัยแห่งตน ผู้เรียนที่อยู่ในบรรยากาศที่เป็นกันเองจะมีการพัฒนาความมั่นใจในตนเองได้ดีกว่าผู้เรียนที่อยู่ในบรรยากาศที่มีการควบคุม แต่กระบวนการเรียนการสอนจะดำเนินไปได้ต้องมีลำดับขั้นตอน ในบางครั้งผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจและขอความร่วมมือมากกว่าที่จะสร้างเงื่อนไข ความรับผิดชอบและวินัยในการเรียนรู้ จะต้องเกิดจากการตกลงกันทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องพยายามสร้างให้เกิดขึ้นในห้องเรียน เพราะผู้เรียนมีความคาดหวังในการเรียนสูง การชี้แจงเหตุผลของความสำเร็จให้ผู้เรียนทราบ จะช่วยให้ผู้เรียนก้าวหน้าไปได้อย่างดี เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้จากผลสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว การชี้แจงเหตุผลของความล้มเหลวควรพิจารณาวิญญ์และมีข้อมูลสนับสนุนในการแก้ไขด้วย ผู้สอนไม่ควรพูดแต่ความล้มเหลวของผู้เรียนตลอดเวลา เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคาดหวังต่ำ ไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เนื่องจากบุคคลเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถจากความสำเร็จไม่ใช่ความล้มเหลว

7. บรรยากาศแห่งความใกล้ชิด ผู้เรียนทุกคนมีความต้องการที่จะได้รับการสัมผัสและต้องและความเอาใจใส่หรือความสนใจจากผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ การเอาใจใส่ทางบวกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกดี มีชีวิตชีวากระฉับกระเฉง และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญเป็นการเพิ่มพูนความรู้สึกทางด้านดีให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะส่งเสริมความเฉลียวฉลาดของผู้เรียนอย่างน่าพึงพอใจ ความรู้สึกที่ตามมาคือความรู้สึกของความปรารถนาดีและความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

นอกจากนี้ พิเชฐ อนุกุล (2546 : 31) ได้กล่าวถึงบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ครูจะต้องสร้างขึ้นในห้องเรียน นอกเหนือไปจาก 7 ประการดังกล่าวว่า

1. บรรยากาศแห่งความแปลกใหม่ คนทุกคนสนใจใคร่รู้เรื่องแปลกใหม่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรหลีกเลี่ยงเรื่องที่รู้แล้ว หรือใช้วิธีการที่ซ้ำซากจำเจ ควรคิดหาวิธีใหม่ๆ เรื่องใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

2. บรรยากาศแห่งผลประโยชน์ ทุกคนมุ่งหวังผลประโยชน์ที่จะเกิดจากกิจกรรมที่ตนเองกระทำ ดังนั้นควรให้ผู้เรียนได้รู้ถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ว่าตนเองจะได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองในเรื่องใดบ้าง รวมทั้งผลงานที่จะได้รับ

3. บรรยากาศแห่งความสนุกสนานเพลิดเพลิน ปกติคนเราชอบความสนุกสนาน ดังนั้นกิจกรรมที่สนุกสนานจะทำให้ผู้เรียนอยากเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ครูจึงควรให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ไม่เคร่งครัดระเบียบวินัยจนเกินไป ให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน มีความสุข ครูพยายามขจัดความเครียดให้หมดไปจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษาพบว่าผู้ที่ชี้ให้เห็นข้อดีของการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญาที่มีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญากับการสอนโดยทั่วไป

การเปรียบเทียบ หลักการ ด้านต่างๆ	การเรียนการสอนโดยทั่วไป	การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา
บทบาทครู	ครูจะเป็นผู้สอนและกระจาย ข้อมูล ให้นักเรียน	ครูเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึง สิ่งแวดล้อม ต่างๆ เพื่อการเรียนรู้
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียน	ผู้เรียนทำงานเป็นรายบุคคล	ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มและได้รับการ ส่งเสริมให้มีการสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับ ความคิดของตนเองและบุคคลอื่น
หลักสูตร	กิจกรรมหลักสูตรมุ่งเน้นอยู่ที่ แบบเรียนและแบบฝึกหัด	กิจกรรมหลักสูตรมุ่งเน้นแหล่งข้อมูล พื้นฐานและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการ จัดการ
เวลา	มีการกำหนดเวลาในแต่ละวัน เป็นช่วง และครอบคลุมเนื้อหา ซึ่งถือว่า เวลา ในการทำกิจกรรมมีความสำคัญ	เวลาในชั้นเรียนใช้ไปกับการ แก้ปัญหา ที่หลากหลายซับซ้อน ส่งเสริมให้ ผู้เรียน สะท้อน อภิปรายความคิดเห็นของ ตนเอง และบุคคลอื่น
ข้อมูลด้านความคิด รวบยอด	ความคิดรวบยอดเสนอลักษณะ ย่อยๆ ไปสู่แบบรวม โดยอาศัยทักษะ พื้นฐาน	ความคิดรวบยอดเสนอแบบรวมไปสู่ ลักษณะย่อยๆ โดยเน้นแนวคิด สำคัญ (big ideas) ต่างๆ
มุมมองเกี่ยวกับ	ผู้เรียนเป็นบุคคลที่ชาวสะอาด	ผู้เรียน คือ นักคิดที่จะเป็นผู้สร้าง

ตัวผู้เรียน	ครูสามารถใส่ข้อมูลลงไปได้	ทฤษฎี ต่างๆ และผู้เรียนจะเป็นผู้สร้าง ความรู้ เบื้องต้น
การเปรียบเทียบ หลักการ ด้านต่างๆ	การเรียนการสอนโดยทั่วไป	การเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา
การประเมินผล	การประเมินผู้เรียนจะแยกออกจาก การสอน จะประเมินด้วยการ ทดสอบ เมื่อการสอนสิ้นสุดลง การสอบ จะเป็น การแบ่งแยกผู้เรียนและทำให้เกิด การ แข่งขัน	การประเมินผลจะเป็นการทดสอบ ประสาน ระหว่างการสอน สิ่งที่เกิดขึ้นจากการ ตั้งประเด็นคำถาม และการสังเกต งานของ ผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับการ เรียน การสอนตามระดับการเรียนรู้ที่ เหมาะสม ของแต่ละคน มีการแข่งขันกับผู้อื่น น้อย

ที่มา : Hanks (2000:online). Cognitive Guided Instruction and Systematic Reform Native American Pedagogy and CGI

จะเห็นได้ว่าข้อดีของการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญามีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการพัฒนานักเรียนที่ได้สรุปไว้แล้ว ที่หลักสูตรที่ดีต้องให้ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล กระตุ้นการคิดของผู้เรียน ฝึกการทำงานกลุ่ม และมุ่งพัฒนาเจตคติเชิงบวกของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.5 ความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาและการสร้างเสริม
การเห็นคุณค่าในตนเอง

ลอว์เรนซ์ (Lawrence. 2000 : 66 – 95) ได้เสนอโปรแกรมในการสร้างเสริมการเห็น
คุณค่าในตนเอง ซึ่งประกอบด้วยช่วงในการดำเนินการ 6 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เสนอโปรแกรมสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่อธิบายถึงการดำเนินการต่างๆ ร่วมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ชัดเจนในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันจึงควรนำเสนอโปรแกรมในลักษณะแตกต่างกัน การตอบสนองต่อโปรแกรมของผู้เรียนจึงอาจแตกต่างกันด้วย หลักการที่ใช้เป็นแนวทางในการเสนอโปรแกรม ได้แก่

1.) อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและเชื่อถือ (believe) ในตนเอง และชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมที่ออกแบบนี้ สามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถนำโปรแกรมนี้ไปฝึกฝนต่อที่บ้านได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง โปรแกรมนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จถ้าขาดความร่วมมืออย่างเต็มที่ (full co – operation) และความต้องการในการสร้างเสริมคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

2.) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตนเอง โดยอาศัยข้อมูลจากแบบวัดหรือแบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านอารมณ์ การเก็บและเปิดเผยอารมณ์ เป็นต้น

3.) สรุปข้อคิดเห็นจากแบบวัดหรือแบบสอบถามทั้ง 3 แบบ ในข้อ 2 เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้พื้นฐาน (baseline) เกี่ยวกับตนเอง เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากพัฒนาตนเองต่อไป นอกจากนี้ควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า ความแตกต่างทางด้านอารมณ์ของผู้เรียน บางครั้งทำให้ผู้เรียนลำบากในการคบหากับบุคคลอื่น

ช่วงที่ 2 การพัฒนาลักษณะของตนเองและการยอมรับตนเอง อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เป็นบุคคลที่สามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเอง แสดงความคิดเห็น โดยไม่มีความกลัวหรือวิตกกังวล สามารถมีความสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมา กับบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องปิดบังสถานภาพ (status) ของตนเอง

ช่วงที่ 3 การมองเห็นภาษากาย ในการสื่อสารด้วยการพูด เราไม่ได้สื่อข้อความผ่านคำพูดของเราเท่านั้น เรายังได้ใช้อารมณ์ทางใบหน้า (facial expression) ภาษามือ (hand gestures) น้ำเสียง (tone of voice) ท่าทางของร่างกาย (body posture) และการประสานสายตา (eye contact) ในการสื่อความหมายด้วย บางคนสามารถซ่อนอารมณ์ที่แท้จริง โดยการระมัดระวัง การแสดงออกของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่น บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง โดยทั่วไปจะดูเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่น ซึ่งสังเกตได้จากภาษากาย เช่น ท่ายืนและสีหน้าที่ผ่อนคลาย น้ำเสียงสงบ ปรับน้ำเสียงได้ดี มีการประสานสายตาขณะพูดคุย ดังนั้นบุคคลทุกคนจึงควรได้รับการฝึกภาษากายเหล่านี้ เพื่อให้มีความรู้สึกมั่นใจในตนเองมากขึ้น

ช่วงที่ 4 การแสดงความต้องการของตนเอง (being assertive) บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ถ้าหากจะแสดงความต้องการของตนเอง ด้วยท่าทางที่สุภาพ ดังนั้น ผู้เรียนจึงควร

ได้รับการฝึกฝนด้วยกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะในการแสดงความต้องการของตนเอง เพื่อจะได้ไม่มีลักษณะก้าวร้าว (aggressive) หรือเป็นคนที่ยอมจำนน (submissive)

ช่วงที่ 5 การจัดการกับความเครียด ในสังคมปัจจุบัน ทุกคนต้องเผชิญกับความเครียด ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกแนวทางให้กับผู้เรียนในการเผชิญความเครียด โดยมีแนวทางดังนี้ คือ ลดโอกาสการเกิดความเครียด (minimizing stress) เช่น หาเวลาว่างทำกิจกรรมอื่น การหลีกเลี่ยงบุคคลที่ทำให้เกิดความเครียด เรียนรู้ที่จะปฏิเสธ ฝึกแสดงความต้องการของตนเอง เรียนรู้เทคนิคการปฏิบัติเพื่อผ่อนคลาย ซึ่งทำได้ทั้งการผ่อนคลายทางร่างกายและการบอกตนเองเชิงบวก เช่น ฉันเป็นคนที่มีความสุข ฉันไม่มีกังวล ฉันชอบตัวฉันเอง นอกจากนี้ยังสามารถใช้การรักษาอารมณ์เชิงเหตุผล (rational – emotive therapy) ดังเช่น เรามักพูดเสมอว่า “เขาทำให้ฉันโกรธ” จริงๆ แล้วตัวเราเองเป็นผู้ตีความหมายของเหตุการณ์นั้น แล้วทำให้ตนเองรู้สึกโกรธไม่ใช่คนอื่น ความคิดของเรานั้นเองคือสาเหตุ ดังนั้น เมื่อผู้เรียนมีข้อโต้แย้งกับผู้เรียนคนอื่นๆ ให้ถอยกลับมาพิจารณาถึงความรู้สึกและวิเคราะห์ความคิดเห็นของตนเอง ก่อนที่จะแสดงปฏิกิริยาได้ตอบ

ช่วงที่ 6 ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนด้วยยุทธวิธีต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้กับตนเอง โดยวิธีการที่นำมาใช้ฝึกให้กับผู้เรียนได้แก่

1.) การให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก (positive feedback) ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าในตนเองโดยร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก

2.) การรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง (being responsible for my own behavior) บุคคลบางคนรู้สึกว่า การรับผิดชอบพฤติกรรมตนเองเป็นเรื่องยาก จึงมักโทษบุคคลอื่นเสมอเมื่อตนเองตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก และจะเห็นได้ว่ามีบุคคลหลายๆ คน กล่าวโทษอดีตของตนเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนโดยเริ่มจากสภาพปัจจุบัน (here and now) ในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่มีอนาคต ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง และใส่ใจในสิ่งเหล่านั้น เพื่อที่จะพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น และจำเป็นต้องยอมรับเจตคติใหม่ของความเชื่อเรื่องพลัง (power) ที่จะเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากสภาพในปัจจุบัน

จากช่วงของการดำเนินการทั้ง 6 ช่วง สามารถแบ่งเป็น 3 ช่วงหลัก ได้ดังนี้

1) ช่วงที่ 1 – 4 จะเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพเฉพาะบุคคลก่อน 2) ช่วงที่ 5 เน้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยทักษะต่างๆ ที่เรียนรู้มา เพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ สามารถ ป้องกันตนเองจากความเครียดได้ 3) ช่วงที่ 6 สร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้ตนเอง จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญามีความสอดคล้องกับแนวทางการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองใน 3 ช่วงหลัก ที่ได้กล่าวมา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสติปัญญา รูปแบบการเรียนรู้ ความสนใจ ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ความต้องการและความสนใจ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหายุทธวิธีที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา การเลือกสื่ออุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงสภาพพื้นฐานของตนเอง ได้พัฒนาตนเองด้วยวิธีการและวัสดุอุปกรณ์ที่ตนเองเป็นคนเลือก รวมทั้งได้ฝึกทักษะในการอธิบาย ให้เหตุผลในการเลือกของตนเองและการทำงานเป็นกลุ่มการดำเนินการในสิ่งเหล่านี้จะสามารถที่จะสนองตอบและมีความสอดคล้องกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนในช่วงที่ 1 – 4

2. การทำงานเป็นกลุ่ม จะสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพการดำรงชีวิตในสังคมและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ทำให้ได้เรียนรู้การเผชิญกับความเครียดที่จะเกิดขึ้นภายในกลุ่ม ผู้เรียนต้องร่วมกันพยายามหาแนวทางแก้ไขประเด็นที่ยังไม่เห็นพ้องต้องกัน กิจกรรมกลุ่มจึงน่าจะมีความสอดคล้องกับช่วง ที่ 5

3. การที่ผู้เรียนได้มีการสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเอง และบุคคลอื่นๆ อย่างสร้างสรรค์ นับเป็นการให้ผู้เรียนประเมินตนเองและบุคคลอื่นๆ เป็นการฝึกให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก ซึ่งตรงกับช่วงที่ 6 ที่เป็นช่วงสร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้ตนเอง ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 ความสอดคล้องของกระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองกับการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา

ขั้นตอน	การสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง	การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา
1	การพัฒนาคุณภาพเฉพาะบุคคล	การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนทราบถึงสภาพพื้นฐานของตนเองและได้พัฒนาตนเอง
2	เน้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยทักษะต่างๆ ที่เรียนรู้มา เพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ	การทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม
3	สร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้ตนเอง	ให้ผู้เรียนสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษได้มีนักการศึกษาเสนอวิธีการจัดการเรียนการสอนไว้

มากมาย การสอนการแก้ปัญหาแบบ IDEAL เป็นวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษวิธีหนึ่ง เมื่อเปรียบ เทียบกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญาแล้วนับว่ามีความสอดคล้องกัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.6 ความสอดคล้องของการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบการแก้ปัญหาแบบ IDEAL กับการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา ไรเดอร์และเกรฟส์ (วารุณี สิงห์ประสาท พร.2544 : 26 ; อ้างอิงจาก Ryder and Graves. 1998 :225-228) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนการแก้ปัญหาแบบ IDEAL ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 บอกได้ว่าอะไรคือปัญหา (identify the problem) ลำดับแรกต้องรู้ว่าปัญหาคืออะไร จำเป็นต้องให้ผู้เรียนค้นหาปัญหาจากบทอ่าน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นที่ 2 ระบุปัญหาให้ชัดเจน (defining the problem) หาคำจำกัดความของปัญหา ผู้เรียนสามารถบอกรายละเอียดของปัญหาและกำหนดปัญหาที่แท้จริงได้ โดยผู้เรียนต้องใช้ประสบการณ์เดิม และนำข้อมูลมาโยงกับปัญหาที่คิดว่าน่าจะเกิดขึ้น จากนั้นแจกแจงปัญหาออกมา

ขั้นที่ 3 หากลวิธีแก้ปัญหา (exploring strategies) หากลวิธีต่างๆ มาแก้ปัญหา ผู้เรียนต้องดูว่ากลวิธีที่มีอยู่เหมาะสมกับปัญหาที่พบหรือเปล่า บางครั้งผู้เรียนอาจจะต้องปรับหรือแก้ไข ดัดแปลงกลวิธี เพื่อให้ใช้ได้กับปัญหานั้นๆ ในการหาวิธีที่จะใช้ในการแก้ปัญหา อาจกระทำได้โดย

- 1.แบ่งปัญหาออกเป็นส่วนย่อยๆ
- 2.มองปัญหาย้อนกลับไป
- 3.พยายามแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ง่ายขึ้น

ขั้นที่ 4 และ 5 แก้ปัญหาและดูผลที่เกิดขึ้น (acting on idea and looking) ผู้เรียนแก้ปัญหาตามกลวิธีที่คิดไว้และดูว่ามีผลอะไรเกิดขึ้น ถ้ากลวิธีที่เลือกไม่สามารถทำให้เกิดผลตามที่หวัง ควรใช้กลวิธีใหม่และประเมินผลที่เกิดขึ้นจากรายละเอียดของการสอนแก้ปัญหาแบบ IDEAL ดังกล่าวข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบขั้นตอนการสอนดังกล่าวกับการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา พบว่ามีความสอดคล้องกัน รายละเอียดดัง ตาราง 5

ตาราง 5 ความสอดคล้องของการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบการแก้ปัญหาแบบ IDEAL

กับการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญหา

ขั้นตอน	การสอนการแก้ปัญหาแบบIDEAL	การจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญหา
1	กำหนดปัญหา	กำหนดโจทย์ปัญหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน
2	ระบุปัญหาให้ชัดเจน	
3	หากลวิธีแก้ปัญหา	
4	แก้ปัญหา ตามกลวิธีที่คิดไว้	– ผู้เรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง – ผู้เรียนนำเสนอแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหา
5	พิจารณาผลที่เกิดขึ้น ถ้ากลวิธีที่เลือก ไม่สามารถทำให้เกิดผลตามที่หวัง ควรใช้กลวิธีใหม่และประเมินผลที่เกิดขึ้น	ครูและผู้เรียนสรุปแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการ แสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

จากรายละเอียดและเหตุผลดังที่กล่าวมา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยจึงเลือกการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญหา มาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้า หมายที่วางไว้ โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นหลักตามแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มาเป็นแนวทางในการกำหนดในหลักสูตร ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญหา (Means;Chelemer & Knapp.1991)

- 1.1 มียุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย
- 1.2 เน้นในเรื่องการแก้ปัญหา
- 1.3 ครูขยายแนวคิดหรือความรู้ของนักเรียนให้กว้างขึ้น

2. หลักการของการสอนเพื่อชี้แนะปัญหา (Means;Chelemer & Knapp.1991)

- 2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน
- 2.2 กำหนดลักษณะของผู้เรียน
- 2.3 สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ปัญหาของผู้เรียน

3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Fadness. 2003 ; Foster. 2000.)

3.1 ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนทราบถึงสภาพพื้นฐานของตนเองและได้พัฒนาตนเอง

3.2 ค้นหายุทธวิธีการสอนต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และให้โอกาสผู้เรียนแสวงหายุทธวิธีต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

3.3 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

3.4 ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม

3.5 ให้ผู้เรียนสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์

3.6 ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง

4. ขั้นตอนการสอน

4.1 กำหนดโจทย์ปัญหา

4.2 นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

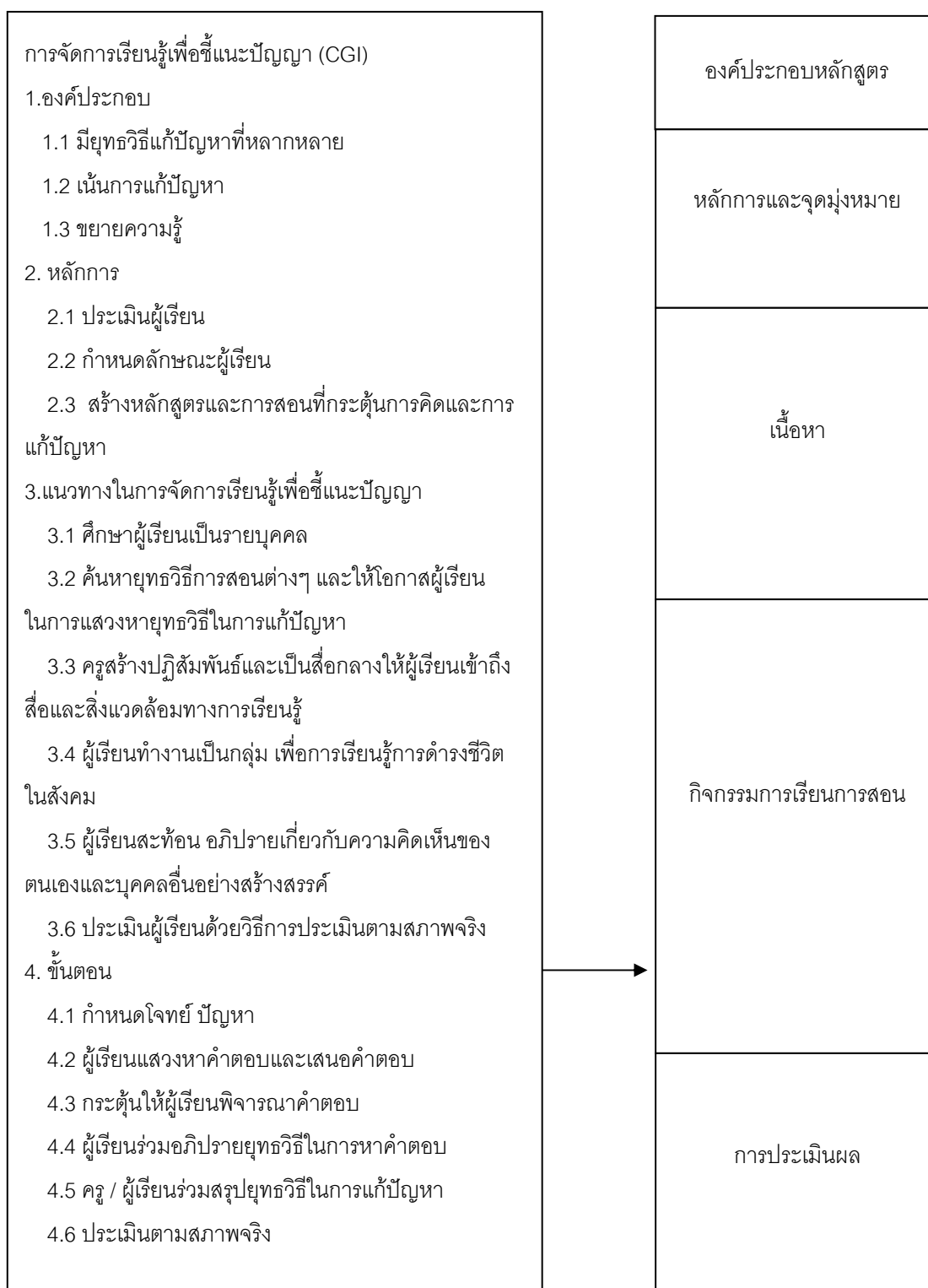
4.3 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง โดยอาจใช้คำถามเพิ่มเติมหรือการให้กำลังใจ

4.4 เมื่อทุกคนได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายยุทธวิธีการหาคำตอบของแต่ละคน

4.5 ครูและนักเรียน ร่วมสรุปยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหา

4.6 ประเมินผลตามสภาพจริง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญาซึ่งมีความสอดคล้องกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองและการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหลักสูตรในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสรุปให้เห็นความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญากับองค์ประกอบหลักสูตร ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญหากับองค์ประกอบหลักสูตร

4. สรุปแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษาของชาตินั้น บุคลากรทางการศึกษาต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรอื่นๆ เช่น คู่มือการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ นอกจากนี้ยังต้องศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชนและระดับชาติ อุปสรรคปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชน ก็คือ สภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเจริญทางด้านวัตถุทั้งหลาย จนทำให้เยาวชนมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยลง ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้สาระการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสม การประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง การปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองทั้งในด้านดีและร้าย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

ดังนั้นการจัดการศึกษาของชาติจึงได้มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นอกเหนือจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระตามหลักสูตร การเห็นคุณค่าในตนเองนับว่าเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระและการพัฒนาตนเองของผู้เรียนต่อไป อย่างไรก็ตามการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาระได้มุ่งเน้นในการจัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระเป็นหลัก ไม่ได้คำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนรวมถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนให้มีระดับสูงขึ้นด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม และผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของตน โดยการพัฒนาหลักสูตรได้ยึดแนวทางการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายและทิศทางในการจัดการศึกษา โดยศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเด็กและเยาวชน แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การเห็นคุณค่าในตนเองและแนวทางในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่า

ในตนเอง แนวการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาประมวลใช้ประกอบการพิจารณาในการร่างหลักสูตรต่อไป

ลักษณะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น คำนึงถึงผู้เรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลางไปจนถึงน้อยและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลางไปจนถึงต่ำเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อว่า เมื่อผู้เรียนมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การเรียนรู้เนื้อหาสาระตามกลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการดังกล่าว หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น เป็นหลักสูตรที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (ศึกษาธิการ.2544 : 9)

เมื่อได้หลักสูตรฉบับร่างแล้วผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พิจารณา แล้วนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนในห้องเรียนปกติ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลางไปจนถึงน้อย การประเมินผลหลักสูตร พิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ ทักษะต่างๆ และารวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ทั้งก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรรวมทั้งผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนจากแบบบันทึกพฤติกรรมและแบบสอบถามจากครูประจำวิชาในกลุ่มสาระอื่น เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้เรียนในรายวิชานั้นๆ ลักษณะหลักสูตรที่สร้างมีดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลในการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง และการพัฒนาหลักสูตร 2 หัวข้อ คือ ลักษณะหลักสูตรที่เหมาะสมและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรมาเป็นแนวในการกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประเด็นจากหัวข้อการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยคัดเลือกประเด็นจากแนวคิดของนักการศึกษา ในหัวข้อย่อยต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 เจตคติเชิงบวก ได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของ แชนแมน โปเดสตา และวิชย์ วงษ์ใหญ่ (Chapman. 1995 ; Podesta. 2001; วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537) มีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1.1 สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เชิงบวก

1.1.1.2 สร้างปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานเชิงบวก

1.1.1.3 พุ่งความสนใจอยู่กับองค์ประกอบเชิงบวกต่างๆ ของสิ่งแวดล้อมรอบตัว และพยายามขจัดเจตคติเชิงลบ

1.1.1.4 ให้ความสนใจในพฤติกรรมที่ดีๆ ที่บุคคลอื่นได้ประพฤติปฏิบัติ และให้การยกย่องชมเชย

1.2 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยสังเคราะห์การให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน สรุปความหมายได้ดังนี้ การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเอง ด้วยความรู้สึกและเจตคติต่อตนเอง เกี่ยวกับบุคลิกภาพและการประสบความสำเร็จในการกระทำของตนเอง โดยมีความพึงพอใจและยอมรับตนเอง มองตนเองมีค่า รวมทั้งมองเห็นว่าตนเองมีคุณค่าในสังคม เป็นที่ยอมรับในสังคมและบุคคลอื่นๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครูอาจารย์ กลุ่มเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆ ที่ตนมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้อง (James. 1950 ; Maslow. 1970 ; Coopersmith. 1967 ; Podesta. 2001 ; Palito. 1977 ; Branden. 1981 ; นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม. 2519 ; กาญจนา พงศ์พุกษ. 2523 ; เดชา นุ่มพันธ์. 2525 ; มยุรี สาลีวงศ์. 2535 ; สถิต ภัศระ. 2535 ; สมพิศ ไชยกิจ. 2536 ; เซาวนา อมรสงเจริญ. 2537 ; มะลิ อุดมภาพ. 2538.)

1.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ ดังนี้

1.3.1 สามารถเผชิญอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ (Correct. 2000)

1.3.2 ห่างไกลจากยาเสพติด การประพฤติผิดกฎหมายหรือกฎระเบียบของโรงเรียน การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม ความเสียใจในผลการเรียนและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีในกลุ่มเพื่อน (Podesta. 2001)

1.3.3 ยอมรับและมองเห็นคุณค่าของตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

1.3.4 มีเจตคติเชิงบวก (Newman. 1986 ; จารุดี บุญยารมณ. 2541 ; ปารรณนา ช้อนแก้ว. 2542 ; รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543)

1.4 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1.4.1 องค์ประกอบภายใน เช่น ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สภาพจิตใจและภาวะอารมณ์หรือความรู้สึก ค่านิยมส่วนบุคคล

1.4.2 องค์ประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์กับบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว สถาบันการศึกษาและการศึกษา สภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

1.5 ประเด็นจากหัวข้อลักษณะหลักสูตรที่เหมาะสมและแนวทางพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยเลือกประเด็นที่สำคัญมาประกอบในการกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังนี้

1.5.1 หลักสูตรควรเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.5.2 มาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ควรสูงมากเกินไปสำหรับผู้เรียน แต่สามารถท้าทายความสามารถของผู้เรียน

1.5.3 หลักสูตรไม่จำเป็นต้องยึดติดกับหลักสูตรแกนกลาง การพัฒนาหลักสูตรควรขึ้นอยู่กับเหตุผลตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

1.5.4 หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านสติปัญญาไปพร้อมๆ กับการพัฒนาสมรรถภาพทางเจตคติ

1.5.5 หลักสูตรควรรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่มีความหมายต่อผู้เรียนและพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน

1.5.6 หลักสูตรต้องเน้นความสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหาสาระเป็นเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ได้ศึกษาโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียน ใช้หลักในการคัดเลือกเนื้อหาของแคปแลน (Kaplan, 1986) สรุปได้ว่า ควรเริ่มจากการกำหนดหัวเรื่องก่อน (theme) เนื่องจากหัวเรื่องเป็นหน่วยที่มีขอบข่ายกว้างกว่าหัวข้อ (topic) ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลายและความสามารถในการสรุปอ้างอิงของผู้เรียน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้มากกว่าซึ่งหลักการในการคัดเลือกเนื้อหาเป็นดังนี้

2.1 เนื้อหานั้นสามารถอ้างอิงไปสู่หัวเรื่องได้

2.2 เนื้อหาต้องเป็นลักษณะสหวิทยาการ

2.3 เนื้อหาจะต้องประมวลข้อมูลที่ผู้เรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเรียนรู้

2.4 เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของ

ผู้เรียน

2.5 เนื้อหาสามารถที่จะบูรณาการกับขอบข่ายสาระอื่นๆ

2.6 เนื้อหาสามารถทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน

และอนาคต

3. การจัดการเรียนการสอน

3.1 ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนาและกระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง มาประกอบในการหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ใช้กระบวนการกลุ่ม (Roger. 1970.)

3.1.2 กำหนดเป้าหมายและมุ่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้น

3.1.3 สร้างเจตคติเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่น เช่น การบันทึกความสำเร็จใช้ภาษาเชิงบวกในการเสนอแนะหรือให้ข้อคิดเห็น

3.1.4 ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม (Sasse. 1978 ; Bruno. 1983 ; Girdano and Everly. 1979.)

3.1.5 กระตุ้นปัญญาของผู้เรียน โดยจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งใช้บทเรียน คำถาม กิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม (ไพร์และแฟร์รี. 2528?)

3.2 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของ เรนซูลลี (Renzulli. 1977.) คลาร์ก (Clark. 1997.) และริมม์ (Rimm. 1994.) มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนดังนี้

3.2.1 ประเมินผู้เรียนและนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน

3.2.2 มีกิจกรรมค้นคว้าทั่วไป

3.2.3 กิจกรรมกลุ่ม

3.2.4 สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ

3.2.5 กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสร้างการคิดและท้าทาย

3.2.6 ยุทธวิธีที่นำมาใช้ทำให้เกิดทักษะการตัดสินใจ

3.2.7 ใช้ภาษาและพฤติกรรมในการเพิ่มอำนาจ

3.2.8 ผู้เรียนแสวงหาและรวบรวมการนำตนเองหรือทักษะการเรียนรู้

3.2.9 ครู / นักเรียนต้องร่วมมือ

3.3 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 องค์ประกอบของการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา (Means; Chelemer & Knapp.1991.)

3.3.1.1 มียุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

3.3.1.2 เน้นในเรื่องการแก้ปัญหา

3.3.1.3 ครูขยายแนวคิดหรือความรู้ของนักเรียนให้กว้างขึ้น

3.3.2 หลักการของการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา (Means; Chelemer & Knapp. 1991)

3.3.2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

3.3.2.2 กำหนดลักษณะของผู้เรียน

3.3.2.3 สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ปัญหาของผู้เรียน

3.3.3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Fadness. 2003 ; Foster. 2000.)

3.3.3.1 ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนทราบถึงสภาพพื้นฐานของตนเองและได้พัฒนาตนเอง

3.3.3.2 ค้นหายุทธวิธีการสอนต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และให้โอกาสผู้เรียนแสวงหายุทธวิธีต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

3.3.3.3 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

3.3.3.4 ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม

3.3.3.5 ให้ผู้เรียนสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์

3.3.3.6 ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง

3.3.4. ขั้นตอนการสอน

3.3.4.1 กำหนดโจทย์ปัญหา

3.3.4.2 นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

3.3.4.3 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง โดยอาจใช้คำถามเพิ่มเติมหรือการให้กำลังใจ

3.3.4.4 เมื่อทุกคนได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายยุทธวิธีการหาคำตอบของแต่ละคน

3.3.4.5 ครูและนักเรียน ร่วมสรุปยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหา

3.3.4.6 ประเมินผลตามสภาพจริง

3.4 แผนการเรียนรู้ ประกอบส่วนต่างๆ ตามแนวคิดของ เฮอริคและไทเลอร์ (Herrick and Tyler. 1950.) ดังนี้

3.4.1 จุดมุ่งหมาย

3.4.2 เนื้อหาและทักษะที่จะเรียนรู้

3.4.3 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

3.4.4 สื่อการเรียนรู้การสอน

3.4.5 การวัดและประเมินผล

4. การประเมินผล

การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้แนวคิดที่ได้จากแนวทางการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองและการประเมินตามสภาพจริงตามแนวคิดของนักการศึกษา โดยผู้วิจัยใช้แนวทางในการวัดและแบบวัดของ ปิปป (สุวรรณณี พัทธศิริและชัชวาล ศิลปกิจ.2541 : 359 ; อ้างอิงจาก Pope. 1980) ที่แบ่งด้านการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง 5 ด้าน คือ สังคม การศึกษา ครอบครัว ภาพลักษณ์ และมุมมองรวม นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดในการประเมินตามสภาพจริงของวิกิน (สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม. 2544 ; อ้างอิงจาก Wiggin. 1989) แวน ทาสเซล – บาสกา (Van Tassel – Baska. 1992) และคลาร์ก (Clatrck. 1997.) มาใช้เป็นแนวทางในการประเมินซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินผู้เรียนจากข้อมูลหลายแหล่ง จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่างๆ มาเป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร โดยสรุปแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปรายละเอียดดัง ภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 สรุปแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (research and development) มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และสภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 การเห็นคุณค่าในตนเองในประเด็นเกี่ยวกับด้านตนเอง ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสังคมหรือกลุ่มเพื่อน แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร นำข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วนำร่างหลักสูตรดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรดังกล่าวตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้หลักสูตรสำหรับนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดสองครั้ง (one group pretest – posttest design) ประชากรคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 12 ห้องเรียน นักเรียน 537 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 44 คน

ผู้วิจัยได้ไปทดลองการใช้หลักสูตรที่โรงเรียนนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานศึกษาดังกล่าวในกิจกรรมรายวิชาค้นคว้าเฉพาะเรื่อง พร้อมทั้งศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาดังกล่าว รวมทั้งผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาดังกล่าวด้วย พบว่า สภาพของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ผลการทดลองใช้ทำให้ทราบประสิทธิภาพของหลักสูตรและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อทราบถึงพัฒนาการของนักเรียนและความสัมพันธ์สอดคล้องของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งอาศัยการประเมินจากผู้เรียนและครู

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นค่าสถิติในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน
2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ $t - test (dependent)$ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตรต่อความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน
3. วิเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเอง โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ $t - test (dependent)$ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตรต่อการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน
4. วิเคราะห์ความแปรปรวนค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการเรียนของนักเรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง สูง ปานกลาง น้อย โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
5. วิเคราะห์การทำงานกลุ่ม โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ $t - test (dependent)$ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตรที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มตามขั้นตอนของการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา

ตาราง 6 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอน	วิธีการ	เป้าหมาย
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	- ศึกษาเอกสาร - ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล - สัมภาษณ์นักเรียน ครู	เพื่อให้ได้สภาพปัญหา ความต้องการ เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็น เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร	- กำหนดร่างหลักสูตรโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐาน - ประเมินร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ	เพื่อให้ได้ร่างหลักสูตรที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงและพร้อมนำไปทดลองใช้
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร	- นำหลักสูตรที่ได้ไปใช้กับนักเรียนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลางไปจนถึงระดับน้อย	เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในสภาพจริง ทำให้ทราบว่าหลักสูตรบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรต่อไป
ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร	- ติดตามและประเมินผลหลักสูตรโดยการวัดระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนและการวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน แบบบันทึกการประเมินจากครู แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน	เพื่อประเมินผลที่ตามมาจากการใช้หลักสูตร ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ยืนยันและปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การเห็นคุณค่าในตนเอง แนวทางในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง และวิธีการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง รวมทั้งการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาเพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียนและในการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1.2 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอน และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของหลักสูตรต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจำนวน 7 คน และนักเรียนจำนวน 15 คน ของโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

1.2.2.1 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ 2 แบบ ดังนี้

1.2.2.1.1 แบบสัมภาษณ์ครูเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีประเด็นสัมภาษณ์ คือ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 มีอะไรบ้าง และนักเรียนที่ท่านสอนมองเห็นการเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่

1.2.2.1.2 แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีประเด็นการสัมภาษณ์ คือ นักเรียนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบมากน้อยแค่ไหน นักเรียนมีโอกาสเสนอผลงานในชั้นเรียนมากน้อยแค่ไหน และนักเรียนมีโอกาสดำเนินงานเป็นกลุ่มในชั้นเรียนมากน้อยแค่ไหน

1.2.2.2 แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยปรับปรุงจากแบบทดสอบวัดรูปแบบการเรียนรู้ของ อรรถสิทธิ์ วชิรเมธี (2536 : ภาคผนวก) ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับข้อความ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น .75

1.2.3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.2.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดำเนินการโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาและสภาพการจัดการเรียนการสอน

1.2.3.2 คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จาก แบบวัดรูปแบบการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาผู้เรียน การสัมภาษณ์ครูและนักเรียน มากำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรตั้งแต่สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การร่างหลักสูตร ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน มากำหนดเป็นร่างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1. สภาพปัญหาและความจำเป็น ผู้เรียนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยจะขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าคนอื่น มองตนเองในด้านลบ เห็นว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่สามารถทำกิจกรรมใดๆ ให้สำเร็จได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่ต้องอาศัยความมั่นใจ การกล้าแสดงออกในการฝึกฝน และการสื่อสารในชีวิตจริง รวมทั้งมีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมของผู้เรียนด้วย ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนจึงมีความจำเป็นที่จะนำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และทำให้ผู้เรียนสามารถยอมรับตนเอง บุคคลอื่น สภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วยความเป็นจริง พร้อมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีสุขต่อไป

2. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลในการศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองและการพัฒนาหลักสูตร 2 หัวข้อ คือ ลักษณะของหลักสูตรที่เหมาะสมและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร มาเป็นแนวในการกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประเด็นจากหัวข้อการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยคัดเลือกประเด็นจากแนวคิดของนักการศึกษา ในหัวข้อย่อยต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 เจตคติเชิงบวก ได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของ แพรแมน โพเดสตา และวิชัย วงษ์ใหญ่ (Chapman. 1995 ; Podesta. 2001 ; วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537) มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1.1 สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เชิงบวก

2.1.1.2 สร้างปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานเชิงบวก

2.1.1.3 พุ่งความสนใจอยู่กับองค์ประกอบเชิงบวกต่างๆ ของสิ่ง

แวดล้อมรอบตัว และพยายามขจัดเจตคติเชิงลบ

2.1.1.4 ให้ความสนใจในพฤติกรรมที่ดี ๆ ที่บุคคลอื่นได้ประพฤติปฏิบัติ และให้การยกย่องชมเชย

2.1.2 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน สรุปได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเอง ด้วยความรู้สึกและเจตคติต่อตนเอง เกี่ยวกับบุคลิกภาพและการประสบความสำเร็จในการกระทำของตนเอง โดยมีความพึงพอใจและยอมรับตนเอง มองตนเองมีค่า รวมทั้งมองเห็นว่าตนเองมีคุณค่าในสังคม เป็นที่ยอมรับในสังคมและบุคคลอื่นๆ ในสังคม ไม่ว่าจะพ่อแม่ ครูอาจารย์ กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ตนมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้อง (James. 1950 ; Maslow. 1970 ; Coopersmith. 1967 ; Podesta. 2001 ; Palito. 1977 ; Branden. 1981 ; นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม. 2519 ; กาญจนา พงศ์พุกข. 2523 ; เดชา นุ่มพันธ์. 2525 ; มยุรี สาสิงห์. 2535 ; สถิต ภัศระ. 2535 ; สมพิศ ไชยกิจ. 2536 ; เซาวนา อมรสงเจริญ. 2537 ; มะลิ อุดมภาพ. 2538)

2.1.3 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ ดังนี้

2.1.3.1 สามารถเผชิญอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ (Correct. 2000.)

2.1.3.2 ห่างไกลจากยาเสพติด การประพฤติผิดกฎหมายหรือกฎระเบียบของโรงเรียน การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม ความเสียใจในผลการเรียนและความสัมพันธ์ที่ไม่ดีในกลุ่มเพื่อน (Podesta. 2001.)

2.1.3.3 ยอมรับและมองเห็นคุณค่าของตนเอง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.1.3.4 มีเจตคติเชิงบวก (Newman. 1986 ; จารูดี บุญยารมณ. 2541 ; ปราวรณา ช้อนแก้ว. 2542 ; รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543)

2.1.4 องค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

2.1.4.1 องค์ประกอบภายใน เช่น ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถ

ทั่วไป สภาพจิตใจและภาวะอารมณ์หรือความรู้สึก ค่านิยมส่วนบุคคล

2.1.4.2 องค์ประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์กับบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว สถาบันการศึกษาและการศึกษา สภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2.2 ประเด็นจากหัวข้อลักษณะหลักสูตรที่เหมาะสมและแนวทางพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยเลือกประเด็นที่สำคัญมาประกอบในการกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

2.2.1 หลักสูตรควรเห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.2 มาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่ควรสูงมากเกินไปสำหรับผู้เรียน แต่สามารถท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2.2.3 หลักสูตรไม่จำเป็นต้องยึดติดกับหลักสูตรแกนกลาง การพัฒนาหลักสูตรควรขึ้นอยู่กับเหตุผลตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2.2.4 หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านสติปัญญาไปพร้อมๆ กับการพัฒนาสมรรถภาพทางเจตคติ

2.2.5 หลักสูตรควรรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่มีความหมายต่อผู้เรียนและพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน

2.2.6 หลักสูตรต้องเน้นความสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. เนื้อหาของหลักสูตร เนื้อหาสาระเป็นเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ได้ศึกษา สอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียน และใช้หลักในการคัดเลือกเนื้อหาของ แคพแลน(Kaplan. 1986) สรุปได้ว่า ควรเริ่มจากการกำหนดหัวเรื่องก่อน (theme) เนื่องจากหัวเรื่องเป็นหน่วยที่มีขอบข่ายกว้างกว่าหัวข้อ (topic) ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลายและความสามารถในการสรุปอ้างอิงของผู้เรียน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้มากกว่า ซึ่งหลักการในการคัดเลือกเนื้อหา มีดังนี้

3.1 เนื้อหานี้สามารถอ้างอิงไปสู่หัวเรื่องได้

3.2 เนื้อหาต้องเป็นลักษณะสหวิทยาการ

3.3 เนื้อหาจะต้องประมวลข้อมูลที่ผู้เรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเรียนรู้

3.4 เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

3.5 เนื้อหาสามารถที่จะบูรณาการกับขอบข่ายสาระอื่นๆ

3.6 เนื้อหาสามารถทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตั้งแต่อดีตปัจจุบัน

และอนาคต

4. การจัดการเรียนการสอน

4.1 การจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนาและกระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองมาประกอบในการหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ใช้กระบวนการกลุ่ม (Roger. 1970)

4.1.2 กำหนดเป้าหมายและมุ่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้น

4.1.3 สร้างเจตคติเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่น เช่น การบันทึกความสำเร็จ ใช้ภาษาเชิงบวกในการเสนอแนะหรือให้ข้อคิดเห็น

4.1.4 ฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสม (Sasse. 1978 ; Bruno. 1983 ; Girdano and Everly. 1979)

4.1.5 กระตุ้นปัญญาของผู้เรียน โดยจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งการใช้บทเรียน คำถาม กิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีในห้องเรียน ได้อย่างเหมาะสม (ไพร์และแพร์รี. 2528?)

4.2 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นจากแนวคิดของ เรนซุลลี (Renzulli. 1977.) คลาร์ก (Clark. 1997.) และริมม์ (Rimm. 1994.) มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

4.2.1 ประเมินผู้เรียนและนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน

4.2.2 มีกิจกรรมค้นคว้าทั่วไป

4.2.3 กิจกรรมกลุ่ม

4.2.4 สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ

4.2.5 กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสร้างการคิดและท้าทาย

4.2.6 ยุทธวิธีที่นำมาใช้ทำให้เกิดทักษะการตัดสินใจ

4.2.7 ใช้ภาษาและพฤติกรรมในการเพิ่มอำนาจ

4.2.8 ผู้เรียนแสวงหาและรวบรวมการนำตนเองหรือทักษะการเรียนรู้

4.2.9 ครู / นักเรียนต้องร่วมมือ

4.3 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญาเป็นแนวทาง

ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1. องค์ประกอบของการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Means ; Chelemer & Knapp. 1991)

4.3.1.1 มียุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

4.3.1.2 เน้นในเรื่องการแก้ปัญหา

4.3.1.3 ครูขยายแนวคิดหรือความรู้ของนักเรียนให้กว้างขึ้น

4.3.2. หลักการของการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Means ; Chelemer & Knapp. 1991)

4.3.2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

4.3.2.2 กำหนดลักษณะของผู้เรียน

4.3.2.3 สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ปัญหาของผู้เรียน

4.3.3. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญญา (Fadness. 2003 ; Foster. 2000)

4.3.3.1 ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนทราบถึงสภาพพื้นฐานของตนเองและได้พัฒนาตนเอง

4.3.3.2 ค้นหายุทธวิธีการสอนต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และให้โอกาสผู้เรียนแสวงหายุทธวิธีต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

4.3.3.3 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

4.3.3.4 ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม

4.3.3.5 ให้ผู้เรียนสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์

4.3.3.6 ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง

4.3.4. ขั้นตอนการสอน

4.3.4.1 กำหนดโจทย์ปัญหา

4.3.4.2 นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

4.3.4.3 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง โดยอาจใช้

คำถามเพิ่มเติมหรือการให้กำลังใจ

4.3.4.4 เมื่อทุกคนได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย

ยุทธวิธีการหาคำตอบของแต่ละคน

4.3.4.5 ครูและนักเรียน ร่วมสรุปยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหา

4.3.4.6 ประเมินผลตามสภาพจริง

4.4 แผนการเรียนรู้ ประกอบส่วนต่างๆ ตามแนวคิดของเฮอริคและไทเลอร์

(Herrick and Tyler. 1950.) ดังนี้

4.4.1 จุดมุ่งหมาย

4.4.2 เนื้อหาและทักษะที่จะเรียนรู้

4.4.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

4.4.4 สื่อการเรียนการสอน

4.4.5 การวัดและประเมินผล

5. การประเมินผล ในการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้แนวคิดที่ได้

จากแนวทางการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองและการประเมินตามสภาพจริง ตามแนวคิดของนักการศึกษาโดยผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการวัดและแบบวัดของ ไบป์ (สุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาล ศิลปกิจ.2541: 359 ; อ้างอิงจาก Pope.1980.) ที่แบ่งด้านการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 5 ด้าน คือ สังคม การศึกษา ครอบครัว ภาพลักษณ์ และมุมมองรวม นอกจากนี้ ยังได้ใช้แนวคิดในการประเมินตามสภาพจริงของ วิกิน (สมศักดิ์ ภูวภาดาบรรณ. 2544 ; อ้างอิงจาก Wiggan. 1989.) แวน ทาสเซล – บาสกา (Van Tassel – Baska. 1992.) และ คลาร์ก (Clatrck. 1997.) มาใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งจะทำให้สามารถประเมินผู้เรียนจากข้อมูลหลายแหล่งด้วย

ขั้นที่ 2.2 การประเมินร่างหลักสูตร หลังจากการร่างหลักสูตรที่ประกอบด้วยส่วนสำคัญต่างๆ แล้ว ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประเมิน การประเมินร่างหลักสูตร จะทำการประเมิน 2 ลักษณะ คือ การประเมินความเหมาะสมและการประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตรโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร โดยการพิจารณาสภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินว่ามีความเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนเพียงใด

1.2 การประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร โดยพิจารณาในแต่ละองค์ ประกอบว่า สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมิน มีความสอดคล้องกันเพียงใด

2. ผู้ประเมินร่างหลักสูตร ผู้ประเมินร่างหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนนิสิตภาษาอังกฤษ และการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 มีวุฒิทางการศึกษาดั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป

2.2 มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตร หรือเป็นวิทยากรอบรมหรือบรรยาย เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

2.3 มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี

2.4 เคยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านเกณฑ์อย่างน้อย 2 ข้อ จากที่กำหนดไว้และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วย

1) ร่างหลักสูตรที่ให้ผู้ประเมินแสดงข้อเสนอแนะลงในตัวโครงร่าง 2) แบบประเมิน ความเหมาะสมของร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3) แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตร กำหนดประเด็นในการเขียนคำถาม จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมชัดเจนของคำถาม และนำมาปรับปรุงจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินร่างหลักสูตร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากผู้เชี่ยวชาญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการการประเมินความเหมาะสม ของร่างหลักสูตร นำเสนอผลของการวิเคราะห์ในรูปแบบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการ ประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

5.1 การประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร การพิจารณาความเหมาะสม ของร่างหลักสูตร โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มา กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5

มาก มีค่าเท่ากับ 4

ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3

น้อย มีค่าเท่ากับ 2

น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1

จากนั้นกำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของ ประคอง กรรณสูต (2538: 77) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

การพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสม ถ้าค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปถือว่าประเด็นนั้นมีความเหมาะสมไม่ต้องทำการปรับปรุง

5.2 การประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร การประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร โดยการนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาจากแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ มากำหนดน้ำหนักคะแนน (พูลสุข อุดม. 2546 : 139 อ้างอิงจากสำเริง บุญเรืองรัตน์. 2528 : 63 – 64) ดังนี้

สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

รวมผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละประเด็นแล้วนำคะแนนไปแทนค่าในสูตรเพื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้าได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แต่ถ้าน้อยกว่า 0.5 ต้องปรับปรุงประเด็นนั้นโดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม การประเมินความสอดคล้องใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence หรือ IOC) โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อกำหนดให้ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากผู้เชี่ยวชาญประเมินร่างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน เวลา 4 คาบ ไปศึกษานำร่องกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาแก้ไขส่วนที่บกพร่องก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

หลังจากการประเมินร่างหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรให้มีความเหมาะสม จึงนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้เรียนได้รับการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดสองครั้ง (one group pretest – posttest design) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ เป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปพร้อมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมเพียงใด โดยการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เพื่อศึกษาลักษณะผู้เรียนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

1. จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาลักษณะผู้เรียน ก่อนทดลองใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้น
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัยเขตพื้นที่การศึกษากทม.นคร เขต 1 ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 ที่ได้จากการสุ่มห้องเรียนจำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน 44 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากเครื่องมือวัดการเห็นคุณค่าของตนเองของสุวรรณี พุทธิศรี และ ชัชวาล ศิลปกิจ ที่พัฒนามาจากเครื่องมือวัดของโป๊ป โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 87 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าเท่ากับ .81 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาความยากง่าย โดยทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 71 คน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20 – .80 และค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป มีข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 24 ข้อ ส่วนอีก 14 ข้อ ซึ่งมีความสำคัญต่อการวัดที่ครอบคลุมเนื้อหา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโจทย์และตัวเลือกก่อนนำไปทดลองใช้จริงและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .74

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (rubic score) ประเด็นการสังเกตประกอบด้วยการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม การใช้ทักษะระหว่างบุคคล การสนับสนุนหรือการส่งเสริม การพัฒนาการทำงานกลุ่ม ประสิทธิภาพของการดำเนินการในบทบาทต่างๆ ภายในกลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้แจกและเก็บรวบรวมแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ปานกลาง น้อย จาก $\bar{X} = 54.34$ และ S.D. = 9.54 โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งดังนี้

กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย คือ มีคะแนนน้อยกว่า $\bar{X} - S.D$

กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง คือ มีคะแนนตั้งแต่ค่า $\bar{X} - S.D.$ ถึง $\bar{X} + S.D.$

กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง คือ มีคะแนนมากกว่า $\bar{X} + S.D$

ดังนั้นจะได้ว่า กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย คือ มีคะแนนน้อยกว่า 44.80 คะแนน กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง คือ มีคะแนนตั้งแต่ 44.80 คะแนน ถึง 63.88 คะแนน กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง คือ มีคะแนนมากกว่า 63.88 คะแนน

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตร เมื่อได้ประเมินผู้เรียนแล้ว ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 เพื่อศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากแนวการจัดการเรียนรู้เพื่อชี้แนะปัญหาที่ผู้เรียนได้รับตามหลักสูตรนี้

1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทดลองใช้หลักสูตร รวมทั้งปัญหาอื่นที่อาจทำให้การใช้หลักสูตรไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. แบบแผนการทดลอง ในการทดลองใช้หลักสูตรนั้นผู้วิจัยมุ่งศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนรู้และระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน ที่ผู้เรียนได้รับจากหลักสูตรดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดสองครั้ง (one group pretest – posttest design) (Kerlinger. 1986 : 295) ดังนี้

Q_1

X

 Q_2

เมื่อ Q_1 หมายถึง คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนทดลองใช้หลักสูตร

Q_2 หมายถึง คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองและคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังทดลองใช้หลักสูตร

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย จำนวน 12 ห้อง นักเรียน 537 คน ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละ

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 44 คน ได้จากการสุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เป็นผู้เรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย 7 คน มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง 29 คน และมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง 8 คน ลักษณะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับการเลือกด้วยเหตุผล คือ เนื่องจาก ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาข้อมูลและจากประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแห่งนี้พบว่า

โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย มีสภาพโดยทั่วไปสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่กล่าวไว้ในหลักสูตร นั่นคือ โรงเรียนนี้อยู่ในชุมชนที่ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำเป็นส่วนมาก และพบว่าผู้เรียนส่วนหนึ่งมีปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการหย่าร้างของบิดามารดา ซึ่งสภาพทั่วไปและปัญหาเหล่านี้ ย่อมส่งผลกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชันนภรณ์ ลักษณะมีพิเชษฐ์ (2545 : 49 – 53) เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 69.3 รองลงมาบิดามารดาแยกกันอยู่ / หย่าร้าง และบิดา/มารดาเสียชีวิต ตามลำดับ

นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00 – 2.99 รองลงมาคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00 – 4.00 ตามลำดับ

จากการศึกษาในกิจกรรมรายวิชาค้นคว้าเฉพาะเรื่อง (independent study) เกี่ยวกับการทั่วไปของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสอนอยู่ โดยการใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองและการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนรวมทั้ง

การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนักเรียนโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 จำนวนนักเรียน 3,008 คน นักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียน 2 มีจำนวน 911 คน ระดับผลการเรียน 1 มีจำนวน 861 คน และระดับผลการเรียน 0 มีจำนวน 7 คน ซึ่งนับว่าเป็นผลการเรียนที่ยังไม่น่าพึงพอใจนัก นอกจากนี้ โดยภาพรวมนักเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับมากที่ค่อนข้างระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.60 และครมมีความคิดเห็นว่่านักเรียนยังไม่ใส่ใจในการเห็นคุณค่าของตนเองโดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียน ระดับปานกลางหรือน้อย (เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. 2546 : 35 – 39)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- 4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4.2 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน
- 4.3 แบบรายงานพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจของตนเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 4.4 แบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองใช้หลักสูตรด้วยตนเองโดยดำเนินการเป็นระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ทำการทดสอบและวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนก่อนการใช้หลักสูตร ขออนุญาตผู้บริหารและความร่วมมือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับห้องเรียนที่ทำการศึกษาทดลอง

ระยะที่ 2 เริ่มทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคาบเรียน ที่ทางโรงเรียนกำหนดเป็นเวลา 2 เดือน ซึ่ง ฮับบาร์ด (Ron Hubbard. 1983 : 55 – 57) ได้สร้างแบบประเมินตนเอง โดยให้ใช้ประเมินตนเองก่อนมีการดำเนินการพัฒนาตนเอง และให้มีการประเมินตนเองหลังจากได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เมื่อครบ 2 เดือน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคมถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2551

ในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยให้ผู้เรียนรายงานพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจของตนเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการบันทึกความดี ความสำเร็จของตนเองในช่วงระยะเวลาติดต่อกัน จะช่วยให้ผู้เรียนสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองขึ้น

ระยะที่ 3 ทำการประเมินผู้เรียนหลังการใช้หลักสูตร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง และการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย ก่อนการใช้หลักสูตร และหลังการใช้หลักสูตร โดยใช้สถิติ t – test (dependent) ส่วนข้อมูลจากแบบรายงานพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจของตนเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยาย

ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ตามหลักการของการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา ได้ให้ความสำคัญกับครูซึ่งครูต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียน คิด แก้ปัญหา หรือหาคำตอบ นอกจากนี้ยังเน้นให้ผู้เรียนหาวิธีที่หลากหลายมาใช้ในการแสวงหาคำตอบ รวมทั้งบรรยากาศในห้องเรียน ต้องเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือแก้ปัญหา มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน เกิดการเรียนรู้และได้ประโยชน์จากการร่วมมือกับผู้เรียนคนอื่นๆ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับ ครูผู้สอน การจัดการกิจกรรมการเรียน การสอน และบรรยากาศในชั้นเรียน รายละเอียดแบบสอบถาม แสดงในภาคผนวก เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร โดยดำเนินการดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อประเมินว่า ผู้เรียนที่ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความก้าวหน้าตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ เนื่องจากความพึงพอใจของผู้เรียนที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรด้วย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ติดตามผล คือ ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

3. เครื่องมือที่ใช้ติดตามผลหลักสูตรเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย บุคลิกภาพของครู การจัดการเรียนการสอนของครู บรรยากาศในชั้นเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยเขียนเชิงบรรยาย

6.การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลหลักสูตร ไปประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการประเมินระหว่างและหลังการทดลองใช้หลักสูตร มาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงรายละเอียดขององค์ประกอบหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ตอนที่ 4 ผลการติดตาม ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ตอนที่ 1 ผลศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดย สัมภาษณ์ครูและนักเรียน พบว่า ครูเห็นว่าอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน คือ ผู้เรียนไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ ไม่มีวินัยในตนเอง ไม่ตรงต่อเวลา ไม่ตั้งใจเรียน ไม่นำอุปกรณ์ในการเรียนมาเรียน นอกจากนี้ครูยังมีความคิดเห็นว่านักเรียนยังไม่ใส่ใจในการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับปานกลางหรือน้อย ขณะที่ผู้เรียนมีความเห็นว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนน้อย ส่วนมากครูเป็นผู้อธิบาย บรรยาย ครูได้มอบหมายงานแต่ไม่ได้ให้ออกาสผู้เรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน นอกจากนี้นักเรียนยังเห็นว่า มีโอกาสทำงานกลุ่มน้อยเนื่องจากครูมอบหมายงานหรือการบ้านเป็นรายบุคคลมากกว่า

1.2 การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย

รูปแบบการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.
1. แบบแข่งขัน (Competitive)	42.76	7.74
2. แบบร่วมมือ (Collaborative)	58.81	8.49
3. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)	41.75	9.36
4. แบบมีส่วนร่วม (Participant)	55.81	5.11
5.แบบพึ่งพา (Dependent)	52.90	6.30
6. แบบอิสระ (Independent)	47.50	7.48

จากตาราง 7 พบว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ($\bar{X}$ = 58.81 S.D. = 7.74) รองลงมา คือ รูปแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 55.81 S.D. = 5.11) แบบพึ่งพา ($\bar{X}$ = 52.90 S.D. = 6.30) แบบอิสระ ($\bar{X}$ = 47.50 S.D. = 7.48) แบบแข่งขัน ($\bar{X}$ = 42.76 S.D. = 7.74) และแบบหลีกเลี่ยง ($\bar{X}$ = 41.75 S.D. = 9.36) ตามลำดับ

1.3 ผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า องค์ประกอบหลักของหลักสูตรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ หลักการและจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มุ่งพัฒนาสมรรถภาพด้านสติปัญญาไปพร้อมกับสมรรถภาพด้านเจตคติ ให้ความสำคัญความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยให้ความสำคัญกับเจตคติเชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เน้นกระบวนการคิดและแก้ปัญหา

1.3.2 เนื้อหา กำหนดหัวข้อเรื่องและหัวข้อย่อยของเนื้อหาต้องอ้างอิงไปสู่หัวข้อเรื่อง มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังต้องยึดหัวข้อเรื่องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย ที่คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้พัฒนาไว้ และได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการสถานศึกษาให้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ 10 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 116 คาบ / ปี โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อเนื้อหาย่อย และจำนวนคาบเรียนในแต่ละหัวข้อ พร้อมทั้งปรับคำอธิบายรายวิชาให้เหมาะสม และวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา กับคำอธิบายรายวิชาด้วยตนเอง แล้วผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจาก หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน

1.3.3 กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องสร้างเจตคติเชิงบวก กระตุ้นปัญญา ผู้เรียน ฝึกการกล้าแสดงออกโดยใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม กับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองไปพร้อมกัน คือ การเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดโจทย์ปัญหา
2. ผู้เรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง
3. ครูกระตุ้นผู้เรียนให้พิจารณาคำตอบของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
4. ผู้เรียนนำเสนอแนวทางหรือวิธีการในการหาคำตอบหรือแก้ปัญหา
5. ครูและผู้เรียนสรุปแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหา
6. ประเมินตามสภาพจริง

1.3.4 การประเมินผล ใช้การประเมินผลตามสภาพจริง โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย ตรวจผลงาน นอกจากนี้ยังวัดการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของ โป๊ป (Pope, 1980) ที่แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 4 ด้านหลัก คือ ด้านตนเอง ประกอบด้วยภาพลักษณ์และมุมมองรวม ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านสังคมหรือเพื่อน ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายของขั้นตอนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เขียนร่างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้เขียนร่างหลักสูตร ตามแนวทางและองค์ประกอบของหลักสูตรในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเกี่ยวกับร่างหลักสูตรพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขจากนั้นได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับร่างหลักสูตร และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท แล้วปรับปรุงแก้ไข นำร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร จากการศึกษาความเหมาะสมของร่างหลักสูตรพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยระหว่าง

4.40 – 4.80 ซึ่งถ้าค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าประเด็นนั้นๆ มีความเหมาะสม ไม่ต้องทำการปรับปรุง และค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง .80 – 1.00 ซึ่งมากกว่า .50 ถือว่าประเด็นต่างๆ มีความสอดคล้องกัน (ภาคผนวก ง) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงภาษาในร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก 1 ห้องเรียน จำนวน 44 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย 7 คน ปานกลาง 29 คน สูง 8 คน โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มการทดลองวัดสองครั้ง (One Group Pretest – Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแล้วเปรียบเทียบคะแนนจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบที แบบกลุ่มตัวอย่างไม่มีอิสระจากกัน ($t - test$ for dependent sample) และวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง สูง ปานกลาง น้อย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งประกอบด้วยด้านย่อยๆ คือ ด้านมุมมองรวม ด้านการศึกษา ด้านภาพลักษณ์ ด้านครอบครัว ด้านสังคม ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเรียน และหลังเรียน

การเห็นคุณค่าในตนเอง	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านมุมมองรวม	ก่อนเรียน	10.20	3.05	.00	1.000
	หลังเรียน	10.20	3.06		
ด้านการศึกษา	ก่อนเรียน	8.05	1.92	.39	.700
	หลังเรียน	8.16	1.90		
ด้านภาพลักษณ์	ก่อนเรียน	5.09	2.44	2.16*	.037
	หลังเรียน	5.64	2.47		
ด้านครอบครัว	ก่อนเรียน	12.07	2.80	1.27	.211
	หลังเรียน	11.64	2.60		
ด้านสังคม	ก่อนเรียน	9.59	1.97	.19	.848
	หลังเรียน	9.66	2.52		
รวม	ก่อนเรียน	54.34	9.54	.56	.580
	หลังเรียน	55.07	11.20		

*p < .05

จากตาราง 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเอง ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์ ก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน ผู้วิจัยได้ประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนก่อนการทดลอง เพื่อจำแนกระดับการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 3 กลุ่ม คือ มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ระดับปานกลาง และระดับน้อย และใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนของ 3 กลุ่ม

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2,221.374	1,110.687	14.34 **
ภายในกลุ่ม	41	3,175.422	77.449	
รวม	43	5,396.795		

** $p < .01$

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนหลังการเรียน โดยจำแนกตามระดับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง สูง ปานกลาง และน้อย พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Sheffe) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจำนวนไม่เท่ากัน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ แสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง 3 กลุ่ม

กลุ่ม	กลุ่ม		
	กลุ่มสูง	กลุ่มกลาง	กลุ่มน้อย
$\bar{X}$	69.38	53.10	46.86
1. กลุ่มสูง		16.28 **	22.52 **
2. กลุ่มกลาง			6.24
3. กลุ่มน้อย			

** $p < .01$

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมีความแตกต่างกับกลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าใน

ตนเองระดับปานกลางและระดับน้อย ส่วนกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลางและระดับน้อยไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	X	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	21.59	5.01	5.512 **	0.000
หลังเรียน	25.89	2.89		

** $p < .01$

จากตาราง 11 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ ที่สอนโดยการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการทำงานกลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนก่อนเรียนในสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8 โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มและประเมินเป็นคะแนนแต่ละบุคคล เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียน และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้ t – test dependent ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

คะแนน	X	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	8.30	1.42	38.28 **	0.000
หลังเรียน	15.20	.90		

** $p < .01$

จากตาราง 12 พบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการติดตาม ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

การสอบถามความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการติดตาม เพื่อนำมาใช้ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา บทบาทของครูนั้นว่ามีความสำคัญต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและแสวงหาคำตอบ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการสอนแบบนี้

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในด้านตัวครู การจัดการเรียนการสอนของครู และบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ผู้เรียนเห็นว่า ครูเป็นคนใจดี เป็นคนดี ตั้งใจสอน น่าเสียงชัดเจน ในการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้เรียนเห็นว่าครูสอนดีเข้าใจง่าย ได้รับความรู้มากขึ้น วิธีการสอนแปลกใหม่ ไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังเห็นว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นกันเอง ไม่เครียด สนุกสนานและมีความสุขในการเรียน แสดงว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. กำหนดรายละเอียดตัวอย่างข้อความ ที่ใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ให้มีรายละเอียดชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้บทบาทของครูในการกระตุ้นการคิดและการแสวงหาคำตอบของผู้เรียนที่มีความสำคัญตามหลักการสอนเพื่อชี้แนะปัญญามีความชัดเจนมากขึ้น

2. เพิ่มรายละเอียดของกิจกรรมในขั้นตอนให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหาของผู้เรียนให้มีความชัดเจน จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ มากขึ้น และครูสามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนนี้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของหลักสูตรด้านการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และสภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 การเห็นคุณค่าในตนเองในประเด็นเกี่ยวกับด้านตนเอง ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสังคมหรือกลุ่มเพื่อน แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร นำข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วนำร่างหลักสูตรดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรดังกล่าวตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้หลักสูตรสำหรับนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่ม

นักเรียนที่ได้รับการประเมินระดับการเห็นคุณค่าในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดสองครั้ง (One Group Pretest – Posttest Design) ประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 537 คน ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละ กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 44 คน ได้จากการสุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ผู้วิจัยได้ไปทดลองการใช้หลักสูตรที่โรงเรียนนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานศึกษาดังกล่าวในกิจกรรมรายวิชาค้นคว้าเฉพาะเรื่อง พร้อมทั้งศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาดังกล่าว รวมทั้งผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาดังกล่าวด้วย พบว่าสภาพของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ซึ่งผลการทดลองใช้จะทำให้ทราบประสิทธิภาพของหลักสูตรและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าทางการของนักเรียน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย ความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งอาศัยการประเมินจากผู้เรียนและครู

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า หลักการและจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย ต้องพัฒนาสมรรถภาพด้านสติปัญญาไปพร้อมกับสมรรถภาพด้านเจตคติ ให้ความสำคัญความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยให้ความสำคัญกับเจตคติเชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก อีกทั้ง เน้นกระบวนการคิดและแก้ปัญหา เนื้อหา ต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น กิจกรรมการเรียนการสอน ต้องสร้างเจตคติเชิงบวก กระตุ้นปัญญาผู้เรียน และฝึกการกล้าแสดงออกโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญาจะมีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางในการสร้างเสริมความรู้และการเห็นคุณค่าในตนเอง ตามหลักการ

และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การประเมินผล ต้องใช้การประเมินผลตามสภาพจริง และวัดการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของโป๊ป (Pope, 1980)

ผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ($\bar{X} = 58.81$) รองลงมาคือ แบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 55.81$) ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้เรียนรู้สึกว่าจะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สติปัญญาและความสามารถซึ่งกันและกันร่วมมือกับผู้สอนและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น มองชั้นเรียนเป็นสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่วนรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ชอบเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้มากที่สุดในชั้นเรียนและมีส่วนร่วมกับผู้อื่นต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ทั้งสองนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ในการศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผลการพัฒนหลักสูตร

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพัฒนหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้นประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล พร้อมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสาร ใบงานประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

จากนั้นได้นำร่างหลักสูตรไปหาประสิทธิภาพของการพัฒนหลักสูตร โดยนำร่างหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ข้างต้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสมของร่างหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.40 – 4.80 ($\bar{X} = 4.40-4.80$) ซึ่งถ้าค่าเฉลี่ยมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปถือว่าประเด็นนั้นๆ มีความเหมาะสม ไม่ต้องปรับปรุง และค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง .80 – 1.00 ($IOC = .80 - 1.00$) ซึ่งมากกว่า.50 ถือว่าประเด็นต่างๆ มีความสอดคล้องกัน

ในส่วนภาษาบางคำที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแก้ไข ผู้วิจัยได้ปรับปรุงภาษาในร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความเหมาะสม จนได้หลักสูตรที่พร้อมจะนำไปทดลองใช้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ได้ผลดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการเปรียบเทียบการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเอง ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองด้านภาพลักษณ์ก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนหลังการเรียน โดยจำแนกตามระดับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง สูง ปานกลาง และน้อยพบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Sheffe) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจำนวนไม่เท่ากัน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมีความแตกต่างกับกลุ่มที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลางและระดับน้อย ส่วนกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองระดับปานกลางและระดับน้อยไม่แตกต่างกัน

3.4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

การสอบถามความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการติดตาม เพื่อนำมาใช้ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา บทบาทของครูนับว่ามีความสำคัญต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและแสวงหาคำตอบ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการสอนแบบนี้

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ในด้านตัวครู การจัดการเรียนการสอนของครู และบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ผู้เรียนเห็นว่า ครูเป็นคนใจดี เป็นคนดี ตั้งใจสอน น่าเสียงชัดเจน ในการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้เรียนเห็นว่าครูสอนดี เข้าใจง่าย ได้รับความรู้มากขึ้น วิธีการสอนแปลกใหม่ ไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังเห็นว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นกันเอง ไม่เครียด สนุกสนานและมีความสุขในการเรียน แสดงว่าผู้เรียนมี

ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. กำหนดรายละเอียดตัวอย่างข้อความ ที่ใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ให้มีรายละเอียดชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้บทบาทของครูในการกระตุ้นการคิดและการแสวงหาคำตอบของผู้เรียนที่มีความสำคัญตามหลักการสอนเพื่อชี้แนะปัญญามีความชัดเจนมากขึ้น
2. เพิ่มรายละเอียดของกิจกรรมในขั้นตอนให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหาของผู้เรียนให้มีความชัดเจน จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ มากขึ้น และครูสามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำให้ได้หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่มุ่งพัฒนาสมรรถภาพด้านสติปัญญาไปพร้อมสมรรถภาพด้านเจตคติ ซึ่งเป็นลักษณะของหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและหลักสูตรควรเน้นความสำคัญของลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ทั้งด้านความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ (Clark. 1997: 395; citing Clark and Kaplan. 1981) และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Piirto. 1994: 375 – 399 ; Piirto. 1994: 399 ; citing Van Tassel – Baska. 1992) นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเองยังมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นั่นคือ ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไปด้วย (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 67 – 71) และการเห็นคุณค่าในตนเองยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ของบุคคล เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้นในการกระทำสิ่งต่างๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี สามารถแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลอื่น (Rubin, Dorle and Sandridge. 1977: 507) ซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง คือการสร้างเจตคติเชิงบวก (Chapman. 1995: 14 – 15) การกำหนดเนื้อหา ควรได้กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ก่อนแล้วกำหนดหัวข้อ (Topic) ซึ่งเนื้อหานี้ต้องสนองความสนใจ ความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ สามารถบูรณาการกับขอบข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ (Clark. 1997: 315 ; citing Kaplan. 1986: 185) กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรที่ดีควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีทั้งกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลและกิจกรรมที่ฝึกฝนการทำงานกลุ่ม (Clark. 1997: 319 – 321 ; citing Renzulli. 1977) เนื่องจากการทำงานกลุ่มส่งเสริมให้มีการสะท้อน อภิปราย

เกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่น ผู้เรียนจะมีความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้และทักษะต่างๆ เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเป็นการสร้างเสริมความก้าวหน้าทางด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน เช่น การพัฒนาเจตคติ ความสนใจ ความสามารถและการดำรงชีวิตในสังคม (คมเพชร จัตรศุกกุล. 2546 : 20 – 24 ; Clark.1997: 331 – 335) นอกจากนี้การกระตุ้นปัญญาของผู้เรียน เป็นวิธีการช่วยให้ผู้เรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพราะการที่ผู้เรียนมีความรู้สึกดีเนื่องจากผู้เรียนสามารถแสดงปัญญาได้ดีช่วยให้ผู้เรียนมีภาพที่ดีต่อตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น (ไพร์และแฟร์รี. 2528?: 8 – 255) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญา (Fadness.2003 : online ; Foster. 2000 : online) จึงมีความเหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญคือ ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เป็นต้น ค้นหายุทธวิธีการสอนต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนแสวงหายุทธวิธีต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม และให้โอกาสผู้เรียนได้สะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของลอว์เรนซ์ (Lawrence. 2000 : 66 – 95) ที่เสนอไว้ 3 ช่วงคือ

- 1) การพัฒนาตนเองเฉพาะบุคคล ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตนเอง จากข้อมูลพื้นฐาน ที่ได้จากแบบวัดหรือแบบสอบถาม ยอมรับตนเอง แสดงความต้องการของตนเองด้วยท่าทีสุภาพ
- 2) เน้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยทักษะต่างๆ ที่เรียนรู้มา เพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ โดยสามารถป้องกันตนเองจากความเครียดได้
- 3) สร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้ตนเอง โดยอภิปรายให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก และรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง การประเมินผล หลักสูตรต้องมีการประเมินผลตามสภาพจริง (Piirto. 1994 : 399 ; citing Van Tassel – Baska. 1992) ซึ่งต้องประเมินโดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่มีความหลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การสังเกต การบันทึก การรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนลงมือปฏิบัติ ทักษะการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าของตนเองและปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นด้วย (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2544 ; อ้างอิงจาก Wiggin. 1989) และการประเมินตามสภาพจริง ยังเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญา ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรด้วย (Fadness. 2003 : online ; Foster. 2000 : online)

2. แม้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและมีระบบ รวมทั้งได้รับการประเมินและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว แต่หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นดังกล่าว เป็นหลักสูตรที่ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญคาดคิดว่าเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องกันขององค์ประกอบหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และประสบการณ์การสอนที่มีอยู่เท่านั้น จึงจำเป็นต้องนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง เพื่อเป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรว่า การดำเนินการจัดการเรียนรู้บรรลุตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรอีกด้วย โดยก่อนนำไปใช้จริง ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน เวลา 4 คาบไปศึกษานำร่อง กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่อง แล้วนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดลองใช้หลักสูตร มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลทำให้ทราบรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน (Piirto. 1994 : 375 – 399) และได้ใช้การจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญหาที่มีหลักการสำคัญคือ ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียน กำหนดลักษณะผู้เรียน สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน (Mean ; Chelemer & Knapp. 1991 : 84 – 92) นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนได้หาแนวทางในการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย ที่ผู้เรียนได้มีการสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการแปลความและเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล จะทำให้ความรู้เก่าและความรู้ใหม่เกิดความกระฉับกระเฉงยิ่งขึ้น (Mean ; Chelemer & Knapp. 1991 : 84 – 92 ; Fadness. 2003 : online ; Foster. 2000 : online) ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545: 12 – 19) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการทดลองใช้แนวคิดและวิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้ การทดสอบความรู้ที่ได้รับและการสรุปความรู้ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ในตนเองทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะอันเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 ผลการเปรียบเทียบการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การที่ผู้เรียนมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน เฉพาะด้านภาพลักษณ์เท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจมีผลจากการที่ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนบันทึกพฤติกรรมที่น่า

ภาคภูมิใจของตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, 8 โดยบันทึกทุกวันในสัปดาห์นั้นๆ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งการสร้างเจตคติเชิงบวกเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง (Chapman. 1995 : 14 – 15) และการระลึกถึงตนเองเมื่อสามารถทำงานลุล่วงไปด้วยดี การสะสมบันทึกความสำเร็จในสิ่งที่เราทำได้ดีเป็นเวลาติดต่อกันหลายๆ สัปดาห์ เป็นการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองอีกทางหนึ่ง (Sasse. 1978 : 48)

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนของกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงแตกต่างกับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนของกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตร โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลางและน้อย อย่างไรก็ตาม การสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับผู้เรียนยังไม่มีความแตกต่างในทุกๆ ด้าน อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งองค์ประกอบภายใน เช่น สภาพจิตใจและภาวะอารมณ์ของผู้เรียน ลักษณะทางกายภาพของผู้เรียน และองค์ประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์กับบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสถานศึกษา สถานภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน องค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (ปรารธนา ช้อนแก้ว. 2542 : 21 – 25 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981 : 118 – 119 ; นุชลดา โรจนประภาพรรณ. 2540 : 34-35 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981 ; จงกลนี้ ดุ้ยเจริญ. 2540 : 42 ; อ้างอิงจาก Good. 1973 ; สุพรรณิ จันทรวิเศษ. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. 1965 : 158) องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้วิจัยในการเข้าถึงและควบคุม ซึ่งถ้าผู้วิจัยเข้าถึงปัญหาหรือขอความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย อาจทำให้จำนวนผู้เรียนที่มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น มีจำนวนมากขึ้น และคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนกับก่อนเรียนด้านต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญก็ได้

2.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่ง ทักษิณา เครือหงส์ (2550 : 75) ได้สังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 6 แบบ คือ แบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ($\bar{X} = 58.81$) รองลงมา คือ แบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 55.81$) ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น ผู้เรียนรู้สึกว่าจะสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สติปัญญาและความสามารถซึ่งกันและกัน ร่วมมือกับ

ผู้สอนและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น มองชั้นเรียนเป็นสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่วนรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ชอบเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้มากที่สุดในชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญาที่เน้นการทำงานกลุ่มจึงมีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้พฤติกรรมการทำงานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนทุกคนเกิดความตระหนักว่า การสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ครูควรทำควบคู่ไปกับการสอนสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในชั้นเรียนปกติ เนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ในตัวผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยทำเป็นนโยบายพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นจุดมุ่งหมายข้อแรกของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจะนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลดีนั้นควรศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละส่วนเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของหลักสูตร รวมทั้งดำเนินการออกแบบ การจัดกิจกรรม ตามขั้นตอนและวิธีการตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ ผู้วิจัยพัฒนาจากข้อมูลพื้นฐานที่สภาพผู้เรียนมีสภาพปัญหาด้านครอบครัว เศรษฐกิจ พฤติกรรมกรรมพึงประสงค์ และการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยได้ทำการทดลองที่โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ดังนั้นหากต้องนำหลักสูตรไปใช้ อาจใช้ได้กับสภาพโรงเรียนเรียนที่มีข้อมูลพื้นฐานคล้ายคลึงกัน โดยศึกษาบริบทต่างๆ และให้เหมาะสมกับลักษณะและวัฒนธรรมของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

3. ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญาที่ชัดเจนเพื่อการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ของผู้เรียน ที่นอกเหนือจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนา
2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ในด้านย่อยอื่นๆ เช่น ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านสังคมหรือเพื่อน รวมทั้งหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและสูงต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: ครูสภา
ลาดพร้าว.
- _____. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- _____. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ :
ครูสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา พงศ์พุกษ. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก
ความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- กุหลาบ รัตนสังธรรม และคณะ. (2541). สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหาเสพติดและ
พฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาในภาคตะวันออก โครงการวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ของ
ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2527). Self – Esteem & ความรัก. กรุงเทพฯ: โปรเฟสชั่นแนลพับลิชชิง.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ.2540 – 2544). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์.
- คมเพชร ฉัตรสุมกุล. (2546). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ธนัชาการพิมพ์.
- จินดาพร แสงแก้ว. (2541). การเปรียบเทียบผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มสัมพันธ์แบบ
มาราธอน เพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กบ้านอุปถัมภ์ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จงกลนี ตัญเจริญ. (2540). สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเอง
กับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุข
ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ฉาย พิทักษ์ศิริกุล. (2532). ผลของการจัดโปรแกรมการศึกษาความกล้าแสดงออกต่อ
ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3.วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- จารุวดี บุญยารมย์. (2541). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของผู้เข้ารับการสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุไร ชุมชุม. (2538). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ เรื่องการสร้างและพัฒนาคณะทำงาน. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์. (2456). รูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. รายงานการศึกษาค้นคว้าเฉพาะเรื่อง. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2547). รายงานการศึกษา การวิเคราะห์ห่อภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิดา ราธิ. (2543). การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชนันภรณ์ ลักษณะมีพิเชษฐ์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- เชาวนา อมรสงเจริญ. (2537). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง จังหวัดพัทลุง. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เดชา นุ่นพันธ์. (2525). ผลของการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และทัศนคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทศพร มณีศรีข้า. (2539). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสำหรับครู (group Dynamic for Teacher) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทักษิณา เครือหงส์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์กับวิชาคำนวณช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญญา คนอยู่. (2547). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 3. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2544.กุมภาพันธ์). "การสร้างเสริมความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง", วารสารการศึกษา กทม.24(5) : 19 – 26.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นภาพร พุ่มพฤษ. (2529). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ลพบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษากทม. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. (2519). การศึกษานุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุดรดิตถ์. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นุชลดา โจนประภาพรรณ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว กาอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- บุรณา ไตรรัตน์. (2545). ผลของการชี้แนะโดยการจินตภาพที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลวัดหนองม่วง อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปฐมาพร อาสนวิเชียร. (2541). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจในการเรียนและความภาคภูมิใจในตนเองในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบเรียนเป็นคู่ (Learning Cell) โดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมา เรณูมาร. (2544). ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางบัว (เพ่งตั้งตรงจิตรวิทยาการ). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ประคอง กรรณสุต. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรารธนา ช้อนแก้ว. (2542). การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์. (2545). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะศรัทธาชีพให้แก่ นักศึกษาสายศรัทธาชีพของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรนิภา ลิ้มปวยอม. (2547). อีจคุณภาพการศึกษาไทยประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านน่าอายุ. 16 มิถุนายน.เดลินิวส์.หน้า 24.
- พิเชฐ อนุกุล. (2546,กรกฎาคม-ธันวาคม). การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. เชียงใหม่ : วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ.16(1) : 31.
- พูลสุข อุดม. (2546). การพัฒนาหลักสูตรแบบพหุวิทยาการร่วมกับวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ตรัง. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ไพร์,อัลวิน เอช. และ แพร์รี เจย์ เอ. (2528?). 101 วิธีช่วยให้เด็กฉลาด : 101 Ways To Boost Your Child's Self – Esteem .แปลโดย รักษิณา. กรุงเทพฯ: เทพประทานพร.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2546). ก้าวสู่การศึกษาที่มีวิจัยเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อนแถมมี.
- มยุรี สาลิวศ์. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจ
 ในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD
 กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือของครู สสวท. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี ฤาชา. (2536). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการแบบเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับ
 อาจารย์พยาบาล. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนภรณ์ โพธิ์ทอง. (2544). กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ
 สำหรับนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปะสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัศมี โพนเมืองหล้า. (2543). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศ ที่มีผลสัมฤทธิ์
 ทางเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมสัมพันธ์. ปรินิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณวิมล ภิญโญสุภลิต. (2547). การศึกษาและพัฒนาการใช้ชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นใน
 กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วารุณี สิงห์ประสาพร. (2544). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และความ
 สนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน
 การแก้ปัญหาแบบ IDEAL กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). พัฒนาหลักสูตรและการสอน – มิติใหม่. กรุงเทพฯ : ศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2543). วิสัยทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ : เอส อาร์ พรีนติ้ง .

วิจิต สุรัตน์เรืองชัย. (2534). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สำหรับครูประถมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วินัดดา ปิยะศิลป์. (2540). การพัฒนาครอบครัว. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ.

วีรณัฐ ปิณฑวนิช. (2547,มิถุนายน). ทำไมครูภาษาอังกฤษสอบตก 70%. กรุงเทพฯ: สานปฏิรูป, 7(74) : 14.

ศธ.ประเมินตนเองรอบ 6 ปี. (2548,16 สิงหาคม). มติชนรายวัน. หน้า 26.

สงัด อุทรานนท์. (2528). พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร. กรุงเทพฯ: เซนเตอร์พับลิเคชั่น.

สถิต ภัศระ. (2535). ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2547). เด็กไทยพันธุ์ใหม่เติบโตมาจากวัตถุนิยม เพศเสรี ยาเสพติด.ใน : เด็กไทยวัยกึก. สถาบันวิถิทธรรศน์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สมพิศ ไชยกิจ. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เดอะ โนว์เลดจ์ เซนเตอร์.

สมศรี ทองนุช. (2542). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจ สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สาคร พุทธปวน. (2533). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการป้องกันการใช้ยาผิดและยาเสพติด สำหรับบุคลากรในงานสาธารณสุขมูลฐาน. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อการเพิ่มความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ. (2542). จิตวิทยาเด็กเกร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ ลีตระกูล. (2532). การพัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมกรก่อสร้างก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณิ จันทรวิเศษ. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรินทร์ มีลาภล้น. (2539). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุเขตจังหวัดราชบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณิ พุทธิศรีและชัชวาลย์ ศิลปกิจ. (2541,ตุลาคม-ธันวาคม). “การพัฒนาแบบสอบถาม The Five – Scale Test of Self – Esteem for Children ฉบับภาษาไทย,” วารสารสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย. 43 (4) : 358 – 366.
- สุวิริยา สุวรรณโคตร. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรรถสิทธิ์ วชิรเมธี. (2536). รูปแบบการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต(คณิตศาสตร์). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อริสรา ชูชาติและคณะ. (2544). การวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การศึกษาทัศนคติและค่านิยมของหญิงวัยรุ่นตามสถานเริงรมย์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ถ่ายเอกสาร.

- อารี พันธุ์มณี. (2546). ฝึกคิดให้เป็น คิดให้สร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไยไหม.
- อัปสรสิริ เขี่ยมประชา. (2542). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เอกชัย เอื้อเฟื้อ. (2537). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำและด้านการทำงานเป็นกลุ่ม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Alberti, Robert E. and Emmons, Michael. (1978). Your Perfect Right. California: Impact.
- Armstrong, David G. (2003). Curriculum Today. New Jersey: Pearson Education.
- Beauchamp, George A. (1981). Curriculum Theory. 4th ed. Illinois: F.E. Peacock.
- Branden, N. (1981). The Psychological of Self-esteem. 15th ed. New York: Bantam Book.
- Brendenfur, Jonathan L. and Foster, Sherian E. (2000). Fargo, North Dakota-A Study of Teacher change. (online). Available: <http://www.wcer.wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall 2000>. Retrieved: May 19, 2004.
- Bruno, Feand J. (1983). Adjustment and Personal Growth: Seven Pathway. 2nd ed. New York: John Wiley and Sons.
- Canfield, Jack and Siccone, Frank. (1993). 101 Ways to Develop Students Self-esteem and Responsibility. Volume 1. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Clark, Barbara. (1997). Growing Up Gifted. 5th ed. New Jersey: Prentice – Hall.
- Chapman, Elwood N. (1995). How to Develop a Positive Attitude. 7th ed. London: Kogan Page.
- Comprehensive Center – Region VI. (2004). Professional Development: CGI. (online). Available: <http://www.wcer.wisc.edu/ccvi/CGISpider/CGlatCCVI>. Retrieved June 10, 2004.
- _____. (2000). A CGI Classroom. (online). Available: <http://www.wcer.wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall 2000>. Retrieved: May 19, 2004.
- Coopersmith, S. (1967). The Antecedents of Self – Esteem. San Francisco: Freeman.
- _____. (1981). SEI: Self – esteem Inventories. California: Psychologist Press.

- Correct. (2004). (online). Available: <http://www.correct.go.th/JIT/psychologycharactor>.
Retrieved September 28, 2004.
- Cotton,Eileen Guiffer. (1980). "Involvement,Self-esteem,and Achievement in an Instructionalized Adult Population: An Exploratory Field-Based Study,"
Dissertation Abstracts.40(12) : 6197 – A.
- Davis, Gary A. and Rimm, Sylvia B. (1994). Education of the Gifted and Talented. 3rd ed.Maryland: Allyn and Bacon.
- Fadness, Judy. (2003). Cognitively Guided Instruction. (online), Available:
<http://www.cesa9.k12.wi.us/Prog-Sew/Grants/Teach>. Retrieved April 9, 2004.
- Fenema, Elizabeth. (2000). Zonline). Available: [http://www.wcer,wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall 2000](http://www.wcer,wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall%2000). Retrieved: May 19, 2004.
- Falitz, Cara. (2002). Direct Instruction vs Cognitive Strategy Instruction. (online), Available:
http://www.ematusou.soe.udel.edu/final.paper.pub/_pwfstp/ Retrieved October 14, 2004.
- Foster, Sherian E. (2000).CGI from the Beginning: An Interview with Professor Elizabeth Fennema. (online). Available: [http://www.wcer,wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall 2000](http://www.wcer,wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall%2000).
Retrieved: May 19, 2004.
- Gehn, Sue. (2004). (online). Available: <http://www.ncrel.org/Sdrs/areas/issues/content/cntareas/math/ma3cgi>. Retreived: September 13, 2004.
- Girdano,Danial and Everly,George. (1979). Controlling Strees Tension: A Holistic.Engle Wood Cliffs: Prentice Mall.
- Goldberg,Carlos. (1973,July). "Some Effects of Fear of Failure in The Academic Setting,"
Journal of Psychology.82(2): 323 – 331.
- Hanks, Judith E. (2000). Cognitive Guided Instruction and Systemic Reform Native American Pedagogy and CGI. (online). Available: [http://www.wcer,wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall 2000](http://www.wcer,wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall%2000). Retrieved: May 19, 2004.
- Hubbard, Ron. (1983). Self Analysis. 3th ed. Copenhagen: New ERA.
- Jack,Rutha Watson. (1971,December). "A Study of Children's Perceptions of Thin Oral Communication Skills and of Their Self – esteem," Dissertation Abstracts.32 (6) :
2910 – A.

- Kerlinger, Fred N. (1986). *Foundation of Behavioral Research*. 3rd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Lawrence, Denis. (2000). *Building Self – esteem with Adult Learners*. London: Paul Chapman.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York: Harper & Row.
- Means, Barbara., Chelemer, Carol., and Knapp, Michael S. (1991). *Teaching Advance Skills to At – Risk Students*. California: Jessey – Bass.
- Neal, Robert B. (1981, November). "Preparing Health Educators to Teach Mental Health," *The Journal of School Health*. 597 – 600.
- Newman, Barbara M. (1986). *Adolescent Development*. Columbus: Merrill.
- Oliva, Peter F. (1992). *Developing The Curriculum*. 3rd ed. New York: Harper Collins.
- Palito, Carolyn M. (1977). *Interpersonal Communication*. California: Cummings.
- Palladino, Connie D. (1994). *Developing Self-esteem: A Guide for Positive Success*. 2nd ed. California : Crisp.
- Piirto, Jane. (1994). *Talented Children and Adults: Their Development and Education*. New York: Macmillan College.
- Podesta, Connie. (2001). *Self – esteem and the 6-Second Secret*. California: Corwin Press.
- Posner, George J. (1995). *Analyzing the Curriculum*. 2nd ed. New York: McGraw – Hill.
- Ronkin, Alan M. (1982, October). "An Analysis of Changes in Self-esteem Among Secondary School Students, Induced or Produced by Human Relations Training," *Dissertation Abstracts International*. 43: 1093 – A.
- Rubin, R.A., Dorle, J. and Sandridge, S. (1977, March). *Self-esteem and School Performance*. *Psychology in School*. 14(3): 503 – 507.
- Rubin & McNeil. (1981). *The Psychology of Being Human*. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Sarakon, Stephen C. (1986, February). "Student Self – Esteem: A Goal Administrators Can Help to Achieve," *NASSP Bulletin*. 70; February.
- Sasse, C.R. (1978). *Person to Person*. Illinois: Bennep.
- Smith, Bannie O., William O. Stanley, and J. Harlan Shores. (1957). *Fundamentals of Curriculum Development*. New York : Henry, Holt.

STOU. (2004). (online). Available: <http://www.stou.ac.th/thai/offices/Oes/Guide?career>.

Retrieved September 28, 2004.

Taba, Hilda. (1962). Curriculum Development: Theory and Practice. New York:

Harcourt, Brace & World.

Tesser, Abraham. (1980). "Self – esteem Maintenance in Family Dynamics," Journal of Personality and Social Psychology. 39(8) : 77 – 91.

Tyler, Ralph W. (1950). Basic Principle of Curriculum and Instruction. Chicago: University of Chicago Press.

Yelsma, Paul and Yelsma, Julie. (1998, April). "Self Esteem and Social Respect Within the High School," The Journal of Social Psychology. 138 (4): 434 – 441.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของ นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากความเจริญก้าวหน้าของยุคโลกาภิวัตน์ จนก่อให้เกิดปัญหาสังคมขยายออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชนที่ขยายตัวและมีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านยาเสพติด การประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย การใช้ความรุนแรง การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านการปรับตัวและอ่อนแอทางด้านจิตใจ เป็นต้น (กุหลาบ รัตนสังจรรย์, 2541 ; อ้างอิงจาก สำนักงาน ป.ป.ส. และ กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา.2539 : 18 ; สมพงษ์ จิตระดับ. 2547 : 6)

นอกจากนี้จากการสอบวัดคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540 รวมทั้งการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ประเมินนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมากทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่ปัญหาซึ่งเกิดจากผู้เรียนคือ ผู้เรียนไม่มีความเชื่อมั่นและไม่กล้าแสดงออกในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ. 2542 : 13 ,83 – 84 ; สานปฏิรูป. 2547 : 14 ; เติลนิวิธ. 16 (6),2547 :24)

จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมา อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดแรงจูงใจในการเรียน การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน การขาดความสามารถในการเรียน การขาดทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น การไม่รู้จักเป้าหมายชีวิต และอีกสาเหตุหนึ่งที่มีความสำคัญมากคือการขาดการเห็นคุณค่าในตนเอง หรือการมองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไม่เคารพตนเองและคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นั่นคือ การเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม กระตือรือร้นในการกระทำการต่างๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลอื่นๆ มีความยืดหยุ่น สามารถยอมรับความล้มเหลวของตนเองได้ ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงไปด้วยผู้เรียนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อย จะขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าคนอื่น มองตนเองในด้านลบ เห็นว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่สามารถทำกิจกรรมใดๆ ให้สำเร็จได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่ต้องอาศัยความมั่นใจ การกล้าแสดงออกในการฝึกฝนและการสื่อสาร

ในชีวิตจริง รวมทั้งมีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมของผู้เรียนด้วย (Canfield and Siccone. 1993:109 ; Rubin,Dorle and Sandidge. 1977:507 ; รัศมี โพนเมืองหล้า. 2542 : 3 ; อ้างอิงจาก มาศสววรรค์ พัฒนานุพงษ์. 2531 ; สมพิศ ไชยกิจ. 2536 :67 – 71 ; พรรณี ข.เจนจิต. 2538 : 591)

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน จึงมีความจำเป็นที่จะนำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สามารถยอมรับตนเอง บุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมต่างๆ ด้วยความเป็นจริงพร้อมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขต่อไป

หลักการ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายและทิศทางในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการพัฒนาสมรรถภาพด้านสติปัญญาต้องดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านเจตคติ (Clark. 1997:395-396 ; citing Clark and Kaplan. 1981.)

นอกจากนี้ หลักสูตรยังมุ่งจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ด้วยการสร้างเจตคติเชิงบวกให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังเช่น สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เชิงบวก สร้างปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ในการทำงานเชิงบวก พึงความสนใจอยู่กับองค์ประกอบเชิงบวกต่างๆ ของสิ่งแวดล้อมรอบตัวและพยายามขจัดเจตคติเชิงลบ ให้ความสนใจพฤติกรรมดีๆ ที่บุคคลอื่นได้ปฏิบัติและให้การยกย่องชมเชย (Chapman. 1995 ; Podesta. 2001 ; วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. ; Newman. 1986 ; จารูวดี บุญยารมณ. 2541 ; ปรรารถนา ช้อนแก้ว. 2542; รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543.) โดยอาศัยองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1981.) มาเป็นองค์ประกอบเพื่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองซึ่งประกอบด้วย 2 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบภายใน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล ความสามารถทั่วไป สภาพจิตใจและภาวะอารมณ์หรือความรู้สึก ค่านิยมส่วนบุคคล

2. องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์กับบิดามารดาและบุคคลในครอบครัวสถาบันการศึกษาและการศึกษา สภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกจากนี้ยังเน้นถึงความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลและคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน มาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจะไม่สูงมากเกินไปสำหรับผู้เรียนแต่สามารถท้าทายความสามารถนักเรียน ประสบการณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสิ่งที่มีความหมายและพัฒนาระบบการคิดของนักเรียน (Piirto. 1994. ; Van Tassel – Baska. 1992. ; Clark. 1997.) โดยการพัฒนาลัทธิฐาน ได้ศึกษารายละเอียดจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาสติปัญญาไปพร้อมกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามแนวการจัดการศึกษาของชาติด้วย

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. เห็นคุณค่าในตนเอง มีเจตคติเชิงบวก ยอมรับตนเอง รวมทั้งมองเห็นคุณค่าของตนเองและบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
2. มีปฏิสัมพันธ์และรักษาความสัมพันธ์ในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเชิงบวก
3. มีความรู้เหมาะสมตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรสถานศึกษา

เนื้อหา

เนื้อหาสาระเป็นเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้ศึกษาสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียน และใช้หลักในการคัดเลือกเนื้อหาของ แคพแลน (Kaplan. 1986.) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ในการกำหนดเนื้อหานั้น ควรเริ่มจากการกำหนดหัวเรื่องก่อน (Theme) เนื่องจากหัวเรื่องเป็นหน่วยที่มีขอบข่ายกว้างกว่าหัวข้อ (Topic) ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความสนใจที่หลากหลายและความสามารถในการสรุปอ้างอิงของผู้เรียน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาได้มากกว่า ซึ่งหลักการในการคัดเลือกเนื้อหา มีดังนี้

1. เนื้อหานั้นสามารถอ้างอิงไปสู่หัวเรื่องได้
2. เนื้อหาต้องเป็นลักษณะสหวิทยาการ
3. เนื้อหาจะต้องประมวลข้อมูลให้ผู้เรียนทั้งหมดคาดหวังที่จะเรียนรู้

4. เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน
5. เนื้อหาสามารถที่จะบูรณาการกับขอบข่ายสาระอื่น ๆ
6. เนื้อหาสามารถทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและอนาคต

**มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

สาระที่ 1: ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1: เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปี ระดับ ม.2
1. เข้าใจภาษาท่าทาง น้ำเสียง ความรู้สึกของผู้พูด รวมทั้งเข้าใจ คำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ คำอธิบายที่พบในสื่อจริง	1. เข้าใจภาษาท่าทาง น้ำเสียง ความรู้สึกของผู้พูด รวมทั้งเข้าใจ คำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ คำอธิบายที่พบในสื่อจริง	– ภาษา ท่าทาง น้ำเสียง ความรู้สึกของผู้พูด – คำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ – อธิบายที่พบในสื่อจริง
2. อ่านออกเสียงบทอ่านได้ถูกต้อง ตามหลักการอ่านออก เสียง และเหมาะสมกับเนื้อหา ที่อ่าน	2. อ่านออกเสียงบทอ่านได้ถูกต้อง ตามหลักการอ่านออก เสียง และเหมาะสมกับเนื้อหา ที่อ่าน	– บทอ่านประเภทต่างๆ ที่มี ความยากง่ายเหมาะสมกับ ระดับชั้น
3. เข้าใจ และตีความสื่อที่ไม่ใช่ ความเรียง (non – text Infor -- mation) ในรูปแบบต่างๆ โดย ถ่ายโอนเป็นข้อความที่ใช้ถ้อย คำของตนเองหรือถ่ายโอนข้อความ เป็นสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง	3. เข้าใจ และตีความสื่อที่ไม่ใช่ ความเรียง (non – text information) ในรูปแบบต่างๆ โดยถ่ายโอนเป็นข้อความที่ใช้ ถ้อยคำของตนเอง	– สื่อที่ไม่ใช่ความเรียง – ข้อความ
4. เข้าใจ ตีความ และแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับ เรื่องที่อยู่ในความสนใจใน ชีวิตประจำวัน	4. เข้าใจ ตีความและแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความ ข้อมูลและข่าวสารจากสื่อ สิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์	– ข้อความ ข้อมูล และข่าวสาร จากสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ ต 1.2 : มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแสดง
ความรู้สึกและความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปี ระดับ ม.2
1. ใช้ภาษาตามมารยาททางสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา	1. ใช้ภาษาตามมารยาททางสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่องโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	– ภาษาที่ใช้สื่อสารตามมารยาททางสังคม – ภาษาในการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี
2. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการของตน เสนอความช่วยเหลือและบริการแก่ผู้อื่น และวางแผนในการเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	2. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการของตน เสนอความช่วยเหลือและบริการแก่ผู้อื่น และวางแผนในการเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	– ภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็น – ภาษาที่ใช้ในการเสนอความช่วยเหลือและบริการ – ภาษาที่ใช้วางแผนในการเรียน
3. ใช้ภาษาเพื่อขอและให้ข้อมูล อธิบาย บรรยาย เปรียบ เทียบ เรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ของตนเองและสิ่งที่ตนสนใจสร้างองค์ความรู้ โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะ	3. ใช้ภาษาเพื่อขอและให้ข้อมูล อธิบาย บรรยายเปรียบเทียบ เรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ของตนเอง ใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผลจากการฝึกทักษะในการวางแผนการเรียน	– ภาษาที่ใช้ในการขอและให้ข้อมูล อธิบาย บรรยาย เปรียบเทียบ เรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
4. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวันและโครงการในอนาคต พร้อมทั้งให้เหตุผล โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผลจากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งแสวงหาวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับตนเอง	4. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผลจากการฝึกทักษะต่างๆ	– ภาษาที่ใช้แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

มาตรฐาน ต 1.3 : เข้าใจกระบวนการพูด การเขียนและการสื่อสาร ข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและมีสุนทรีย์ภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปีระดับ ม.2
1. นำเสนอข้อมูล เรื่องราวสั้นๆ หรือกิจวัตรประจำวันประสบการณ์ รวมทั้งเหตุการณ์ทั่วไป	1. นำเสนอข้อมูล เรื่องราวสั้นๆ หรือกิจวัตรประจำวันประสบการณ์ และเหตุการณ์ทั่วไป	– ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล เรื่องราว กิจวัตรประจำวัน เหตุการณ์ ประสบการณ์
2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยว กับประสบการณ์ส่วนตัวหรือ เหตุการณ์ต่างๆ	2. นำเสนอความคิดรวบยอด ประสบการณ์ส่วนตัวหรือ เหตุการณ์ต่างๆ	– ภาษาที่ใช้นำเสนอความคิด รวบยอดเกี่ยวกับประสบการณ์ ส่วนตัวหรือเหตุการณ์ต่างๆ
3. นำเสนอข้อคิดเห็นที่มีต่อ เหตุการณ์ต่างๆ ในท้องถิ่นและ สังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์	3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อ เหตุการณ์ต่างๆ ในท้องถิ่นและ สังคมได้อย่างสร้างสรรค์	– ภาษาที่ใช้แสดงความคิดเห็นที่มี ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในท้องถิ่นและ สังคม
4. นำเสนอบทเพลง บทละครสั้นๆ (Skit) เหตุการณ์ บทกวี หรือข้อมูล จากสื่อประเภทต่างๆ ตามความ สนใจด้วยความสนุกสนาน	4. นำเสนอบทเพลง บทละครสั้นๆ (Skit) เหตุการณ์ บทกวี หรือข้อมูล จากสื่อประเภทต่างๆ ตามความ สนใจด้วยความสนุกสนาน	– ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอ บทเพลง บทละครสั้นๆ เหตุการณ์ ตามความสนใจ

สาระที่ 2: ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้
เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปี ระดับ ม.2
1. ใช้ภาษาและท่าทางในการ สื่อสารได้เหมาะสมกับระดับบุคคล และวัฒนธรรมเจ้าของภาษา	1. ใช้ภาษาและท่าทางในการ สื่อสารได้เหมาะสมกับระดับบุคคล และวัฒนธรรมเจ้าของภาษา	– ภาษาท่าทาง ภาษาที่ใช้ในการ สื่อสาร
2. รู้ที่มาและเหตุผลของงาน ประเพณี วันสำคัญของชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา	2. รู้ที่มาและเหตุผลของงาน ประเพณี วันสำคัญของชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา	– งานประเพณี วันสำคัญของชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา

มาตรฐาน ต 2.2 : เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้ได้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปี ระดับ ม.2
1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องคำ วลี สำนวน ประโยค และข้อความที่ซับซ้อน และนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาไทยในเรื่องคำ วลี สำนวน ประโยค และข้อความที่ซับซ้อน และนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	– คำ วลี สำนวน ประโยค ข้อความ
2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างเหมาะสม	2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างเหมาะสม	– วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา
3. เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้ การเข้าสู่สังคมและอาชีพ	3. เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้ การเข้าสู่สังคมและอาชีพ	– ภาษาที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การเข้าสู่สังคมและอาชีพ
4. เห็นคุณค่าและเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	4. เห็นคุณค่าและเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	– กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม
5. ตระหนักในคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมที่เรียน และนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม	5. ตระหนักในคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมที่เรียน และนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม	– ภาษาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 : ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระอื่น

มาตรฐาน ต 3.1 : ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปี ระดับ ม.2
1. เข้าใจและถ่ายทอดเนื้อหาสาระภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	1. เข้าใจและถ่ายทอดเนื้อหาสาระภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	– เนื้อหาสาระที่เป็นภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ
2. ใช้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	2. ใช้ภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	– ภาษาในการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ

สาระที่ 4: ภาษาความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปีระดับ ม.2
1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ภายในสถานศึกษาและชุมชน ด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย	1. ใช้ภาษาอังกฤษตามสถานการณ์ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาและชุมชน ด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย	– ภาษาตามสถานการณ์ต่างๆ ภายในสถานศึกษาและชุมชน
2. ใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในรูปแบบต่างๆ กับบุคคลภายในสถานศึกษาและชุมชน	2. ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในรูปแบบต่างๆ กับบุคคลภายในสถานศึกษาและชุมชน	– ภาษาที่ใช้สื่อสารกับบุคคลภายในสถานศึกษาและชุมชน

มาตรฐาน ต 4.2 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 – 3)	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ระดับ ม.2	สาระการเรียนรู้รายปี ระดับ ม.2
1. ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารในการทำงาน และสมัครงานในสถานการณืจำลองและ/หรือสถานการณ์จริง	1. ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในการทำงาน และสมัครงานในสถานการณืจำลองหรือสถานการณ์จริง	– ภาษาที่ใช้สื่อสารในการทำงานและสมัครงาน
2. ใช้ภาษาต่างประเทศในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขโดยรู้จักควบคุมตนเองรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเหมาะสม และเจรจาโน้มน้าวต่อรองอย่างมีเหตุผล	2. ใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขโดยรู้จักควบคุมตนเองรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเหมาะสม	– ภาษาในการแสดงความคิดเห็น – ภาษาในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น
3. ใช้ภาษาต่างประเทศเฉพาะด้านเพื่อการสื่อสาร การจัดการด้านการเรียน การศึกษาต่อ และ/หรือด้านอาชีพ	3. ใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะด้านเพื่อการสื่อสาร การจัดการด้านการเรียน	– ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและการจัดการด้านการเรียนการสอน
4. ใช้ภาษาต่างประเทศเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ของชุมชน ท้องถิ่น หรือประเทศชาติในการส่งเสริม หรือสร้างความร่วมมือในสังคม	4. ใช้ภาษาอังกฤษเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ของชุมชน ท้องถิ่น ในการส่งเสริมหรือสร้างความร่วมมือในสังคม	– ภาษาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ของชุมชนและท้องถิ่น

คำอธิบายรายวิชา

สาระการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ 2 รหัสวิชา อ 32101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ 10 หน่วย จำนวน 120 ชั่วโมง / ปี จำนวน 3 หน่วยกิต

ใช้ภาษา น้ำเสียง และท่าทาง สื่อสารตามมารยาทสังคม และใช้ภาษาในการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน การสมัครงานขอ และให้ข้อมูล เสนอความช่วยเหลือและให้บริการผู้อื่น ใช้ภาษาในการสื่อสารและอ่านออกเสียงคำวลี สำนวนง่ายๆ ประโยคคำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการฟังและการอ่าน คำอธิบายข้อความ ข้อมูล บทอ่าน เรื่องราวสั้นๆ ทั้งที่เป็นความเรียงและไม่ใช่ความเรียง จากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วถ่ายโอนเป็นถ้อยคำของตนเองในรูปแบบต่างๆ สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ท้องถิ่นและสังคม การศึกษา การทำงาน เทคโนโลยี งานประเพณี วันสำคัญต่างๆ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเจ้าของภาษา เห็นคุณค่าของภาษาอังกฤษ เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษา และวัฒนธรรม สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

หน่วยการเรียนรู้
Life and Community

หน่วยการเรียนรู้	คำอธิบายรายวิชา
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Personal Identification (7) 1.1 Self – image (2) 1.2 Family (2) 1.3 Character (3)	– ใช้ภาษา น้ำเสียง และท่าทาง สื่อสารตามมารยาททางสังคม – ขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและบุคคลอื่น – ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการฟังและการอ่าน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Entertainment (14) 2.1 Kinds of songs/movies / TV and radio programs (4) 2.2 Favorite songs/movies / TV and radio programs (5) 2.3 Ideas about songs/movies / TV and radio programs (5)	– ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการฟังและการอ่าน คำอธิบาย ข้อความ ข้อมูล บทอ่าน เรื่องราวสั้นๆ ทั้งที่เป็นความเรียงและไม่ใช่วรรณคดีจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วถ่ายโอนเป็นถ้อยคำตนเองในรูปแบบต่างๆ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Occupation (9) 3.1 Famous people (3) 3.2 Ambition (2) 3.3 Qualifications (2) 3.4 Application form (2)	– การใช้ภาษาในการสื่อสาร ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในการเรียนรู้ การสมัครงาน ขอ และให้ข้อมูล – สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง และข่าวสาร
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Food and drink (12) 4.1 Type of food and drink (3) 4.2 Favorite food and drink (3) 4.3 How to choose (3) 4.4 How to cook (3)	– สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น – สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

หน่วยการเรียนรู้	คำอธิบายรายวิชา
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 Relation with other people (16) 5.1 Greeting (2) 5.2 Leave taking (2) 5.3 Offer and request (2) 5.4 Invitation (2) 5.5 Appointment (2) 5.6 Social view (2) 5.7 Correspondence (2)	– ใช้ภาษาในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เสนอความช่วยเหลือและให้บริการผู้อื่น – ใช้ภาษา น้ำเสียง ท่าทาง สื่อสารตามมารยาทสังคม – อ่านออกเสียง คำ วลี สำนวนง่ายๆ ประโยคคำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 Weather (10) 6.1 Climate (2) 6.2 Clothing (2) 6.3 Plants and animals (3) 6.4 Weather forecast (3)	– ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการฟังและการอ่าน คำอธิบาย ข้อความ ข้อมูล บทอ่าน เรื่องราวสั้นๆ ทั้งที่เป็นความเรียงและไม่ใช่ความเรียงจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ถ่ายโอนเป็นถ้อยคำตนเองในรูปแบบต่างๆ – สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ท้องถิ่นและสังคม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 Travel (15) 7.1 Places (4) 7.2 Direction (3) 7.3 Ticket/fare (2) 7.4 Transportation (3) 7.5 Schedule (3)	– ใช้ภาษาในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เสนอความช่วยเหลือและให้บริการผู้อื่น – สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ท้องถิ่นและสังคม เทคโนโลยี งานประเพณี วันสำคัญต่างๆ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

หน่วยการเรียนรู้	คำอธิบายรายวิชา
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 Shopping (9) 8.1 Places of shopping (3) 8.2 Monetary : cost / change / pricetag (2) 8.3 Language : bargain/accept or not accept / complain (3) 8.4 Shopping list (1)	– ใช้ภาษา น้ำเสียง และท่าทาง สื่อสาร ตามมารยาททางสังคม – แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึก เกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง เหตุการณ์สำคัญ ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 Health (15) 9.1 Illness : by diseases or accident (4) 9.2 How to keep fit (4) 9.3 Healthy living (4) 9.4 Daily routine (3)	– ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จากการฟังและการอ่าน คำอธิบาย ข้อความ ข้อมูล บทอ่าน เรื่องราว สั้นๆ ทั้งที่เป็นความเรียงและไม่ใช่ว่าความเรียง จากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว ถ่ายโอนเป็นถ้อยคำตนเองในรูปแบบต่างๆ – สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เพิ่มเติมและเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นๆ – สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 Freetime (9) 10.1 Sports and games (2) 10.2 Hobbies (2) 10.2 Holidays (2) 10.4 Sightseeing (3)	– สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เพิ่มเติมและเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นๆ – เห็นคุณค่าของภาษาอังกฤษ เข้าร่วมกิจกรรม ทางภาษาและวัฒนธรรม – สรุป แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ท้องถิ่นและสังคม เทคโนโลยี งานประเพณี วันสำคัญต่างๆ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม เจ้าของภาษา

การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มุ่งเน้นในการพัฒนาเจตคติเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่นของนักเรียน รวมทั้งฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมกระตุ้นปัญญาของนักเรียน โดยจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้มีโอกาสทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ และใช้บทเรียน คำถาม กิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม (Roger. 1970.; Sasse. 1978 ; Bruno. 1983 ; Girdano and Everly. 1979. ;ไพร์และแฟร์รี. 2528?) ซึ่งประเด็นสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน (Renzulli. 1977. ; Clark. 1997. ; Rimm. 1994.) มีดังนี้

1. ประเมินผู้เรียนและนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน
2. มีกิจกรรมค้นคว้าทั่วไป
3. กิจกรรมกลุ่ม
4. สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบรับผิดชอบ
5. กิจกรรมการเรียนรู้ต้องสร้างการคิดและท้าทาย
6. ยุทธวิธีที่นำมาใช้ทำให้เกิดทักษะการตัดสินใจ
7. ใช้ภาษาและพฤติกรรมในการเพิ่มอำนาจ
8. ผู้เรียนแสวงหาและรวบรวม การนำตนเองหรือทักษะการเรียนรู้
9. ครู / นักเรียนต้องร่วมมือ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น คือ การเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญญา (Cognitive Guided Instruction) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ตามแนวคิดของลอว์เรนซ์ (Lawrence. 2000 : 95) นอกจากนี้ยังมีการทดลองใช้กับการสอนภาษาอังกฤษพบว่า นักเรียนมีการทำงานร่วมกัน มีการฝึกสนทนามากขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งถือว่าการใช้ภาษาที่มีคุณค่า (Brendefur and Foster. 2000 : online) ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการสอนแบบชี้แนะปัญญา มีดังนี้

1. องค์ประกอบของการสอนแบบชี้แนะปัญญา (Means ; Chelemer & Knapp.1991.)
 - 1.1 มียุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย
 - 1.2 เน้นในเรื่องการแก้ปัญหา
 - 1.3 ครูขยายแนวคิดหรือความรู้ของนักเรียนให้กว้างขึ้น
2. หลักการของการสอนแบบชี้แนะปัญญา (Means ; Chelemer & Knapp. 1991.)
 - 2.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

2.2 กำหนดลักษณะของผู้เรียน

2.3 สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ปัญหาของผู้เรียน

3. แนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นปัญญา (Fadness. 2003 ;

Foster. 2000.)

3.1 ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนทราบถึงสภาพพื้นฐานของตนเองและได้พัฒนาตนเอง

3.2 ค้นหายุทธวิธีการสอนต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และให้โอกาสผู้เรียนแสวงหายุทธวิธีต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา

3.3 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

3.4 ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม

3.5 ให้ผู้เรียนสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์

3.6 ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง

4. ขั้นตอนการสอน

4.1 กำหนดโจทย์ปัญหา

4.2 นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

4.3 ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง โดยอาจใช้คำถามเพิ่มเติมหรือการให้กำลังใจ

4.4 เมื่อทุกคนได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายยุทธวิธีการหาคำตอบของแต่ละคน

4.5 ครูและนักเรียน ร่วมสรุปยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหา

4.6 ประเมินผลตามสภาพจริง

5. แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบส่วนต่างๆ ตามแนวคิดของ เฮอริคและไทเลอร์ (Herrick and Tyler. 1950.) ดังนี้

5.1 จุดมุ่งหมาย

5.2 เนื้อหาและทักษะที่จะเรียนรู้

5.3 กิจกรรมการเรียนรู้

5.4 สื่อการเรียนรู้

5.5 การวัดและประเมินผล

การประเมินผล

หลักสูตรรากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มุ่งประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง

ดังนั้นการประเมินผลจึงได้ใช้แนวทางในการวัดและแบบวัดของ โป๊ป (Pope. 1980) ที่มีการแปลและปรับปรุงเป็นฉบับภาษาไทย (สุวรรณี พุทธิศรีและชัชวาล ศิลปกิจ. 2541: 359 ; อ้างอิงจาก Pope. 1980.) ที่แบ่งด้านการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 5 ด้าน คือ สังคม การศึกษา ครอบครัว ภาพลักษณ์ และมุมมองรวม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1981.) นอกจากนี้ ยังได้ใช้แนวคิดในการประเมินตามสภาพจริง ของ วิกกิน (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2544 ; อ้างอิงจาก Wiggin. 1989.) แวน ทาสเซล-บาสกา (Van Tassel-Baska. 1992.) และ คลาร์ก (Clark. 1997.) มาใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งจะทำได้สามารถประเมินผู้เรียนจากข้อมูลหลายแหล่งด้วย

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (Family) เวลา 2 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ต 1.2 : มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มาตรฐานที่ ต 1.2 (3) ใช้ภาษาเพื่อขอและให้ข้อมูล อธิบาย บรรยาย เปรียบเทียบ เรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวันของตนเอง ใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนรู้ทางภาษาและผลจากการฝึกทักษะในการวางแผนการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองและบุคคลในครอบครัวได้
2. นักเรียนเขียนบรรยายเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลในครอบครัวของตนเองได้

เนื้อหา

การเขียนบรรยายเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลในครอบครัวตนเองตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. กำหนดโจทย์ปัญหาให้นักเรียนเขียนบรรยายถึงครอบครัวและบุคคลในครอบครัว
2. นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

2.1 ให้นักเรียนตอบคำถามในใบงานที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลครอบครัวและบุคคลในครอบครัวของนักเรียน เช่น

What is your name?

How old are you?

How many people are there in your family?

Who is your father?

What is he?

How old is he?

2.2 นักเรียนเสนอคำตอบของตนเองเป็นรายบุคคล โดยครูสุ่มถาม แล้วให้นักเรียนส่งคำตอบในใบงานที่ 2

2.3 ให้นักเรียนฝึกถามข้อมูลจากเพื่อนโดยใช้คำถามในใบงานที่ 2

2.4 นักเรียนเขียนบรรยายเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลในครอบครัวตนเอง โดยอาศัยประโยคที่นักเรียนตอบคำถามในข้อ 2.1

3. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

3.1 ครูทบทวนคำศัพท์ ข้อความ ประโยค เช่น pet , together , weekend , there are , What is he / she?

3.2 ครูสุ่มถามคำถามในใบงานที่ 2 แล้วให้นักเรียนช่วยกันตอบ โดยครูเขียนประโยคคำตอบบนกระดาน

4. นักเรียนนำเสนอแนวทางหรือวิธีการในการหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

4.1 นักเรียนเสนอคำตอบ และเขียนคำตอบบนกระดาน แล้วช่วยกันแก้ไขรูปประโยคที่ผิด

4.2 นักเรียนเสนอการเรียงประโยค แล้วเขียนบรรยายถึงครอบครัวและบุคคลในครอบครัวของตนเอง

5. ครูและนักเรียนสรุปแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

5.1 นักเรียนช่วยกันสรุปโครงสร้างประโยคที่ใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน คือ Present Simple (Subject + v1)

5.2 การเขียนประโยคต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่ จบประโยคต้องมีจุด Full stop

6. การประเมินผลตามสภาพจริง

6.1 สังเกตการพูด ถาม-ตอบคำถาม

6.2 ตรวจคำตอบในใบงานที่ 2

6.3 ตรวจการเขียนบรรยายเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลในครอบครัวตนเอง

Work Sheet 2

Read the following questions and answer the questions.

1. What is your name?

.....

2. How old are you?

.....

3. How many people are there in your family?

.....

4. Who is your father ?

.....

5. How old is he?

.....

6. What is he?

.....

7. Who is your mother?

.....

8. How old is she?

.....

9. What is she?

.....

10. How many sisters and brothers do you have?

.....

11. What are their names?

.....

12. How many pets do you have?

.....

13. What are your pets?

.....

14. What are their names ?

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 (Qualifacation) เวลา 2 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ต 4.2 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

มาตรฐาน ต 3.1: ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มาตรฐาน ต 4.2(1).ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในการทำงาน และสมัครงานในสถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์จริง

มาตรฐาน ต 3.1(1).เข้าใจและถ่ายทอดเนื้อหาสาระภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกความหมายและออกเสียงของคำศัพท์เกี่ยวกับการประกาศรับสมัครงาน ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนบอกคุณสมบัติที่จำเป็นในการสมัครงานในอาชีพต่างๆ ได้
3. นักเรียนวางแผนเพื่อให้ตนเองมีคุณสมบัติในการประกอบอาชีพที่ตนสนใจได้

เนื้อหา

คุณสมบัติของผู้สมัครงาน (Qualification)

กิจกรรมการเรียนรู้

1. กำหนดโจทย์ปัญหา
ให้นักเรียนศึกษาที่มีการกำหนดคุณสมบัติ (Qualification) ของผู้สมัครงาน บอกความหมายของคำศัพท์ และบอกคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน
2. นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

- 2.1 นักเรียนศึกษาใบงานที่ 7 หาคำศัพท์และความหมายของคำ ลงในใบงาน
- 2.2 ให้นักเรียนอ่านคำศัพท์ที่เขียนลงในใบงาน พร้อมทั้งบอกความหมาย และสรุปสั้นๆ จากเนื้อหาที่อ่าน
- 2.3 นักเรียนแต่ละคนเลือกอาชีพที่ตนสนใจ แล้วกำหนดคุณสมบัติต่างๆ ที่ต้องมีในการประกอบอาชีพนั้นในอนาคต โดยครูให้นักเรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติมเป็นการบ้าน
- 2.4 นักเรียนนำเสนออาชีพที่ตนสนใจและคุณสมบัติที่ต้องมีต่อกลุ่ม โดยทำในใบงานที่ 8
- 2.5 แต่ละกลุ่มสรุปเลือก 1 อาชีพ พร้อมนำเสนอแนวทางที่นักเรียนจะมีคุณสมบัติเหมาะสมกับอาชีพนั้นในอนาคต โดยสรุปลงในใบงานที่ 8
- 2.6 ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยกลุ่มอื่นสามารถเสนอแนะเพิ่มเติมได้
3. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
 - 3.1 ครูทบทวนคำศัพท์บางคำให้กับนักเรียน เช่น Age , career , job , male , female , education , engineer , doctor , nurse , accountant
 - 3.2 ครูทบทวนประโยคที่ถามเกี่ยวกับอาชีพ พร้อมภาพเกี่ยวกับบุคคลในอาชีพนั้นๆ เช่น What is he/she? Is he/she a male/female?
4. นักเรียนนำเสนอแนวทางหรือวิธีการในการหาคำตอบหรือแก้ปัญหา
 - 4.1 นักเรียนเสนอความหมายของคำศัพท์ และบอกคุณสมบัติที่สำคัญในการสมัครงานในอาชีพต่างๆ โดยสังเกตคำที่เป็นคำสำคัญ
 - 4.2 นักเรียนเสนอคุณสมบัติในการสมัครงานและสรุปคำที่มีหัวข้อเหมือนหรือคล้ายคลึงที่จำเป็นในการสมัครงาน
5. ครูและนักเรียนสรุปแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหา
 - 5.1 คุณสมบัติสำคัญในการสมัครงาน คือ position, age, education, school / college, sex, experience
 - 5.2 นักเรียนต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ จากแหล่งเรียนรู้อื่น เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร Internet
6. การประเมินผลตามสภาพจริง
 - 6.1 สังเกตการบอกความหมายของคำศัพท์
 - 6.2 ตรวจใบงานที่ 7 และ 8

Work Sheet 7

Pest Busters

Join us and be part of organization that believes in progression through the advancement of it terms.

Marketing Manager

Qualification :

- Bachelor's or Master's Degree in marketing English
- Experience 5 years in brand / product management in chemical

Technical Customer Service Engineer

Qualification:

- Bachelor' or Master's Degree in
- er
- Experience 3-8 years in machine design

Senior Cost Accountant

Qualification:

- Male/Female
- Age over 30 years old
- Bachelor's Degree in accounting
- Experience 5 years in accounting
- Able to work in Rayong

Senior Chemist

Qualification:

- Male/Female
- Age under 30 years old
- Master's Degree in Chemistry
- Experience 4 years in chemical manufacturing
- Able to work in Amata Nakorn

[illegible]

Work Sheet 8

Name..... Class..... No.....

Choose your favorite career and fill in the qualifications.

Career	Education (Major)	School / College	Age	sex

Positive points:

.....

.....

.....

.....

Negative points :

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 (Social view) เวลา 2 คาบ

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ต 1.3: เข้าใจกระบวนการพูด การเขียนและการสื่อสาร ข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มาตรฐาน ต 1.3(3). นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นและสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนจับใจความสำคัญจากบทอ่านได้
2. นักเรียนวิเคราะห์ถึงสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้
3. นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

เนื้อหา

การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ในสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้

1. กำหนดโจทย์ปัญหา

นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่กำหนด โดยเสนอสาเหตุและแนวทางแก้ไข

2. นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง

2.1 นักเรียนศึกษาใบงานที่ 13 เป็นรายบุคคล แล้วกำหนดสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อเหตุการณ์นั้น

2.2 นักเรียนเสนอคำตอบของตนเองเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนคนอื่น สามารถเสนอสาเหตุและแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมได้

2.3 นักเรียนทำงานกลุ่มในใบงานที่ 14 โดยแต่ละกลุ่มเสนอสาเหตุและแนวทางแก้ไข

2.4 แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยนักเรียนกลุ่มอื่นสามารถเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

3. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

3.1 ครูเสนอบัตรคำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ให้นักเรียนออกเสียงและช่วยกันบอกความหมายของคำศัพท์

3.2 ให้นักเรียนไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในใบงานที่ 14 ล่วงหน้า

4. นักเรียนนำเสนอแนวทางหรือวิธีการในการหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

4.1 นักเรียนเสนอคำตอบ และแนวทางการที่ใช้ในการตอบ เช่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนนักเรียนในกลุ่ม

4.2 นักเรียนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร Internet

5. ครูและนักเรียนสรุปแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการแสวงหาคำตอบหรือแก้ปัญหา

5.1 นักเรียนต้องศึกษาข้อมูลให้ครบถ้วน

5.2 นักเรียนต้องใช้เหตุผลในการเสนอความคิดเห็น โดยอาศัยข้อมูล

6. การประเมินผลตามสภาพจริง

6.1 สังเกตการณ์ออกเสียงและการบอกความหมายของคำศัพท์

6.2 ตรวจผลงานในการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ไขของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

6.3 ตรวจผลงานกลุ่ม

6.4 สังเกตการทำงานกลุ่ม

Causes	How to solve the problem
.....	

Work Sheet 14

Name..... Class No..... Group.....

One Way Love

Dear Editor,

I've fallen in love with a cute boy who doesn't love me at all . He loves another girl who already has a boy friend. I love him so much. But why doesn't he love me / What should I do ,editor ?

Love,

Annie , Bangna

Find out the cause of this problem and how to solve the problem.

[illegible]

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างเครื่องมือการวิจัย

- แบบประเมินร่างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริม
การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- แบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย
- แบบรายงานพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจของตนเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง
- แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบสัมภาษณ์ครูเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

**แบบประเมินร่างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริม
การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

คำชี้แจง

แบบประเมินร่างหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย 3 ลงในช่องแสดงระดับความเหมาะสมและความสอดคล้อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด แบบประเมินมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร

โดยมีองค์ประกอบหลักสูตรที่ต้องประเมิน ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของหลักสูตร
2. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. หัวข้อเรื่องของเนื้อหา
4. แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
5. การวัดและการประเมินผล
6. หน่วยการเรียนรู้การสอน

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าองค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละข้อต่อไปนี้มีเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และโปรดทำเครื่องหมาย 3 ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

5 = เหมาะสมมากที่สุด

4 = เหมาะสมมาก

3 = เหมาะสมปานกลาง

2 = เหมาะสมน้อย

1 = เหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	สภาพปัญหาและความต้องการ						
2	หลักการของหลักสูตร						
3	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร						
4	หัวข้อเรื่องของเนื้อหา						
5	แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน						
6	การวัดและการประเมินผล						
7	หัวข้อเรื่องที่ 1 Personal Identification						
	แผนการสอนที่ 1 Self – image						
	แผนการสอนที่ 2 Character						
	แผนการสอนที่ 3 Family						
8	หัวข้อเรื่องที่ 3 Occupation						
	แผนการสอนที่ 4 Famous people						
	แผนการสอนที่ 5 Ambition						
	แผนการสอนที่ 6 Qualification						
	แผนการสอนที่ 7 Application form						
9	หัวข้อเรื่องที่ 5 Relation with other people						
	แผนการสอนที่ 8 Offer and request						
	แผนการสอนที่ 9 Invitation						
	แผนการสอนที่ 10 Social view						
	แผนการสอนที่ 11 Correspondence						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของร่างหลักสูตร

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของร่างหลักสูตรในแต่ละข้อต่อไปนี้ มีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด และโปรดทำเครื่องหมาย 3 ลงในช่องการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1	ปัญหาและความต้องการจำเป็นกับหลักการของหลักสูตร			
2	ปัญหาและความต้องการจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
3	หลักการของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
4	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างหัวข้อเรื่องของเนื้อหา			
5	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
6	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและการประเมินผล			
7	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน			
8	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Personal Identification หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Entertainment หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Occupation หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Food and drink หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 Relation with other people หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 Weather หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 Travel หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 Shopping หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 Health			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

หน่วยการเรียนรู้ที่ แผนการสอนที่ ชั้น

วันที่ เดือน พ.ศ.

กลุ่มที่

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

..... 4. 7.

..... 5. 8.

..... 6. 9.

เกณฑ์การให้คะแนน

4 = พฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก 2 = พฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับพอใช้

3 = พฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดี 1 = พฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับปรับปรุง

รายการประเมิน	สมาชิกกลุ่ม								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม									
2. การใช้ทักษะระหว่างบุคคล									
3. การสนับสนุนหรือการส่งเสริมการพัฒนา การทำงานของกลุ่ม									
4. ประสิทธิภาพของการดำเนินการในบทบาท ต่างๆ ภายในกลุ่ม									

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

1. การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

4 = ดีมาก หมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มและมีความตั้งใจอย่างมากในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

3 = ดี หมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม

2 = พอใช้ หมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม แต่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นบางครั้ง

1 = ปรับปรุง หมายถึง ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มหรือปฏิบัติงานที่ตรงข้ามกับมติของกลุ่ม

2. การใช้ทักษะระหว่างบุคคล

4 = ดีมาก หมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกทุกคนในกลุ่ม และเสนอความคิดเห็นโดยคำนึงถึงความรู้สึกและความรู้พื้นฐานของผู้อื่น

3 = ดี หมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น และเสนอความคิดเห็นโดยคำนึงถึงความรู้สึกและความรู้พื้นฐานของผู้อื่น

2 = พอใช้ หมายถึง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มเพราะการเตือนของสมาชิกในกลุ่ม และเสนอความคิดเห็นโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกและความรู้พื้นฐานของผู้อื่น

1 = ปรับปรุง หมายถึง ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มแม้จะมีการเตือนจากสมาชิกในกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นโดยไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่นและปราศจากความรู้

3. การสนับสนุนหรือการส่งเสริมการพัฒนาการทำงานของกลุ่ม

4 = ดีมาก หมายถึง แสดงความคิดเห็นโดยชี้แจงให้สมาชิกในกลุ่มเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการการทำงานภายในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการทำงานของ

สมาชิก เป็นประจำ และมีบทบาทมากต่อผลสำเร็จของกลุ่ม

3 = ดี หมายถึง ชี้แจงให้กลุ่มเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนากระบวนการทำงานภายในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการทำงานของสมาชิก เป็นบางครั้ง และมีบทบาทต่อผลสำเร็จของกลุ่ม

2 = พอใช้ หมายถึง เมื่อมีการเตือนจึงช่วยแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในกลุ่ม และมีบทบาทน้อยต่อผลสำเร็จของกลุ่ม

1 = ปรับปรุง หมายถึง ไม่มีความพยายามที่จะแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการในการทำงานของกลุ่ม แม้จะได้รับการเตือนแล้วก็ตาม รวมทั้งปฏิเสธในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

4. ประสิทธิภาพของการดำเนินการในบทบาทต่างๆ ภายในกลุ่ม

4 = ดีมาก หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า 2 บทบาท

3 = ดี หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2 บทบาท

2 = พอใช้ หมายถึง ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 1 บทบาท แต่บทบาทที่ 2 มีประสิทธิภาพน้อย

1 = ปรับปรุง หมายถึง ปฏิเสธงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

แบบรายงานพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจของตนเองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง แบบรายงานนี้ มีจุดมุ่งหมายให้ท่านได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจ
 ของตนเองหรือบุคคลที่ท่านเกี่ยวข้อง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย 3 หรือระบุพฤติกรรม ลงในช่องที่
 ตนเองหรือบุคคลนั้นได้กระทำพฤติกรรม ที่ท่านเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจ
 สัปดาห์ที่

วัน	พฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจ				
	ใช้คำพูด เหมาะสม	วางตนได้ เหมาะสมกับ บุคคลอื่น	รับผิดชอบ หน้าที่ของ ตนเอง	ช่วยเหลืองาน อื่นตามความ เหมาะสม	แบ่งเวลาได้ ถูกต้อง
จันทร์					
อังคาร					
พุธ					
พฤหัสบดี					
ศุกร์					
เสาร์					
อาทิตย์					

ข้อคิดเห็น

เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย 3 ลงในช่องคำตอบที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกท่านมากที่สุด (คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด เพียงแต่ท่านตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งเป็นความรู้สึกของตัวเอง ไม่ใช่ความรู้สึกที่คนอื่นคิดว่าท่านควรจะมี)

ประเด็น	ฉันรู้สึก		
	ตลอดเวลา	บางครั้ง	แทบไม่รู้สึก
1.ฉันผิดหวังกับผลการเรียนของฉัน			
2.ฉันเป็นสมาชิกคนสำคัญของครอบครัว			
3.ฉันทำการบ้านทุกวัน			
4.ฉันเป็นคนสำคัญ			
5.ฉันเก่งพอสมควรในด้านการอ่าน			
6.ฉันชอบรูปลักษณ์ของตัวเอง			
7.ฉันรู้สึกดีกับตัวเอง เมื่อฉันอยู่กับครอบครัว			
8. เด็กคนอื่นๆหนึ่งทำให้ฉันรู้สึกเหมือนว่าฉันไม่ดีพอ			
9. ฉันพูดจริง			
10.ฉันอยากเป็นคนอื่น			
11.ฉันรู้สึกเหมือนเผชิญโลกโดยลำพัง			
12.เพื่อนฉันรับฟังความคิดเห็นของฉัน			
13.เวลาฉันแพ้ ฉันรู้สึกไม่เคียดร้อน			
14.ฉันภูมิใจกับงานที่ฉันทำที่โรงเรียน			
15. ฉันหน้าตาดี			
16.ฉันทำให้พ่อแม่ไม่มีความสุข			
17. ฉันรู้สึกดีกับตนเองเวลาฉันอยู่กับเพื่อนๆ			
18. ถึงแม้ฉันโกรธเพื่อน ฉันก็ยังคุยกับเขาได้			
19. ฉันเป็นคนที่น่าสนใจ			
20. ฉันเป็นลูกที่ดี			

ประเด็น	ฉันรู้สึก		
	ตลอดเวลา	บางครั้ง	แทบไม่รู้สึก
21. ฉันเหงา			
22. ฉันเก็บที่นอนของตัวเองทุกเช้าโดยไม่ต้องเตือน			
23. ฉันเป็นคนดี			
24. ฉันรู้สึกดีกับตนเองเวลาฉันอยู่โรงเรียน			
25. ฉันยิ้มสวย			
26. พ่อแม่ฉันมีเหตุผลดีที่จะภูมิใจในตัวฉัน			
27. ถ้าฉันอยากจะชนะมาก ฉันจะฝ่าฝืนกฎ			
28. ฉันมีความสุขในสิ่งที่ฉันเป็น			
29. ฉันใส่ใจในเรื่องการเรียน			
30. ฉันรู้สึกแย่กับรูปลักษณ์ของตนเอง			
31. ฉันมีครอบครัวที่ดีที่สุดครอบครัวหนึ่งในโลก			
32. เมื่อถึงเวลานอนฉันจะเข้านอนโดยไม่บ่น			
33. ฉันทำอะไรไม่ได้เรื่อง			
34. ฉันคิดว่ารายงานผลการเรียนฉันดีพอ			
35. ครอบครัวฉันผิดหวังในตัวฉัน			
36. ฉันสามารถมีเพื่อนได้ถ้าฉันต้องการ			
37. ฉันโกรธเวลาพ่อแม่ไม่อนุญาตให้ฉันทำในสิ่งที่ฉันอยากทำจริง ๆ			
38. ฉันรู้สึกเหมือนตนเองล้มเหลว			
39. ฉันมีเพื่อนมากพอ			
40. ฉันแปรงฟันหลังอาหารทุกมื้อ			
41. ฉันไม่ภูมิใจอะไรเลยเกี่ยวกับตนเอง			
42. ฉันเก่งเลขพอควร			
43. ฉันรูปร่างดี			
44. ฉันไม่ชอบสิ่งที่ฉันทำเวลาฉันอยู่กับครอบครัวฉัน			
45. ฉันเป็นเพื่อนที่ดี			
46. ฉันยอมให้คนอื่น ๆ ดำหนิในสิ่งที่ฉันทำผิด			

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Read the following passage and choose the best answer.

I'm trainee on a three-year course. I'm now in my third year at Srinakarinwirot University. I'm enjoying the course very much. I like making things and I like technical subjects. I think I'm lucky to have something to do. A lot of friends laugh at me. But they have very boring jobs and they are unemployed. I like going out with my friends. I always tell the other boys. I'm an engineer. They are sometimes rude and walk away, but I don't mind. At the end of my studying, I want a job with BTS because I like trains.

1. Why do the boys rude to the writer?

- a. Because she's ugly.
- b. Because she is unemployed.
- c. Because she's a girl.
- d. Because she is short.

2. What is she?

- a. An engineer
- b. A writer
- c. A student
- d. A technician

3. Where does she want to work?

- a. Srinakarinwirot University
- b. At garage
- c. On a train
- d. BTS

4. Why does she want to be an engineer?

- a. Because she like making things and technical subjects.
- b. Because she has a lot of friends.
- c. Because she loves trains.
- d. Because her friends are unemployed.

5. What does she feel when the boys are sometimes rude to her ?

- a. She's very sad.
- b. She's very happy.
- c. She's very upset.
- d. She's all right.

Read the conversations and choose the best answer. (For 6 – 9)

- a. And how do you want it : rare, medium, or well done?
- b. Could I see the menu please ?
- c. And do you want the baked potato or fries?
- d. I would like to have a steak, please.

At the Café

Waiter: Can I help you?

Dick:.....(6).....

Waiter: Here you are, sir. What'll it be ?

Dick:(7).....

Waiter:(8).....

Dick: Well done , please.

Waiter:(9).....

Dick: French fried, please.

Waiter: All right. It will be ready in a few minutes.

Dick: Thank you.

(For 10 – 13)

- a. I think I'll have a shrimp cocktail.
- b. What would you like ?
- c. What do you suggest ?
- d. What do you like for the main course ?

At the Restaurant

John: Here's the menu, Jack.(10).....

Jack: It's all Europe food here, isn't it? I never know what to order.

John: You can have lunch set, called "Today's Special"

Jack: I don't want the special. It's spaghetti. It's difficult to have spaghetti.(11)...

John: That's just an appetizer , you know , something to start the meal with.(12).....

Jack:(13).....

John: How about lamb chops?

Jack: It sounds delicious.

Read the job advertisement and choose the best answer.

- Female , age not over 30
- Commercial graduate or higher in accounting or finance field
- Knowledge of PC and computerized accounting system

14. From the qualifications above, which of the following is the most wanted ?

- a. A garment customer
- b. A shipping supervisor
- c. A salesperson
- d. An Accountant

15. Which is true?

- a. Both men and women can apply for this job.
- b. Only women not over 30 years of age can apply for this job.
- c. Any person with computerized accounting system can apply for this job.
- d. A person with a commercial graduate.

HEMLET(Thailand) Limited.

Is seeking for a creative and imaginative person.

Sales Engineer

- Male/female
- Age over 30 years old
- Bachelor's Degree or Master Degree in chemical engineering
- At least 3 years experience in industrial chemical sales.

For interview send the application to 22/1 Rama 1 Rd. Patumwan Bangkok 10330.

Tel. +662 2098014

16. What position does the company want ?

- a. A creative
- b. A Chemist
- c. A sales engineer
- d. A bachelor

17. What is the qualification for this position ?

- a. Under 30 years old
- b. Only women
- c. Master Degree in engineer
- d. Both men and women

18. How can you contact by phone?

- a. Called 02 2098014 b. Called 02 1033022
- c. Called 02 6622980 d. Called 02 6620980 – 14

19. How can you apply for this position ?

- a. Send the application to the office.
- b. Hand in the application at the office
- c. Apply for this position by phone.
- d. The company will call you.

Read the invitation and choose the best answer.

Invitation
To: Tom Jones
From: Charles Cruise
Please come to the dinner party
Date: 20 February, 2008
Time: 5.30pm – 9.30 pm
Place: 41/2 Punnaviti 4 , Sukhumvit 101 Rd. , Prakhong Bangkok 10260
Note: Please bring your drink and casual wear

20. Whose party is it ?

- a. Punnaviti's b. Charles'
- c. Tom's d. Sukhumvit's

21. Who is invited to the party ?

- a. Punnaviti b. Charles
- c. Tom d. Cruise

22. What time is the party ?

- a. 5.30 pm b. 6.30 pm
- c. 9.30 pm d. 5.30-9.30 pm

23. What kind of clothes will you wear?

- a. Hot pants b. Casual
- c. Dinner dress d. Tuxedo

24. What do you have to do ?

- a. You have to bring some drinks to the party.
- b. You have to wear only dress.
- c. You have to arrive the party before noon.
- d. You have to go to On-nut 50.

25. When is the party?

- a. At 5.30 pm
- b. During 5.30-9.30 pm
- c. At 41/2 Punyawiti 4
- d. 20 February,2008

Read the passages and choose the best answer.

Dear Editor,

I feel bored of everything. I often have a problem with my father ; he doesn't understand me. I need someone who really cares about me . My dad always orders me to stop watching TV and to read more textbooks. He's worry about me. If I don't pass the entrance Exam, he will scold me. I do read a lot. I read books every day. I don't want him to be sad or worry about me. I want to be an artist but dad wants me to be a lawyer. I don't understand why he thinks like this. What do I have to do ? I do everything because of my love for him.

A Jung,Bangkok

26. What does he think about his father /

- a. He doesn't love him
- b. He doesn't understand him.
- c. He's very cruel.
- d. He's very lazy.

27. Why his father always orders him to stop watching TV ?

- a. Because it uses a lot of electricity.
- b. Because it makes a loud noise.
- c. Because he wants his son to read more books.
- d. Because he doesn't like TV program.

28. What will happened if he doesn't pass the Entrance Exam ?

- a. His father will hit him.
- b. His father will scold him.
- c. His father will order him to stay at home all week.
- d. His father will order him to stop studying.

a. A TV programmer b. A lawyer

c. An artist d. A writer

31. What is the most important reason that he does everything ?

a. He fears his father.

b. He wants to be a lawyer.

c. He loves to read books.

d. He loves his father.

He wasn't the only one who got an accident. Many careless people got the accident while they were riding or driving vehicles ; cars, motor-bike, carelessly. So , Everybody should be careful while they are traveling a long the road by using vehicles.

a. He rode a motor-bike.

b. He got an accident.

c. He used his mobile.

d. He went to a hospital.

a. He cut himself.

b. He fell from a tree.

c. The police hit him with a stick.

d. He rode a motor-bike and crashed with another person.

a. He rode a motor-bike carefully.

b. He talked to his friend behind him.

c. He's careless.

d. His car was broken.

a. The police took him there.

b. His mother took him there.

c. He took a taxi to go there by himself.

d. His friend took him there.

แบบสัมภาษณ์ครูเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนที่ท่านสอนเล็งเห็นการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

..... ผู้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียนมากน้อยแค่ไหน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนได้นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนมากน้อยแค่ไหน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำกิจกรรมกลุ่มมากน้อยแค่ไหน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

..... ผู้สัมภาษณ์

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคุณ ให้ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักเรียน ข้อมูลนี้จะไม่มีผลใดๆ ต่อผู้เรียน

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคุณ เกี่ยวกับ ตัวครู การจัดการเรียนการสอนของคุณ และบรรยากาศในชั้นเรียนว่าเป็นอย่างไร

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ภาคผนวก ง

- ผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ผลคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง
- ผลคะแนนการประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย
- ผลการประเมินร่างหลักสูตร

ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 13 ค่าคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการทดสอบ 35 ข้อ

เลขที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	23	65.71	24	68.57
2	25	71.43	28	80.00
3	24	68.57	22	62.86
4	26	74.29	27	77.14
5	24	68.57	27	77.14
6	21	60.00	25	71.43
7	25	71.43	20	57.14
8	28	80.00	27	77.14
9	23	65.71	27	77.14
10	19	54.29	27	77.14
11	11	31.43	13	37.14
12	20	57.14	26	74.29
13	22	62.86	26	74.29
14	24	68.57	26	74.29
15	25	71.43	27	77.14
16	23	65.71	25	71.43
17	26	74.29	27	77.14
18	20	57.14	28	80.00
19	26	74.29	25	71.43
20	23	65.71	27	77.14
21	23	65.71	27	77.14
22	20	57.14	27	77.14
23	23	65.71	24	68.57
24	25	71.43	28	80.00
25	9	25.71	25	71.43

ตาราง 13 (ต่อ)

เลขที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
26	9	74.29	27	77.14
27	26	80.00	19	54.29
28	28	71.43	28	80.00
29	25	62.86	27	77.14
30	22	34.29	29	82.86
31	12	77.14	28	80.00
32	27	60.00	27	77.14
33	21	65.71	27	77.14
34	23	65.71	27	77.14
35	23	62.86	27	77.14
36	23	65.71	29	82.86
37	21	60.00	24	68.57
38	23	65.71	27	77.14
39	18	51.43	28	80.00
40	11	31.43	25	71.43
41	11	31.43	24	68.57
42	9	25.71	25	71.43
43	26	74.29	28	80.00
44	21	60.00	28	80.00

ผลคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ตาราง 14 ค่าคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

เลขที่	ก่อนเรียน						หลังเรียน					
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	รวม	ร้อยละ	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	รวม	ร้อยละ
1	2	2	1	1	6	37.50	4	4	3	4	15	93.75
2	2	2	2	2	8	50.00	3	4	4	3	14	87.50
3	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
4	1	2	1	1	5	31.25	3	4	4	3	14	87.50
5	2	3	2	2	9	56.25	4	4	4	3	15	93.75
6	3	2	2	2	9	56.25	4	4	4	4	16	100.00
7	3	2	3	2	10	62.50	4	4	4	4	16	100.00
8	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	3	15	93.75
9	3	2	2	2	9	56.25	4	4	4	4	16	100.00
10	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
11	2	3	3	2	10	62.50	4	3	4	3	14	87.50
12	3	2	3	2	10	62.50	4	4	4	4	16	100.00
13	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
14	1	2	1	1	5	31.25	3	4	3	4	14	87.50
15	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	3	15	93.75
16	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
17	2	2	2	2	8	50.00	4	4	3	3	14	87.50
18	2	1	2	2	7	43.75	4	4	4	3	15	93.75
19	3	2	2	2	9	56.25	4	4	4	3	15	93.75
20	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	3	15	93.75
21	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	3	15	93.75
22	2	3	2	2	9	56.25	4	4	4	3	15	93.75
23	2	2	2	2	8	50.00	4	4	3	3	14	87.50
24	2	2	2	2	8	50.00	4	4	3	4	15	93.75
25	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	3	15	93.75
26	2	2	2	2	8	50.00	4	4	3	3	14	87.50
27	3	2	2	2	9	56.25	4	4	4	4	16	100.00
28	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	3	15	93.75

ตาราง 14 (ต่อ)

เลขที่	ก่อนเรียน						หลังเรียน					
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	รวม	ร้อยละ	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	รวม	ร้อยละ
29	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
30	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
31	3	3	3	2	11	68.75	4	4	4	4	16	100.00
32	3	2	2	2	9	56.25	4	4	4	4	16	100.00
33	3	2	2	2	9	56.25	4	4	4	3	15	93.75
34	3	2	2	2	9	56.25	4	4	3	3	14	87.50
35	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
36	3	2	3	2	10	62.50	4	4	4	3	15	93.75
37	3	2	3	3	11	68.75	4	4	4	4	16	100.00
38	3	2	3	2	10	62.50	4	4	4	4	16	100.00
39	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
40	1	2	2	2	7	43.75	4	4	4	3	15	93.75
41	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00
42	1	1	1	1	4	25.00	3	3	3	3	12	75.00
43	3	2	2	3	10	62.50	4	4	4	4	16	100.00
44	2	2	2	2	8	50.00	4	4	4	4	16	100.00

ผลการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตาราง 15 ค่าคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

เลขที่	มุมมองรวม		การศึกษา		ภาพลักษณ์		ครอบครัว		สังคม		คำถามลวง		รวม	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	11	12	7	8	6	8	10	12	11	12	9	8	54	60
2	10	10	7	11	6	6	12	11	7	12	10	11	52	61
3	8	10	7	9	1	3	12	13	11	12	8	9	47	56
4	15	16	11	10	8	10	14	16	12	14	9	11	69	77
5	5	4	7	5	3	6	9	12	8	8	10	8	42	43
6	10	10	6	7	2	4	11	11	11	11	9	9	49	52
7	10	9	9	8	6	5	15	12	6	10	10	10	56	54
8	14	11	9	8	8	8	16	13	11	5	9	8	67	53
9	12	11	6	10	4	3	14	12	12	13	9	10	57	59
10	11	12	10	10	9	9	14	12	12	12	9	12	65	67
11	6	9	10	9	1	1	14	13	7	9	10	11	48	52
12	1	3	12	6	2	2	5	8	9	7	11	10	40	36
13	14	14	12	12	7	7	16	16	12	12	12	14	73	75
14	12	13	7	9	3	5	14	13	9	10	12	12	57	62
15	11	11	10	7	4	4	11	11	9	9	12	9	57	51
16	14	12	10	10	8	10	15	14	13	12	12	9	72	67
17	15	8	7	8	8	6	11	9	8	9	6	8	55	48
18	7	4	5	6	3	0	16	11	9	8	8	8	48	37
19	11	14	12	10	9	8	15	13	13	13	15	9	75	67
20	14	16	9	11	9	10	14	16	14	14	6	11	66	78
21	9	9	7	8	3	5	10	8	10	8	9	11	48	49
22	8	7	8	7	4	4	9	9	9	6	8	10	46	43
23	6	9	5	7	1	4	9	11	9	9	7	9	37	49
24	8	8	8	7	5	5	10	10	10	5	10	10	51	45
25	6	10	7	8	5	6	7	9	10	7	8	14	43	54
26	10	14	9	11	7	8	13	13	12	12	9	11	60	69
27	14	14	9	10	4	5	15	14	9	10	7	10	58	63
28	8	8	7	7	4	5	9	9	7	7	10	10	45	46

ตาราง 15 (ต่อ)

เลข ที่	มุมมองรวม		การศึกษา		ภาพลักษณ์		ครอบครัว		สังคม		คำถามลวง		รวม	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
29	13	11	8	9	5	7	15	15	9	11	8	10	58	63
30	7	9	5	7	2	4	9	9	8	6	11	11	42	46
31	10	11	9	10	7	10	12	15	7	10	8	8	53	64
32	10	11	7	7	5	5	12	12	9	9	11	11	54	55
33	10	13	7	8	6	7	12	12	10	9	8	9	53	58
34	12	14	8	10	6	8	10	12	10	12	8	9	54	65
35	9	12	8	9	5	5	14	13	7	8	11	11	54	53
36	12	7	6	4	6	4	13	13	9	8	6	7	52	48
37	11	10	10	9	6	6	15	12	9	12	10	9	61	58
38	12	11	9	8	6	4	15	10	8	9	8	11	58	53
39	12	10	5	5	7	6	9	9	9	11	9	8	51	49
40	12	3	7	4	6	2	12	6	12	5	10	4	59	24
41	9	9	7	5	9	9	10	5	7	7	10	8	52	43
42	7	9	6	8	2	6	7	10	7	8	11	8	40	49
43	15	12	11	8	6	6	16	17	12	14	12	14	72	71
44	8	9	8	9	0	2	10	11	9	10	6	10	41	51

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. สภาพปัญหาและความต้องการ	4.600	.548	มากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร	4.400	.894	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.800	.447	มากที่สุด
4. หัวข้อเรื่องของเนื้อหา	4.800	.447	มากที่สุด
5. แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	4.400	.548	มาก
6. การวัดและการประเมินผล	4.400	.548	มาก
7. หัวข้อเรื่องที่ 1 Personal	4.800	.447	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 1 Self – image	4.800	.447	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 2 Character	4.800	.447	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 3 Family	4.800	.447	มากที่สุด
8. หัวข้อเรื่องที่ 3 Occupation	4.650	.487	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 4 Famous people	4.600	.548	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 5 Ambition	4.600	.548	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 6 Qualification	4.800	.447	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 7 Application form	4.600	.548	มากที่สุด
9. หัวข้อเรื่องที่ 5 Relation with other people	4.700	.447	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 8 Offer and Request	4.600	.548	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 9 Invitation	4.600	.548	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 10 Social View	4.800	.447	มากที่สุด
แผนการสอนที่ 11 Correspondence	4.800	.447	มากที่สุด
รวม	4.617	0.420	มากที่สุด

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence = IOC)

ขององค์ประกอบหลักสูตร

ประเด็นการประเมิน	IOC	แปลผล
1. ปัญหาและความต้องการจำเป็นกับหลักการของหลักสูตร	.800	มีความสอดคล้อง
2. ปัญหาและความต้องการจำเป็นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1.000	มีความสอดคล้อง
3. หลักการของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1.000	มีความสอดคล้อง
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างหัวข้อเรื่องของเนื้อหา	1.000	มีความสอดคล้อง
5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.000	มีความสอดคล้อง
6. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและการประเมินผล	1.000	มีความสอดคล้อง
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน	1.000	มีความสอดคล้อง
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Personal Identification	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Entertainment	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Occupation	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Food and drink	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 Relation with other people	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 Weather	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 Travel	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 Shopping	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 Health	1.000	มีความสอดคล้อง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 Free time	1.000	มีความสอดคล้อง
ภาพรวม	.975	มีความสอดคล้อง

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผศ.ดร.ธีระชัย เนตรถนอมศักดิ์	ผู้ช่วยคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ธัญญานันท์ สุวรริตนันท์	คณบดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
อาจารย์วิญญู อินทวงศ์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
อาจารย์แสงทอง ตุงคะสมิต	ครู คศ.4 โรงเรียนบ้านหนองขุ่นเหล่าหลักวิทยา อ.เมือง จ.อุดรธานี
อาจารย์ทัศนีย์ รุ่งเรืองวณิชกุล	ครู คศ.3 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จ.สมุทรปราการ
อาจารย์บังอร ไชยสาส์น	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพฯ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นายเฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์

วันเดือนปีเกิด

5 ธันวาคม 2503

สถานที่เกิด

อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย บางจาก พระโขนง กรุงเทพฯ

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ครู คศ.2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย บางจาก พระโขนง กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519

ม.ศ.3 โรงเรียนเขมราฐพิทยาคม

พ.ศ. 2522

ม.ศ.5 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

พ.ศ. 2525

ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

พ.ศ. 2528

ศษ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2533

ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2551

กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ